

Ontwikkelopgave Natura 2000

Jaarverslag 2019

Voorwoord

Het jaar 2019 was een belangrijk en ook bewogen jaar voor de Ontwikkelopgave. Een belangrijk jaar omdat in de realisatie van onze plannen voor de 24 gebieden belangrijke stappen zijn gezet. Voor een aantal gebieden, zoals Sallandse Heuvelrug, Boetelerveld, Punthuizen/Stroothuizen en Landgoederen Oldenzaal, is een provinciaal inpassingsplan (PIP) vastgesteld. Naast PIPs zijn er ook bestemmingsplannen vastgesteld, bijvoorbeeld voor Karshoek-Stegeren (Ommen). We kunnen in deze gebieden de plannen verder uitwerken richting uitvoering.

En in andere gebieden zijn we nog verder. Daar staan we aan de vooravond van de uitvoeringsfase zoals in Vecht-Beneden Regge, Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht en De Wieden. Daarmee begint het 'echte' werk en gaat letterlijk de schop de grond in. Omwonenden en bezoekers zien dan uitvoerders aan en af rijden en met zware machines aan het werk. Dit is ook een kritische fase. Want die werkzaamheden ogen soms alsof we de natuur aantasten in plaats van versterken. Daarom is het belangrijk dat we omwonenden en bezoekers stap voor stap meenemen bij de uitvoering en vertellen wat we willen bereiken. We organiseren regelmatig informatiemomenten, gaan actief het gesprek aan met mensen, en bieden hen soms letterlijk een toekomstperspectief door te laten zien hoe het gebied eruit zal gaan zien.

Uitleggen aan de samenleving wat we doen in Natura 2000-gebieden moesten we in 2019 nog nadrukkelijker dan in de jaren hiervoor. De maatschappelijke discussie over het versterken van biodiversiteit en de noodzakelijke maatregelen die we daarvoor in Natura 2000-gebieden nemen, zoals het omvormen van bos tot open terrein, toont dat aan. Mensen zijn gehecht aan bomen en groen in hun omgeving. Dat is heel begrijpelijk. We moeten ook in 2020 en daarna blijven vertellen hoe we werken aan het herstel van de natuur. Ik denk dat die betrokkenheid van zovelen bij natuur en landschap ons ook kansen biedt. Niet alleen wanneer het gaat om de Natura 2000-gebieden, maar natuur en landschap in onze hele groene provincie. Wat dat betreft kunnen we de opgave voor Natura 2000 ook niet los zien van alle andere inspanningen voor het vergroenen van onze leefomgeving in zowel het landelijke gebied als in dorpen en steden.

Een bewogen en gedenkwaardig jaar was 2019 vooral door de uitspraak van de Raad van State. Die wees in mei het PAS af als systeem voor het afgeven van vergunningen voor economische activiteiten in het kader van het terugbrengen van de stikstofuitstoot. De maatschappelijke gevolgen van de uitspraak zijn groot. Belangrijke economische sectoren, de landbouw, de weg- en waterbouw en de woningbouw, zijn erdoor getroffen. Doordat er geen vergunningen konden worden afgegeven lagen de bouw en de uitbreiding van bedrijven lange tijd stil en hadden boeren geen zicht op mogelijkheden om te investeren in hun bedrijf. Op het moment dat ik dit schrijf is de vergunningverlening voor een deel weer op gang gekomen. Het Rijk en de provincies zijn ondertussen hard aan het werk om nieuw beleid te maken. Dat zijn maatregelen waarmee we de stikstofuitstoot omlaag brengen, de natuur versterken en gelijktijdig ruimte maken voor economische activiteiten. Het zullen voor geen enkele sector gemakkelijke maatregelen zijn. Maar ze zijn nodig voor de balans tussen een sterke natuur en een vitale economie.

Na de uitspraak van de Raad van State, moest er nieuw beleid worden ontwikkeld voor een evenwicht tussen ecologie en economie. Ondanks de spanningen die daarbij ontstonden, zijn de verschillende stakeholders altijd met elkaar in gesprek gebleven. Via de overlegtafels van Samen werkt beter houden we onze gezamenlijke doelstellingen voor ogen. Het Overijssels noaberschap is daarbij een onmisbare factor.

Met de uitvoering van de plannen voor onze Natura 2000-gebieden gaan we door. Aan die belangrijke maatschappelijke opgave werken we ook in 2020 met alle Samen werkt beter-partijen verder.

Gert Harm ten Bolscher
Gedeputeerde Landbouw en Natuur
Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Geschiedenis natuurbeleid in Overijssel	6
Ontwikkelopgave Natura 2000	7
Realisatie van de doelen	7
Verbetervoorstellen	8
Samen werkt echt beter!	8
Provinciaal natuurbeleid	9
De resultaten	10
Organisatie	11
Gebiedsprocessen	15
Ruimtelijke planvorming	17
(Herstel)maatregelen bestaande natuur	20
Beschikbaarheid gronden	22
Financiën	25
Communicatie	27
Dossier stikstof	30
Maatregelen per gebied	31
Natura 2000-Gebieden	34
Kaart voortgang ontwikkelopgave	35
Gemeente Dinkelland	36
Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek	37
Bergvennen en Brecklenkampse Veld	39
Lemselermaten	42
Gemeente Haaksbergen	44
Buurserzand en Haaksbergerveen	45
Witte Veen	47
Gemeente Raalte	49
Boetelerveld	50
Landschap Overijssel	52
Aamsveen	53
Lonnekermeer	55
LTO Noord	57
Engbertsdijksvennen	58
Springendal en Dal van de Mosbeek	60
Natuurmonumenten	62
Natuur en Milieu Overijssel	63
IJsseluitwaarden	64

Overijssels Particulier Grondbezit	66
Provincie Overijssel	67
Landgoederen Oldenzaal	68
Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	71
Wieden en Weerribben	74
Wierdense Veld	77
Staatsbosbeheer	79
Borkeld	80
Dinkelland: Punthuizen-Stroothuizen	82
Olde Maten en Veerslootslanden	84
Sallandse Heuvelrug	85
Waterschap vechtstromen	87
Dinkelland: Dinkeldal	88
Vecht Beneden Regge	90
Rijkswaterstaat	93
Ketelmeer en Vossemeer	94
Veluwerandmeren	95
Zwarte Meer	96
Resultaten per verbetervoorstel	97
Barsbekerbinnenpolder	98
Beneden-Dinkel en Ottershagen (incl. Wiemsel)	100
Cellemuiden	101
Deldenerbroek	102
De Ruiten	103
Ijsseluiterwaarden Fabrieksweg	104
Kuiperberg	105
Landgoed Het Lankheet	106
Landgoed Schultenwolde	107
Reestdal, Vledder en Leijerhooilanden	108
Regge	109
Reutum	110
Stuwwal Oldenzaal	111
Bestuurlijke en juridische verplichtingen	112
Meer informatie	113
Colofon	114

Inleiding

Inleiding

Geschiedenis natuurbeleid in Overijssel

In heel Europa wordt geïnvesteerd om bijzondere plant- en diersoorten en hun leefomgeving te behouden. De Europese Unie heeft hiervoor Natura 2000-gebieden aangewezen die bijzondere natuur bevatten. In Nederland zijn 160 van die bijzondere natuurgebieden aangewezen. Daarvan liggen er 24 in Overijssel.

De weg naar de Natura 2000 kent een lange voorgeschiedenis. Al in de jaren zeventig ontstond bewustzijn dat een landsgrens overstijgende aanpak nodig is om vogels te beschermen (de Vogelrichtlijn, 1979). Een kleine 15 jaar later werden ook de leefgebieden van bijzondere soorten vastgelegd die op internationale schaal bijzonder zijn (de Habitatrichtlijn, 1992). Alle lidstaten van de Europese Unie moeten maatregelen nemen om aantallen en soorten te beschermen. Ook is het belangrijk dat leefgebieden, broedgebieden en voedselgebieden beschermd worden. Hierdoor kan biologische diversiteit ontstaan.

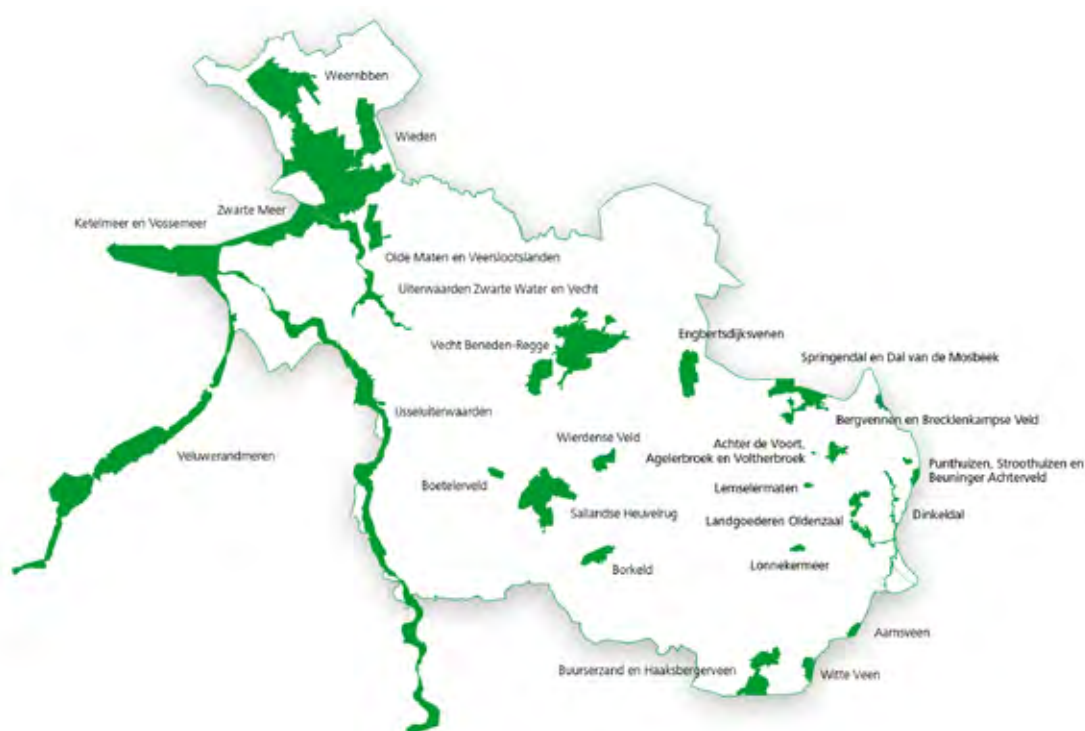
In het dichtbevolkte Nederland kwam al snel het besef dat een belangrijke oplossing ligt in het verbinden van natuurgebieden. Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur) is bedoeld als ruggengraat van de Nederlandse natuur; een verbinding van bijzondere gebieden met veel natuurwaarden. Hiermee voorkomen we het uitsterven van planten en dieren. Daarbij proberen we zo goed mogelijk de natuurdoelen te combineren met het versterken van de landbouw, regionale economie en duurzaam waterbeheer.

Na de eeuwwisseling ontstond steeds meer aandacht voor de impact van stikstof op de natuur. In Natura 2000-gebieden is er een overschot aan stikstof (ammoniak en stikstof-oxiden). Dit is schadelijk voor de natuur. Daarom heeft het Rijk samen met de provincies het initiatief genomen om deze stikstofproblemen aan te pakken. In het Programma Aanpak Stikstof (PAS) werkten overheden en maatschappelijke partners samen om de stikstofuitstoot te verminderen en daarmee ook economische ontwikkelingen, zoals de landbouw, mogelijk te maken. Het maatregelenpakket van het PAS is juridisch bindend en moet binnen een periode van drie keer zes jaar worden gerealiseerd. Het PAS is op 1 juli 2015 in werking getreden. Dit betekent dat de eerste periode van zes jaar is begonnen en eindigt op 1 juli 2021. In Overijssel moeten in deze eerste periode veel maatregelen in en buiten de Natura 2000-gebieden worden getroffen.

Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State uitgesproken dat het PAS niet voldoet aan de geldende natuurwetgeving en niet langer gebruikt mag worden voor toestemmingsverlening van projecten met stikstofeffecten op de natuur. Onderdeel van het PAS waren herstelmaatregelen op basis van gebiedsanalyses per Natura 2000-gebied. Ook met het vervallen van het PAS blijft de noodzaak bestaan deze herstelmaatregelen uit te voeren. De wettelijke bescherming van de gebieden geldt immers onverkort. Daarom is besloten om de uitvoering van de herstelmaatregelen voort te zetten.

Ontwikkelopgave Natura 2000

Voor het realiseren van de natuurherstelmaatregelen is de provincie eindverantwoordelijk. De Ontwikkelopgave, zoals die voortvloeit uit de gebiedsanalyses, is opgenomen op de NNN-kaart in de Omgevingsvisie (3 juli 2013). De gebieden met maatregelen buiten de bestaande natuurgebieden zijn met een gele kleur op de NNN-kaart opgenomen. Dit noemen we de externe maatregelen. Het betreft ongeveer 4.200 hectare, verspreid over de Natura 2000-gebieden. Daarnaast moeten ook tal van (herstel)maatregelen worden uitgevoerd binnen de bestaande natuur, de zogenoemde interne maatregelen. Op de kaart hieronder zijn de Overijsselse Natura 2000-gebieden met hun officiële begrenzing weergegeven.

Realisatie van de doelen

Wij zullen de benodigde middelen en instrumenten inzetten om onze opgave te realiseren. Deze instrumenten zijn voornamelijk vrijwillig, maar wanneer er geen overeenstemming kan worden bereikt, zullen ook dwingende instrumenten (gedoogplicht of onteigening) worden ingezet. Wij hanteren daarbij de vergoedings-systeematiek van de onteigeningswet of de regeling Nadeelcompensatie Natura 2000. De mate van impact van een maatregel bepaalt welke systeematiek wordt gehanteerd waarbij altijd het uitgangspunt is dat een eigenaar, binnen de kaders van staatsteun, goed wordt gecompenseerd.

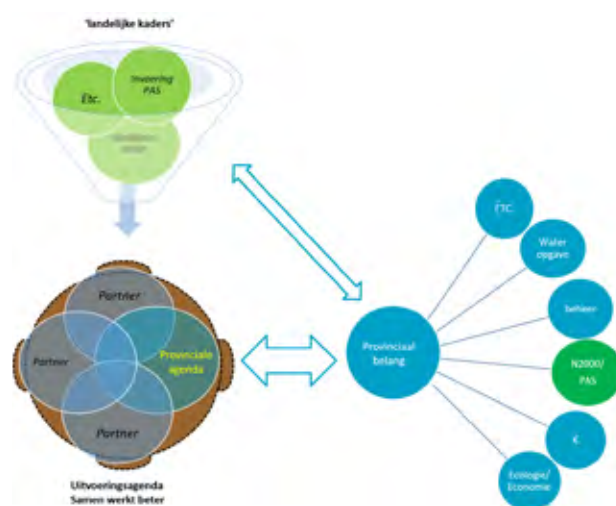
Verbetervoorstellen

Naast het maatregelenpakket om de Natura 2000-doelen te realiseren, is bij de begrenzing van het NNN ook circa 500 hectare begrensd voor zogenaamde verbetervoorstellen (nieuwe natuur). Door realisatie van deze verbetervoorstellen wordt het NNN afgerond. De uitvoering van de verbetervoorstellen is vrijwillig en afhankelijk van de partners die ze hebben aangedragen. De financiering van de provincie is aanvullend op de financiële inzet van de Samen werkt beter-partners. Voor de verbetervoorstellen koopt de provincie aangeboden gronden alleen aan tegen marktwaarde.

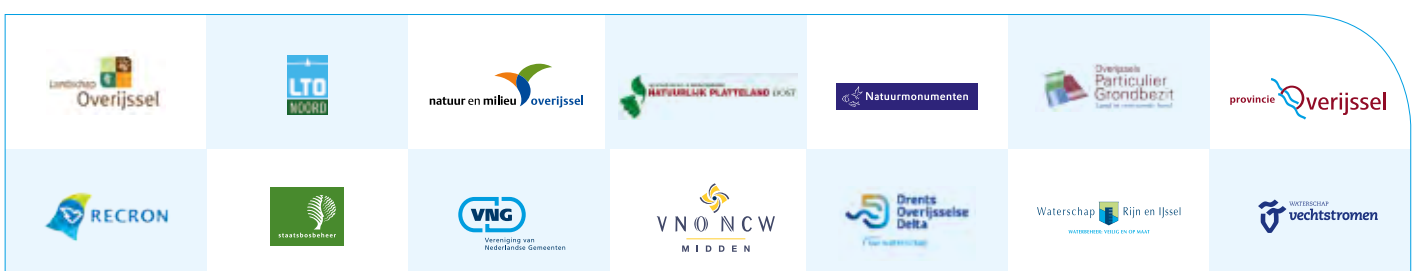
Samen werkt echt beter!

In 2013 is het akkoord Samen werkt beter gesloten. Veertien Overijsselse organisaties zetten zich in om een balans te vinden op het terrein van economie en ecologie. Dit bestuurlijke platform is van groot belang voor de realisering van de Ontwikkelopgave Natura 2000. In de aanpak in elk gebied zijn de partners van Samen werkt beter vertegenwoordigd: bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden, en deze voelen zich gezamenlijk verantwoordelijk.

De partners van Samen werkt beter willen ondernemers, bewoners en belanghebbenden in gebieden uitdagen, de ruimte geven en faciliteren om de opgaven voor economie en ecologie voortvarend op te pakken en doorbraken te realiseren. Iedere organisatie draagt hieraan bij vanuit haar eigen rol en verantwoordelijkheid en allen brengen hun eigen deskundigheid in.

Sinds de uitspraak van de Raad van State is het PAS komen te vervallen. De organisatie-structuur van Samen werkt beter is voor het overige gelijk gebleven.

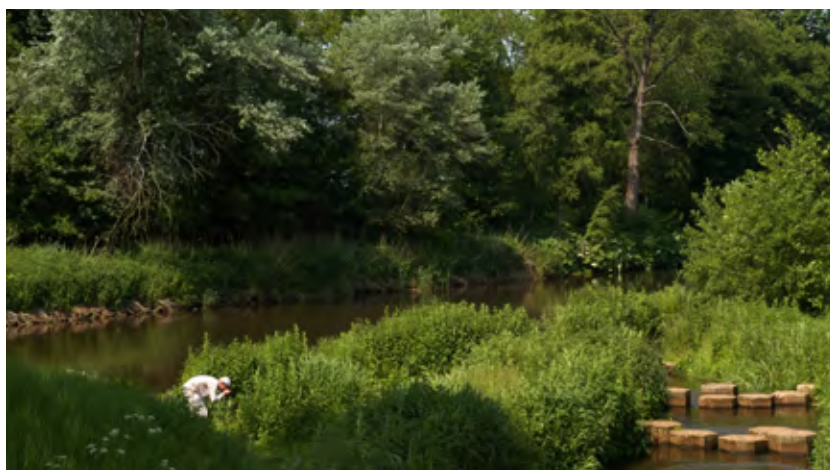

Provinciaal natuurbeleid

Provincies zijn sinds 2013 verantwoordelijk voor het natuurbeleid. Sinds de decentralisatie gaven we prioriteit aan het op orde brengen van de basis van ons natuurbeleid. Deze basis bestaat uit de uitvoering van onze wettelijke taken en de afspraken die wij met het Rijk maakten in het Natuurpact. We hebben het Natuurnetwerk in Overijssel begrensd en hebben beheerplannen vastgesteld voor Natura 2000-gebieden. Met de begrenzing van het Natuurnetwerk maakten we de uitvoering van gebiedsmaatregelen in het kader van het Programma Aanpak Stikstof mogelijk. Provinciale Staten stelden de middelen beschikbaar die nodig zijn om het nog te ontwikkelen deel van het Natuurnetwerk te realiseren, de gebiedsmaatregelen uit te voeren en het natuurnetwerk te beheren.

Samen met onze partners van Samen werkt beter hebben we afspraken gemaakt over de uitvoering van dit beleid. Inmiddels werken de gezamenlijke partners daar aan in verschillende gebiedsprocessen. Met de realisatie van het Natuurnetwerk en het programma Ontwikkelopgave zorgen we ervoor dat we onze natuurdoelen realiseren en ruimte creëren voor economische ontwikkeling. Daarnaast geven we met onze partners invulling aan het agrarisch natuurbeheer en de uitvoering van onze wettelijke taken, zoals het verlenen van ontheffingen voor faunabeheer. Dankzij al deze inspanningen staat de basis van ons natuurbeleid nu stevig. Deze basis is opgenomen in onze Omgevingsvisie, die sinds 2016 de status heeft van provinciale natuurvisie.

Vanuit onze rol zien we volop kansen om de natuur meer te verbinden met onze Overijsselse economie en samenleving. Om zo het natuurbeleid beter aan te laten sluiten op de specifieke Overijsselse situatie. In onze Omgevingsvisie hebben we het als volgt verwoord: Een gezonde en aantrekkelijke natuur voor mensen, dieren en planten; een natuur die beleefd en gebruikt kan worden, kan profiteren van (economische) ontwikkelingen en rijk is aan plant- en diersoorten (biodiversiteit).

De resultaten

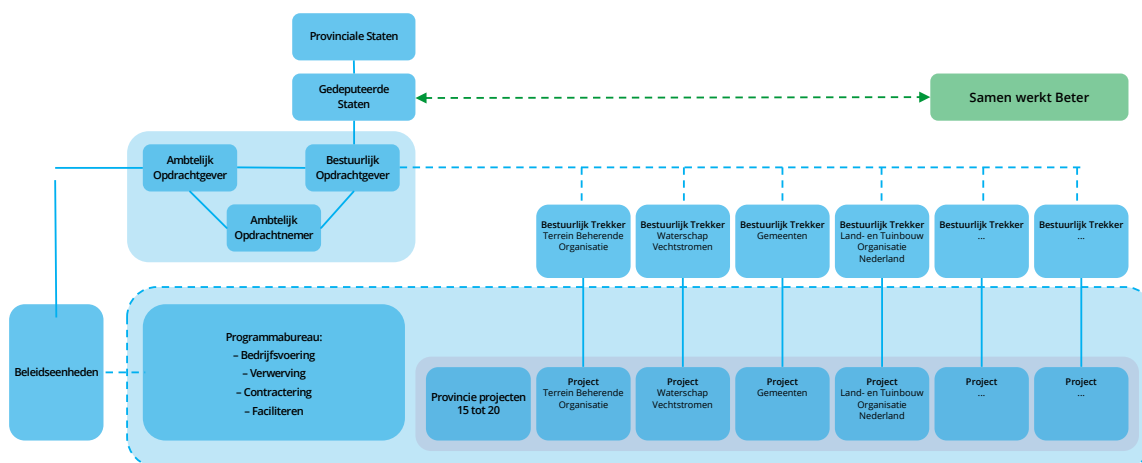
De resultaten

Op programmaniveau zijn in 2019 resultaten geleverd ten aanzien van:

- **Organisatie** - [Ga naar deze pagina »](#)
- **Gebiedsprocessen** - [Ga naar deze pagina »](#)
- **Ruimtelijke planvorming** - [Ga naar deze pagina »](#)
- **(Herstel)maatregelen bestaande natuur** - [Ga naar deze pagina »](#)
- **Beschikbaarheid gronden** - [Ga naar deze pagina »](#)
- **Financiën** - [Ga naar deze pagina »](#)
- **Communicatie** - [Ga naar deze pagina »](#)
- **Dossier stikstof** - [Ga naar deze pagina »](#)

Organisatie

Voor de realisatie van de Ontwikkelopgave Natura 2000 is een programma opgesteld. Aan dit programma wordt gewerkt door medewerkers van de provincie Overijssel en de partnerorganisaties. De gedeputeerde voor Landbouw, Natuur en Facilitair is bestuurlijk opdrachtgever (BOG), het hoofd eenheid Natuur en Milieu is ambtelijk opdrachtgever (AOG). De besluitvorming die nodig is voor de uitvoering van de Ontwikkelopgave Natura 2000 vindt plaats door Gedeputeerde Staten. Provinciale Staten hebben de kaders voor de uitvoering vastgesteld (PS/2013/412 en PS/2014/62), bewaken de voortgang op hoofdlijnen en zijn toezichthouder. De ambtelijk opdrachtnemer (AON) is de programmamanager en vanuit die functie verantwoordelijk voor de verschillende gebiedsprocessen die worden doorlopen.

Eventuele kansen en knelpunten ten aanzien van de samenhang tussen natuur en economie worden besproken in Samen werkt beter. Samen werkt beter vormt een afstemmingsoverleg en klankbord voor Gedeputeerde Staten bij de uitvoering van de opgave. De Provincie Overijssel opereert als één van de partners binnen Samen werkt beter en wordt hierin vertegenwoordigd door twee gedeputeerden met de portefeuilles Landbouw, Natuur en Facilitair en Energie, Milieu en Arbeidsmarkt.

De gebiedsprocessen bevinden zich deels in de planuitwerkingsfase en deels in de (voorbereiding van de) realisatiefase. Ieder gebiedsproces valt onder de verantwoordelijkheid van een bestuurlijk trekker. Voor de uitvoering van het gebiedsproces heeft deze trekker een projectleider aangesteld. De projectleider heeft een plan van aanpak opgesteld dat is goedgekeurd door de bestuurlijk trekker en de provincie Overijssel. Het plan van aanpak vormt de basis voor het toekennen van budget door middel van een subsidie (voor de partnerorganisaties) of door het vastleggen van het plan van aanpak als het proces wordt getrokken door de provincie zelf.

Binnen de provincie Overijssel is er een team Natuur en Milieu Projecten Uitvoering waarin medewerkers direct werkzaam zijn voor het programma Ontwikkelopgave Natura 2000. Daarnaast zijn deskundigen van andere beleidseenheden eveneens betrokken bij de gebiedsprocessen en wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van hun expertise. Ook de Samen werkt beter-partners hebben veel mensen ingezet op het programma. Niet alleen vanwege hun rol als bestuurlijk trekker van een gebiedsproces; ze leveren ook capaciteit en (gebieds)kennis voor de nadere uitwerking en voorbereiding van de maatregelen in de andere gebieden waar zij betrokken zijn.

Bestuurlijke trekkers

Organisatie	Bestuurder	Gebied	Fase*
Gemeente Dinkelland Ga naar pagina over Gemeente Dinkelland »	Benno Brand	AVAV	Planuitwerking
		Bergvennen en Brecklenkampse Veld	Planuitwerking
		Lemselermaten	Planuitwerking
Gemeente Haaksbergen Ga naar pagina over Gemeente Haaksbergen »	Jan Herman Scholten	Buurserzand	Realisatie (voorbereiding)
		Haaksbergerveen	Planuitwerking
		Witte Veen	Realisatie (voorbereiding)
Gemeente Raalte Ga naar pagina over Gemeente Raalte »	Wout Wagenmans	Boetelerveld	Realisatie (voorbereiding)
Landschap Overijssel Ga naar pagina over Landschap Overijssel »	Jacob van Olst (tot 31-12-2019)	Herstelmaatregelen bestaande natuur	Planuitwerking en realisatie
		Aamsveen	Planuitwerking
		Lonnekermeer	Realisatie (uitvoering)
LTO-Noord Ga naar pagina over LTO Noord »	Klaas de Lange	Engbertsdijksvennen	Planuitwerking
		Springendal en Dal van de Mosbeek	Realisatie (voorbereiding)
Natuurmonumenten Ga naar pagina over Natuurmonumenten »	Marjet Korf	Herstelmaatregelen bestaande natuur	Planuitwerking en realisatie
Natuur en Milieu Overijssel Ga naar pagina over Natuur en Milieu Overijssel »	Matthijs Nijboer	IJsseluitewaarden	Planuitwerking (voorbereiding)

* Voor de gebiedsprocessen geldt dat het moment van overgang naar de realisatiefase gekoppeld is aan het GS-besluit over de planuitwerking.

Bestuurlijke trekkers

Organisatie	Bestuurder	Gebied	Fase*
Overijssels Particulier Grondbezit Ga naar pagina over Overijssels Particulier Grondbezit »	Jan Reint de Vos van Steenwijk	Herstelmaatregelen bestaande natuur particuliere eigenaren	Planuitwerking
Provincie Overijssel Ga naar pagina over Provincie Overijssel »	Gert Harm ten Bolscher	Landgoederen Oldenzaal	Realisatie (voorbereiding)
		Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	Realisatie (uitvoering)
		Wieden en Weerribben	Realisatie (voorbereiding)
		Wierdense Veld	Gebiedsproces gepauzeerd
Staatsbosbeheer Ga naar pagina over Staatsbosbeheer »	Herman Brink	Borkeld	Planuitwerking
		Punthuizen-Stroothuizen	Realisatie (voorbereiding)
		Olde Maten en Veerslootlanden	Beheer
		Sallandse Heuvelrug	Realisatie (voorbereiding)
		Herstelmaatregelen bestaande natuur	Planuitwerking en realisatie
Waterschap Vechtstromen Ga naar pagina over Waterschap Vechtstromen »	Nettie Aarnink	Dinkeldal	Planuitwerking
	Wim Stegeman	Vecht- en Beneden-Reggegebied: Benoorden de Vecht	Planuitwerking
	Nettie Aarnink	Vecht- en Beneden-Reggegebied: Reggedal	Planuitwerking
Rijkswaterstaat is bevoegd gezag Ga naar pagina over Rijkswaterstaat »		Ketelmeer en Vossemeer	
		Zwarte Meer	
		Veluwerandmeren	

* Voor de gebiedsprocessen geldt dat het moment van overgang naar de realisatiefase gekoppeld is aan het GS-besluit over de planuitwerking.

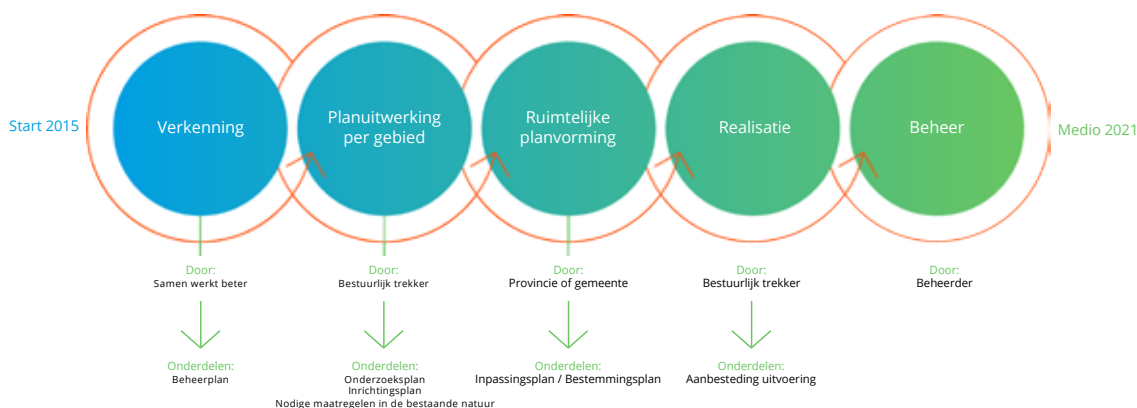
Gebiedsprocessen

Zoals opgenomen in het Akkoord 'Samen werkt beter', hebben de partners binnen Samen werkt beter in 2014 afspraken gemaakt over een gebiedsgerichte uitwerking van de Ontwikkelopgave Natura 2000.

In de gebiedsprocessen worden de volgende fasen onderscheiden:

- Quick Scan
- Verkenning
- (Plan)uitwerking (voorbereiding ruimtelijke plannen, voorafgaand aan de realisatiefase)
- Realisatie (inclusief alle wettelijke procedures, vergunningen en dergelijke)
- Beheer

Fasering gebiedsprocessen

Quick Scan

De Quick Scan is eind 2013 uitgevoerd in opdracht van Samen werkt beter en heeft geleid tot een programmeringsvolgorde voor de verkenningen van de gebieden. Alle quick scans zijn afgerond.

Verkenning

De verkenningen vonden plaats onder verantwoordelijkheid van de onafhankelijke voorzitter van Samen werkt beter. In 2014-2016 zijn bijna alle verkenningen vastgesteld. De verkenning van het Wierdense Veld is in 2017 als laatste afgerond.

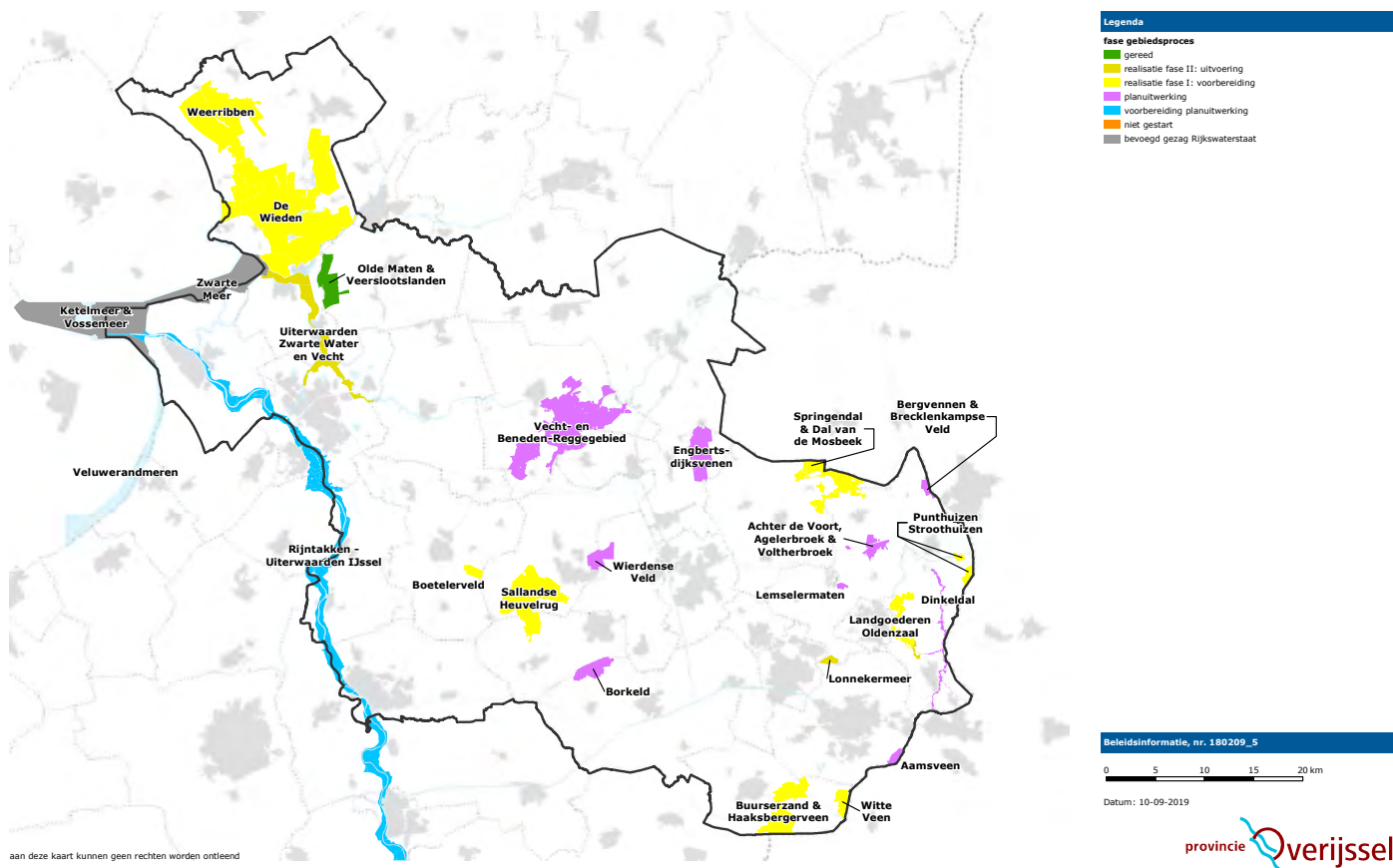
Planuitwerking

De planuitwerkingsfase volgt op de verkenning. De provincie is zelf verantwoordelijk voor een aantal gebieden en heeft voor veel gebieden een partner van Samen werkt beter gevraagd de verantwoordelijkheid voor deze fase op zich te nemen.

Uitgangspunt voor de planuitwerking per gebied zijn beheerplannen van het betreffende Natura 2000-gebied

Voortgang ontwikkelopgave

Fase gebiedsproces

Realisatie (voorbereiding)

In de realisatiefase wordt het plan volgens het vastgestelde inrichtingsplan uitgevoerd. In 2020 zal er onder andere uitgevoerd worden in de gebieden Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht en Landgoederen Oldenzaal.

Beheer

Na het uitvoeren van de nodige maatregelen is het van belang om de bereikte kwaliteiten en de behaalde resultaten blijvend te borgen. Er worden afspraken gemaakt over het beheer of het eindgebruik, de (financiële) exploitatie en de monitoring van de natuur in de gebieden.

Ruimtelijke planvorming

Als de maatregelen gevolgen hebben voor de bestemming van gronden en/of het gebruik ervan, dan wordt de bestemming of het gebruik gewijzigd en in een ruimtelijk plan vastgelegd. Dit kan in de vorm van een gemeentelijk bestemmingsplan of een Provinciaal Inpassingsplan (PIP). Percelen waar geen maatregelen getroffen worden of waar na uitvoering van de maatregelen de functie landbouw gehandhaafd kan blijven worden uit het NNN gehaald.

Op basis van de reacties van de gemeenten hebben Gedeputeerde Staten op 27 september 2016 besloten om in samenwerking met de betrokken gemeenten en bestuurlijk trekkers voor 16 Natura 2000-(deel)gebieden een PIP voor te bereiden. De gemeenten Ommen en Hardenberg (Vecht Beneden Regge) bereiden gemeentelijk bestemmingsplannen voor. Voor de deelgebieden Karshoek-Stegeren en Rheezer-maten aan de Vecht zijn deze inmiddels vastgesteld. Voor de andere gebieden bij de Regge is door de gemeente Ommen een besluitvormingstraject in gang gezet om toch te kiezen voor een PIP. Op 2 april 2019 hebben Gedeputeerde Staten besloten om voor de gronden van de gemeente Ommen ook PIP's voor te bereiden.

In een aantal situaties is daarnaast een Milieueffectrapport (MER) nodig. Een MER brengt de gevolgen voor het milieu in kaart, voordat er een besluit wordt genomen over de uitvoering van maatregelen of plannen. Afhankelijk van de omvang en het type maatregelen op de huidige gronden, moet een MER worden uitgevoerd. Voor de start van deze MER-procedure wordt een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) opgesteld. Een NRD beschrijft op welke wijze het uiteindelijke MER opgesteld zal worden.

In 2019 heeft besluitvorming plaatsgevonden met betrekking tot de volgende ruimtelijke plannen:

22 januari 2019: GS stemmen in met Ontwerp PIP Boetelerveld

27 februari: Provinciale Staten stellen PIP Sallandse Heuvelrug Oost vast

23 april 2019: GS stemmen in met Voorontwerp PIP Springendal

9 juli 2019: GS stemmen in met Voortontwerp PIP en Notitie Reikwijdte en Detail Buurserzand + Witte Veen

10 juli 2019: PS stellen PIP Landgoederen Oldenzaal en Punthuizen-Stroothuizen vast

24 september: Gemeenteraad Hardenberg stelt bestemmingsplan Rheezer-maten en Diffelen (Vecht- Beneden Regge) vast

26 september: Gemeenteraad Ommen stelt bestemmingsplan Karshoek-Stegeren vast

16 oktober 2019: PS stellen PIP Boetelerveld vast

17 december 2019: GS stemmen in met Ontwerp PIP De Wieden

Gecoördineerde vergunningen

Voor de uitvoering van de beoogde maatregelen zijn naast de ruimtelijke plannen, vaak ook meerdere (overheids)besluiten, zoals vergunningen noodzakelijk. Elk van deze besluiten kent een eigen voorbereidingsprocedure en termijn(en). Om de beoogde maatregelen tijdig te kunnen nemen is het noodzakelijk om deze besluiten en bijbehorende procedures zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Op 9 november 2016 hebben Provinciale Staten een coördinatieverordening vastgesteld. Hierdoor is het mogelijk dat de bevoegde gezagen voorbereiding, behandeling en bekendmaking van deze besluiten coördineren op alle percelen waar deze maatregelen nodig zijn.

Voor Natura 2000 zijn in 2018 tijdens de gecoördineerde vergunningenprocedure van het gebied Lonnekermeer de definitieve besluiten ter inzage gelegd. De Raad van State heeft in haar uitspraak aangegeven dat de effecten van een maatregel beter moeten worden onderbouwd. Op dit moment vindt overleg met de betreffende grondeigenaar plaats over aanvullend onderzoek en uitvoering van de maatregel.

Begin 2019 heeft de Raad van State uitspraak gedaan op de beroepen van deze vergunningen. Bij een aantal PIPs en/of -procedures lopen de benodigde vergunningen gecoördineerd mee. Het betreft hier: Punthuizen-Stroothuizen, Buurserzand, Karshoek-Stegeren en Rheezermaten.

Inrichtingsplan is leidend

Voor de ruimtelijke plannen en vergunningen van de Ontwikkelopgave Natura 2000 geldt dat het inrichtingsplan leidend is. Dit inrichtingsplan is in lijn met de afspraken uit Samen werkt beter opgesteld door een bestuurlijk trekker. Het ruimtelijk plan is de juridisch planologische vertaling ervan. Dus concreet gaat het om het vastleggen van de bestemmingswijzigingen van gronden of de wijzigingen in functie.

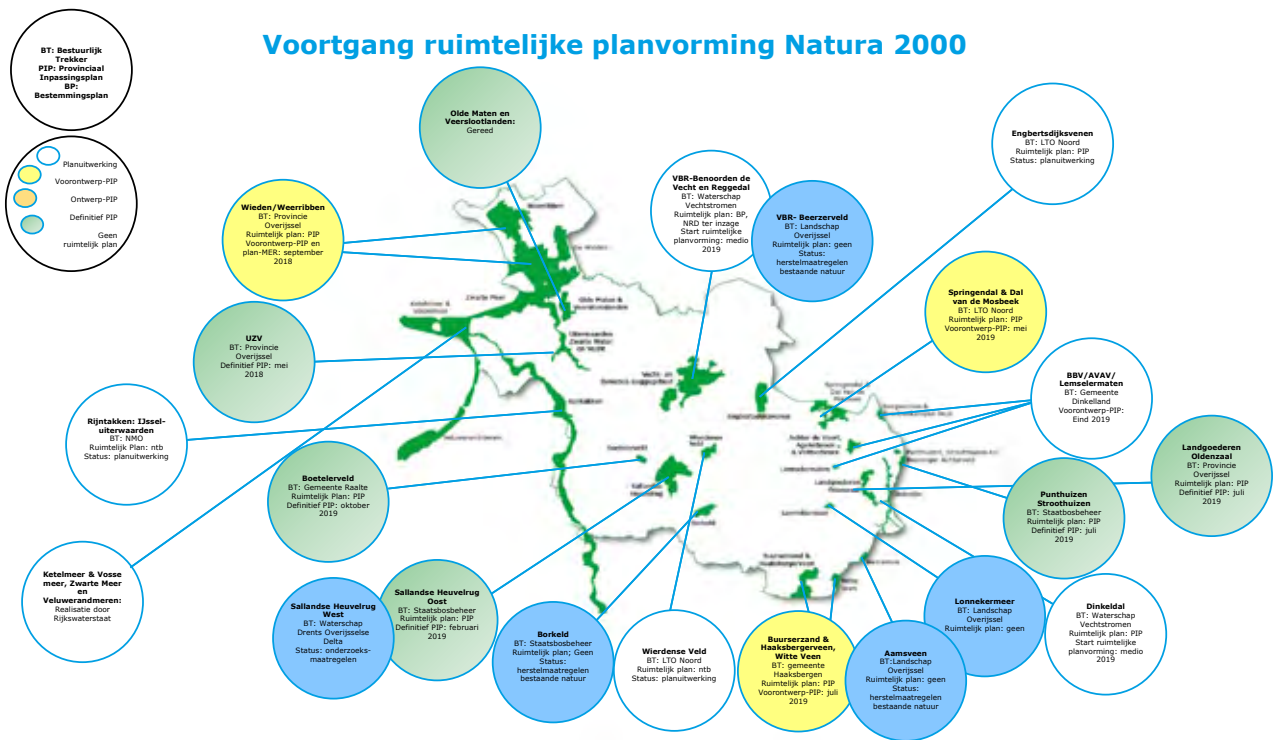
Tijdens de planuitwerking heeft afstemming plaatsgevonden over de bestemming en functie van gronden met de betrokken gebiedspartners én de grondeigenaren en -gebruikers. In iedere fase van het ruimtelijk plan vindt een periode van terinzagelegging plaats. In deze periode zijn het (voor)ontwerp-PIP inclusief bijlagen of (ontwerp)-besluiten vergunningen beschikbaar en kan een inspraakreactie of zienswijze worden ingediend.

Omdat de gemeenteraden gewend zijn om ruimtelijke plannen, zoals de bestemmingsplannen, vast te stellen voor hun gemeente, zorgen we dat de Colleges van Burge-meester en Wethouders en de gemeenteraden goed worden geïnformeerd over de voortgang van de gebiedsprocessen en de ruimtelijke plannen. Bij de terinzagelegging van een ontwerp-PIP heeft de provincie de wettelijke taak de gemeenteraden te horen. In deze fase kunnen de gemeenteraden besluiten wel of geen zienswijze in te dienen.

Besluitvorming in stappen

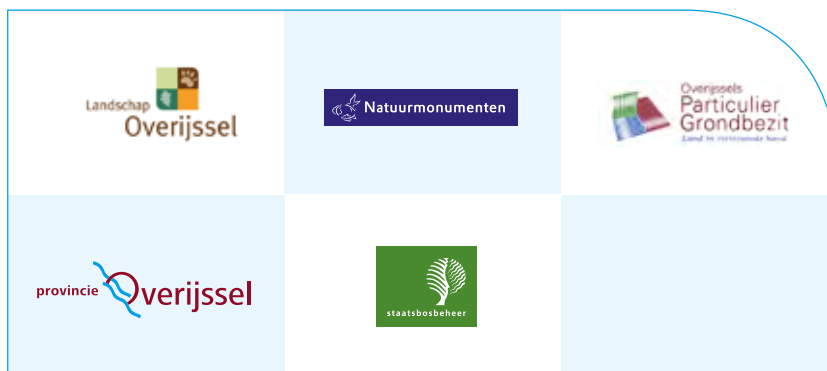

Voortgang ruimtelijke planvorming Natura 2000

(Herstel)maatregelen bestaande natuur

(Herstel)maatregelen bestaande natuur moeten worden gerealiseerd binnen de Natura 2000-gebieden. Deze gebieden zijn voor het merendeel in eigendom van de terreinbeherende organisaties Staatsbosbeheer, Landschap Overijssel en Natuurmonumenten. Voor de realisatie hebben deze partijen eind 2014 met de provincie een overeenkomst gesloten. Omdat een aantal maatregelen op gronden van particulieren liggen is het Overijssels Particulier Grondbezit gevraagd ook een rol te spelen.

De (herstel)maatregelen bestaande natuur worden uitgevoerd in 22 Natura 2000-gebieden. Het betreft meer dan 300 maatregelen. Alle inrichtingsmaatregelen moeten uiterlijk in 2021 zijn uitgevoerd. In een aantal Natura 2000-gebieden is er een koppeling met de externe maatregelen door de hydrologische afhankelijkheid. Of de uitvoering gereed is in 2021 is in die gevallen afhankelijk van de voortgang van de externe maatregelen.

Daar waar mogelijk zijn de beheermaatregelen opgestart. Al deze maatregelen hebben als doel om de natuurgebieden beter tegen achteruitgang te beschermen. Door plaggen, maaien, kappen, herinrichting van beken, graven van petgaten of het verhogen van het waterpeil, enzovoort worden omstandigheden van planten en dieren verbeterd.

De gebieden liggen verspreid door de provincie Overijssel en zijn grotendeels eigendom van de drie terreinbeherende organisaties: Landschap Overijssel, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer.

In het najaar van 2018 is een aantal grote voorbereidende werkzaamheden opgestart: boskap voor de maatregel 'omvormen van bos naar heide'. Door het intensieve omgevingsmanagement over de boskap is de omgeving goed geïnformeerd en zijn er tot nu toe weinig vragen gekomen. De omvorming van de vlakte wordt eind 2019 of begin 2020 opgepakt door Staatsbosbeheer of Landschap Overijssel.

De afrondende werkzaamheden van het verwijderen van de bosopslag in het hoogveengebied Engbertsdijkvenen worden in het winterseizoen 2019-2020 uitgevoerd. Vrijkomende biomassa wordt afgevoerd naar een energiecentrale.

Het Overijssels Particulier Grondbezit heeft voor de meeste gebieden gesprekken gevoerd met de eigenaren. De eigenaren hebben vaak nog vragen maar zijn wel bereid mee te werken aan de opgave. Landgoed Junne is in 2018 van eigenaar gewisseld. Met de nieuwe eigenaar worden afspraken gemaakt over de uitvoering van de maatregelen. Vervolgens zullen de maatregelen uitgevoerd worden.

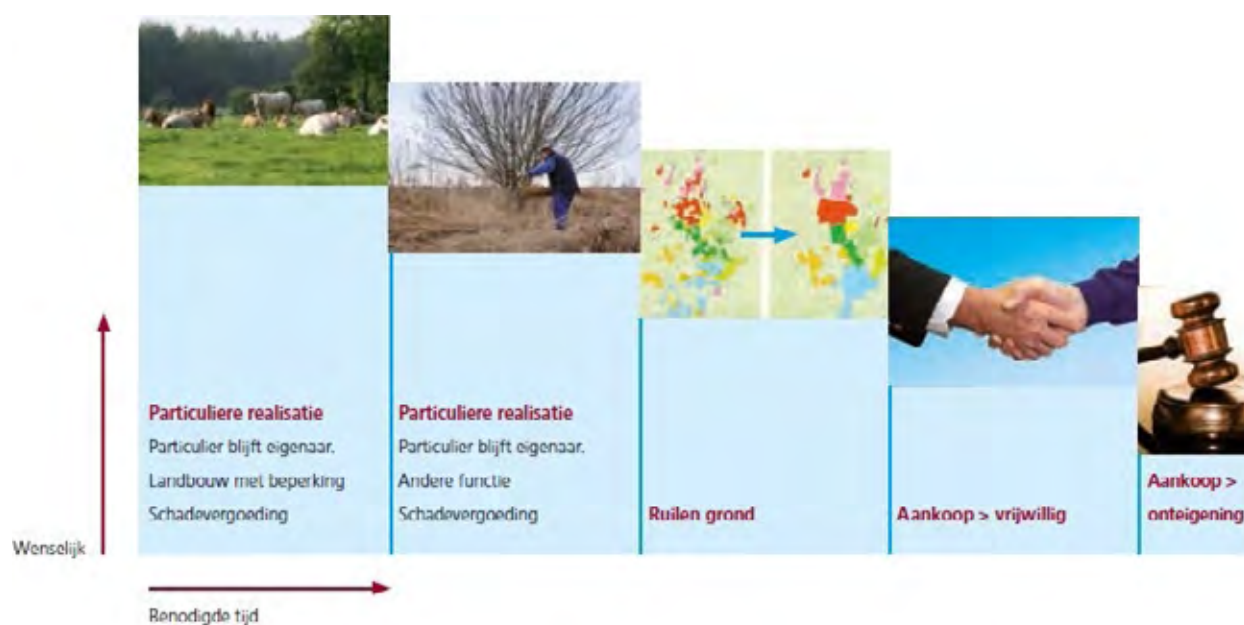
Voor het grootste gedeelte van de gebieden zijn de maatregelen die opgenomen zijn in beheerplannen uitgewerkt in concrete inrichtingsplannen met bijhorende kostenramingen. De meeste plannen zijn nu beoordeeld en er is een overzicht over de totale te verwachten kosten voor de uitvoering. De terreinbeherende organisaties gaan in de meeste gebieden in 2020 aan de slag om de maatregelen uit te voeren.

Beschikbaarheid gronden

De (herstel)maatregelen Natura 2000 kunnen gevolgen hebben voor grondeigenaren binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied en in de Uitwerkingsgebieden Natura 2000. Provincie Overijssel zorgt dat eventuele schade aan gronden en gebouwen binnen de begrenzing wordt gecompenseerd. In de gebiedsprocessen blijkt grond veelal de cruciale factor te zijn. Voor het realiseren van de Natura 2000-opgave is een zoekgebied van circa 4.200 hectare gedefinieerd. Er zijn veel grondeigenaren die door bijvoorbeeld vernatting of beperking van bemesting niet langer op dezelfde manier of op dezelfde locatie hun bedrijf kunnen uitvoeren. Met oplossingen op maat proberen we ook hen een toekomstperspectief te bieden.

Daarbij is het uitgangspunt dat de grond waar mogelijk in bezit blijft van de eigenaar. In de onderstaande interventieladder is dit schematisch weergegeven.

In 2019 is in alle Natura 2000-gebiedsprocessen met een of meerdere partijen overeenstemming bereikt. Vaak ging dit om aankoop van goede ruilgrond, maar ook wordt in toenemende mate overeenstemming bereikt met eigenaren die grond in de begrenzing hebben liggen. De aangekochte ruilgrond kan hierin een belangrijke rol spelen.

In 2019 zijn met ongeveer 500 eigenaren gesprekken gevoerd over de mogelijkheden uit de interventieladder. Dit is circa 65% van het totaal aantal eigenaren. Met de overige eigenaren is in de meeste gevallen wel gesproken, maar dit gebeurde meestal door de projectleider of het deskundigenteam. In deze overleggen is met name gesproken over de uit te voeren maatregelen. Zodra dit duidelijk is, kan worden gesproken over de mogelijkheden uit de interventieladder.

Particuliere natuurrealisatie

In 2019 zijn net als in eerdere jaren binnen de begrenzing overeenkomsten gesloten voor zelfrealisatie. In totaal zijn 50 overeenkomsten gesloten met een gezamenlijke oppervlakte van 162 ha aan het eind van 2019. Gesprekken met grondeigenaren over particuliere natuurrealisatie gaan ook in 2020 door.

Ruilen van gronden

Veel grondeigenaren hebben aangegeven dat ze willen meewerken aan de beschikbaarheid van gronden voor de Ontwikkelopgave Natura 2000, op voorwaarde dat zij vervangende grond krijgen ter compensatie van productieverlies. Hoewel het compenseren van ruilgrond geen primair doel is, kan het wel de sleutel zijn voor het gebiedsproces. De provincie zet primair in op zelfrealisatie waarbij de eigenaar een vergoeding krijgt in geld. In totaal heeft provincie Overijssel eind 2019 ongeveer 850 hectare ruilgrond aangekocht. Deze ruilgrond is alleen aangekocht als aanmerkelijk was dat deze vrijwel direct kon worden aangewend ter compensatie voor eigenaren met grond binnen de begrenzing.

Ook zijn er enkele gebieden die gebruik maken van kavelruil. Dit kan een goed instrument zijn om de benodigde gronden beschikbaar te krijgen en de bedrijfs-situatie te verbeteren. Er lopen initiatieven voor vrijwillige kavelruil waar de gebiedsprocessen Natura 2000 bij betrokken zijn en baat bij hebben.

Al deze kavelruilen worden getrokken door het Coördinatiepunt Kavelruil Overijssel (CKO). Er wordt nauw samengewerkt tussen partijen, waarbij het de bedoeling is om de landbouwstructuur te versterken en tegelijk voor drie Natura 2000-gebieden grond beschikbaar te krijgen voor de uitvoering van de noodzakelijke maatregelen. De provincie blijft te allen tijde verantwoordelijk voor het beschikbaar krijgen van gronden voor de Ontwikkelopgave.

Aankoop van gronden

In januari 2014 besloten Gedeputeerde Staten verwervingsplannen te laten opstellen voor de 'Uitwerkingsgebieden Ontwikkelopgave Natura 2000'. In deze gebieden ligt een dwingende ontwikkelopgave in verband met Natura 2000. Op basis van deze verwervingsplannen kan een vergoeding worden uitgekeerd voor schade aan of aankoop van gronden en gebouwen binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied en de Uitwerkingsgebieden Natura 2000. Eind 2019 heeft de provincie ruim 650 hectare grond aangekocht, verdeeld over verschillende gebieden.

Actualisatie verwervingsplannen

Inmiddels komt er steeds meer duidelijkheid over de te realiseren maatregelen en de impact die deze maatregelen hebben op de gebruiksmogelijkheden van de gronden. Deze ontwikkeling leidt ertoe dat een deel van de verwervingsplannen in 2019 is geactualiseerd en ter besluitvorming aan Gedeputeerde Staten is aangeboden. Naar verwachting zullen in 2020 de andere plannen worden geactualiseerd als onderdeel van de afronding van de planvorming en aan Gedeputeerde Staten worden aangeboden.

Aanschrijving en gedoogplicht

Per 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming in werking getreden. Deze wet kent twee dwingende instrumenten die kunnen bijdragen aan een tijdige realisatie van de maatregelen. Het betreft de Aanschrijving en de Gedoogplicht. De Gedoogplicht is inmiddels verwerkt in ons instrumentarium. Voor de Aanschrijving kijken wij nog of dit een bruikbaar instrument is. In december 2017 hebben wij een regeling Nadeelcompensatie Ontwikkelopgave vastgesteld. In januari 2019 hebben PS de Nota Grondbeleid vastgesteld, waarin onder andere de regeling Nadeelcompensatie Ontwikkelopgave is verwerkt (PS/2018/984).

De inzet in de gebieden blijft om met alle eigenaren te komen tot een vrijwillige medewerking en de inzet van dwingende instrumenten zo veel mogelijk te voorkomen.

Subsidieregeling Verplaatsing agrarische bedrijfsgebouwen (SVab)

In 2016 is de SVab in werking getreden. Deze regeling biedt agrarische bedrijven de mogelijkheid om met gebruikmaking van de subsidie te verplaatsen. Een voorwaarde waar een bedrijf aan moet voldoen om in aanmerking te komen voor subsidie is dat deze een sleutelrol moet spelen in het gebiedsproces. De ligging van het bedrijf moet dusdanig zijn dat de verplaatsing hiervan cruciaal is. Daarnaast geldt dat deze gronden slechts deels binnen de begrenzing van het Uitwerkingsgebied Natura 2000 hoeven te liggen. In 2019 hebben er geen bedrijven gebruik gemaakt van deze regeling. Er zijn gesprekken gaande met enkele bedrijven in Natura 2000-gebieden, die mogelijk wel gebruik willen maken van deze regeling.

De regeling was opengesteld voor de jaren 2016 en 2017 en is inmiddels voor de derde keer met 1 jaar verlengd. De regeling kent een door GS vastgesteld budgetplafond van ca. 8,2 miljoen euro. De verwachting is dat dit budget voldoende zal zijn om achttien bedrijven te kunnen faciliteren.

Financiën

In april 2014 is in het Statenvoorstel Uitvoeringsreserve EHS (PS/2014/62) de raming vastgesteld voor het beleid dat via de Uitvoeringsreserve EHS/Natura 2000 wordt uitgevoerd. Dat betreft:

- de Ontwikkelopgave Natura 2000
- de verbetervoorstellen NNN
- het (eind)beheer natuur
- een aantal reguliere posten (uitvoeringskosten en bestuurlijk/juridische verplichtingen)

In 2018 is de herijking van de Ontwikkelopgave afgerond, zoals toegezegd in PS/2014/62. De uitkomst hiervan is verwerkt in de Perspectiefnota 2019. In 2019 is de jaarlijkse actualisatie van de financiële prognose uitgevoerd. U bent daarover geïnformeerd via de Perspectiefbrief 2020 en de Monitor 2019-1.

In de onderstaande tabel staat de financiële realisatie van de Ontwikkelopgave Natura 2000 (inclusief verbetervoorstellen) over het jaar 2019 en voor de gehele periode 2014-2019. De realisatie is in 2019 ruim binnen beschikbare middelen gebleven. De niet bestede middelen blijven de komende jaren beschikbaar voor de uitvoering van de Ontwikkelopgave Natura 2000.

De lasten voor de Ontwikkelopgave Natura 2000 (incl. Verbetervoorstellen) zijn € 32,4 miljoen in 2019, en blijven daarmee binnen begrote lasten van € 55,3 miljoen. Er waren in 2019 negatieve baten van € 0,3 miljoen. Deze liggen onder de begrote baten van € 2,5 miljoen. De oorzaak daarvoor is met name dat een ontvangen voorschot op een Europese subsidie in de begroting als bate is opgenomen. Aangezien deze middelen nog niet zijn besteed in 2019 kan dit voorschot nog niet als bate worden verantwoord. Bovendien was er een klein negatief transactieresultaat op de verkoop van gronden.

Per saldo bedroegen de lasten in 2019 € 32,7 mln, er is € 20,1 miljoen minder besteed dan begroot. Er is minder grond aangekocht dan verwacht. Dit is voor een deel het gevolg van vertraging in de planvorming. Ook vraagt het bereiken van overeenstemming met eigenaren meer tijd dan verwacht omdat er maatwerk nodig is. Daarnaast zijn er lagere uitgaven geweest voor de interne maatregelen. De subsidies voor een aantal projecten zijn niet in 2019 verstrekt, dat zal in 2020 gebeuren. Verder is in 2019 een positieve correctie van € 3,2 miljoen doorgevoerd op de balanswaarde van reeds aangekochte gronden voor natuur. Daarmee wordt de in voorgaande jaren al als kosten verwerkte afwaardering van grond lager. Dit leidt in 2019 tot navenant lagere kosten. Pas bij daadwerkelijke verkoop als ingerichte natuur wordt duidelijk welke waarde deze gronden daadwerkelijk hebben. Daarom houden we de genoemde correctie zekerheidshalve vast in de uitvoeringsreserve NatuurNetwerk Nederland (het bedrag wordt “beklemd”).

In 2019 zijn voor de Ontwikkelopgave Natura 2000 de middelen besteed aan het beschikbaar krijgen van grond (€ 10,4 miljoen). Het betreft met name afwaardering van gronden die een natuurbestemming krijgen en schadeloosstelling van eigenaren. Daarnaast zijn kosten gemaakt voor de voorbereiding resp. uitvoering van inrichtingsmaatregelen (€ 4,3 resp. € 14,2 miljoen).

De kosten van de ophoging van de formatieruimte voor de programma-organisatie Ontwikkelopgave Natura 2000 (maximaal 15 fte overeenkomstig het Statenvoorstel PS/2015/687) zijn in 2019 uitgekomen op € 0,86 miljoen (beschikbaar budget € 1,1 miljoen). Deze kosten worden gedekt uit de uitvoeringsreserve Natuurnetwerk Nederland. De invulling van het budget voor de extra formatieruimte is in 2019 vergelijkbaar met 2018 en circa 75% van de beschikbare ruimte. De verwachting is dat de resterende ruimte in de uitvoeringsfase verder benut zal worden.

In 2019 hebben wij de jaarlijkse (financiële) actualisatie van Uitvoeringsreserve NatuurNetwerk Nederland uitgevoerd. De uitkomst hiervan is verwerkt in de Perspectiefbrief 2020 en Monitor 2019-1.

Van de beschikbare risicoreservering van € 33,6 miljoen is een bedrag van ca € 11 miljoen ingezet voor aanvullende kosten voor planvorming en uitvoering. Dit bedrag is slechts deels uitgegeven, in lijn met het tempo van projectrealisatie. Waar van toepassing is de realisatie hieronder opgenomen in de betreffende kosten categorie, en niet afzonderlijk onder het hoofd Risicoreservering.

Financiële realisatie Ontwikkelopgave Natura 2000 (in € miljoen)				
	Raming Herijking 2018	Realisatie cumulatief 2014-2019	Begroting 2019*	Realisatie 2019
Projecten Ontwikkelopgave	467,0	137,8	50,8	30,6
Gebiedsoverschrijdende kosten	10,2	7,4	1,5	1,7
Kosten inrichting**	263,2	71,3	29,0	18,5
Kosten verwerving***	193,7	59,1	20,3	10,4
Projecten verbetervoorstellen	23,7	9,3	2,0	2,1
Indexatie	26,4	0,0	0,0	0,0
Totaal kosten	517,1	147,1	52,8	32,7
Risicovoorziening	33,6	0,0	0,0	0,0
Totaal kosten inclusief risico's	550,7	147,1	52,8	32,7

* Na bijstelling 2^e monitor 2019

** Inclusief kosten verkenningfase

*** Saldo uitgaven en inkomsten/balanswaarde (incl. zelfrealisatie, afwaardering en schadeloosstelling)

Communicatie

Samen met de partners van Samen werkt beter en andere partners in de gebieden nemen we onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om de kwaliteit van de leef-omgeving van dieren en planten te verbeteren, voor nu en in de toekomst.

In 2019 is opnieuw gebleken dat de Ontwikkelopgave Natura 2000 een complexe opgave is, niet alleen omdat de belangen in en nabij de Natura 2000-gebieden verschillen. Ook de context en kaders waarbinnen we onze opgave vorm proberen te geven stonden dit jaar vol in de schijnwerpers vanwege onderwerpen als PFAS en stikstof.

Ook daarom is er in ieder gebiedsproces dan ook veel aandacht voor het vinden van een passende oplossing voor de toekomst van agrariërs en bewoners, en kiezen we voor een zorgvuldige aanpak waarbij alle consequenties en (on)mogelijkheden goed in kaart zijn gebracht.

Juist omdat binnen deze opgave de belangen groot zijn en soms ver uiteen liggen, is er maar één richting mogelijk de vereiste natuurdoelen te realiseren. Samen met onze partners, die de verschillende perspectieven inbrengen en verschillende belangen behartigen samen bouwen aan vertrouwen.

Naast de primaire doelgroep van 'de grondeigenaren in en nabij de Natura 2000-gebieden' komen ook steeds meer andere omwonenden in beeld nu de uitvoering gestart is.

Overkoepelende communicatiestrategie

Ook in 2019 is verder gewerkt volgens de lijn van de overkoepelende communicatiestrategie. Drie kernwaarden Samen, Duidelijk en Beleving staan centraal in de communicatiestrategie en werken door in de wijze waarop we onze doelgroepen informeren en betrekken. Afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van de relatie met de PAS uitspraak van de Raad van State en de ontwikkeling van nieuw stikstof-beleid, de besluitvorming rond vier PIP's en de uitvoering bestaande natuur in een aantal gebieden. Dat betekent dat we steeds meer in contact zijn met de secundaire doelgroepen. Begin dit jaar was er bijvoorbeeld veel te doen rond het thema bomenkap. De partners merkten buiten in het veld dat hier veel onvrede over was. Bestuurlijk is daarop gezamenlijk door de terreinbeherende organisaties en de provincies uitgedragen dat we een pas op de plaats maken en onderzoeken of er mogelijkheden zijn het anders of een tandje minder te doen.

Ook hier investeren onze partners veel tijd en energie in zorgvuldige communicatie. Soms in de vorm van 1-op-1 gesprekken, vaak ook door het organiseren van extra excursies om met experts het gebied in te gaan. De opkomst en de reacties bij dit soort excursies laat zien dat excursies bij uitvoeringsprojecten goed bezocht worden en dat goede uitleg bijdraagt aan het begrip. De set afspraken die voor uitvoeringscommunicatie gemaakt zijn, bieden een behulpzaam kader.

Doelgroepen

De opgave geven we als provincie niet alleen vorm. De partners van Samen werkt beter zien we als medeverantwoordelijk voor deze opgave. Op gebiedsniveau worden aanvullend vaak nog andere partners betrokken die bijvoorbeeld vertegenwoordigd zijn in het projectteam.

In de communicatie zijn de partners in het gebied altijd samen de afzender en voorafgaand aan publicaties en andere uitingen wordt afstemming gezocht waar nodig.

Voor de Ontwikkelopgave Natura 2000 onderscheiden we de volgende doelgroepen:

- Primair:
 - Grondeigenaren en -gebruikers binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied en de Uitwerkingsgebieden Natura 2000
 - Eventuele andere direct belanghebbenden/belangenorganisaties
- Secundair:
 - Omwonenden, recreanten en passanten en overige geïnteresseerden
 - Algemeen publiek, al dan niet via de media
- Beslissers:
 - Gedeputeerde Staten, bestuurlijk opdrachtgever
 - Provinciale Staten, stelt kaders en controleert
 - Bestuurders Samen werkt beter, bestuurlijk opdrachtnemer

Communicatiemiddelen

Voor wat betreft de communicatiemiddelen blijft het programma faciliteren in ondersteunend materiaal, zoals draaiboeken, banieren, brochures, formats voor bijvoorbeeld nieuwsbrieven en overig informatiemateriaal. In 2019 zijn diverse animaties ontwikkeld en zien we dat onze partners een steeds bredere middelenmix inzetten die past bij hun gebied. Ook is een aantal bouwboarden geplaatst bij de gebieden waar uitvoering gestart is.

Op de overkoepelende website <http://www.overijssel.nl/thema's/natuur-en-landschap/ontwikkelopgave> is meer informatie te vinden over NNN en Natura 2000 in het algemeen, en de schadeloosstelling voor grondeigenaren, de besluitvorming en de procedures in het kader van de ruimtelijke planvorming. Daarnaast heeft ieder gebied ook een eigen website die rechtstreeks te benaderen is. De adressen voor deze websites zijn terug te vinden bij de resultaten per gebied. De website is in 2019 vernieuwd om beter aan te sluiten bij de laatste eisen ten aanzien van leesbaarheid en digitale toegankelijkheid.

Ook persoonlijke communicatie via keukentafelgesprekken, veldbezoeken, informatiebijeenkomsten, themabijeenkomsten en werkbezoeken blijft een cruciale pijler onder de communicatieaanpak. Persoonlijke communicatie biedt de mogelijkheid om maatwerk te bieden en nog duidelijker toe te lichten over het hoe en waarom van de opgave. Bovendien is de situatie ook daadwerkelijk zichtbaar als het gekoppeld wordt aan een bezoek in het gebied of op grond van één van de betrokkenen. De keukentafelgesprekken en informatiebijeenkomsten worden ondersteund met informatiemateriaal zodat alles terug te lezen is.

In 2019 is ook veel aandacht besteed aan communicatie rond de ruimtelijke plannen. Extra informatiesessies voor omwonenden en raadsleden hebben bijgedragen aan een beter begrip van zowel de doelen als de bijbehorende procedures. Ook de gemeenteraadsverkiezingen en de wijzigingen in verschillende raden zijn opgepakt om nieuwe stakeholders bij het programma zo goed mogelijk bij te praten.

Werkbezoeken

Met werkbezoeken aan de diverse Natura 2000-gebieden is het mogelijk om goed inzicht te verkrijgen in de stand van zaken en het verloop van het gebiedsproces. In 2019 organiseerden we werkbezoeken voor Hester Maij en vervolgens Gert Harm ten Bolscher als bestuurlijk verantwoordelijke samen met de betreffende partners van Samen werkt beter, voor de bestuurlijk trekkers, voor Gedeputeerde Staten en voor Provinciale Staten.

Werkbezoeken		
Datum	Werkbezoek	Natura 2000-gebied
30/01/19	Provinciale Staten	Sallandse Heuvelrug
07/02/19	Gedeputeerde Maij	Lemselermaten
19/06/19	Provinciale Staten	Punthuizen-Stroothuizen en Landgoederen Oldenzaal
23/08/19	Bestuurlijk trekkers	De Schalm, Mariënheem
08/11/19	Gedeputeerde Ten Bolscher	Engbertsdijksvenen
29/11/19	Bestuurlijke trekkers	Eindejaarsbijeenkomst Ontwikkelopgave
06/12/19	Gedeputeerde Ten Bolscher	Vecht Beneden Regge

Voor de onderlinge kennis- en ervaringsuitwisseling tussen de verschillende Natura 2000-gebieden zijn in 2019 verschillende themabijeenkomsten georganiseerd.

Dossier stikstof

Te veel stikstof is slecht voor de kwetsbare natuur in onze Natura 2000-gebieden. Daarom is een natuurvergunning of een ander toestemmingsbesluit nodig voor activiteiten waar stikstof bij vrij komt. Tot 29 mei 2019 was toestemming hiervoor gebaseerd op het Programma Aanpak Stikstof (PAS). De Raad van State heeft het PAS op die datum echter ongeldig verklaard. Dit heeft veel gevolgen voor de aanvragen van vergunningen in het kader van de Wet Natuurbescherming en raakt alle sectoren.

Als we de kwaliteit ook in de toekomst willen behouden, moeten we maatregelen nemen om de natuur te versterken en de stikstofdepositie terug te dringen. Die opgave geldt voor ons allemaal en alle sectoren. Uit gevoerde gesprekken blijkt dat iedere sector bereid is om verantwoordelijkheid te nemen om deze verdere daling te behalen. De landbouw vervult een cruciale rol vanwege de leefbaarheid in het landelijk gebied. De gezinsbedrijven nabij Natura 2000-gebieden spelen een belangrijke rol in het beheer van landschap en natuur. Onze ervaringen uit de gebiedsprocessen zetten we in: we zijn en blijven samen aan de slag.

Door de vele belangen die hier spelen, is het een complex probleem. In Overijssel is in 2019 hard gewerkt om samen met het Rijk, andere provincies en sectoren tot een nieuwe aanpak stikstof te komen. Hierbij staan de daling van de stikstofneerslag in onze natuur, een duidelijk perspectief voor alle sectoren en vergunningen die voor de rechter overeind blijven centraal. In Overijssel doen we dat in afstemming met de sectoren.

Voor een succesvolle aanpak is een samenhangend pakket van maatregelen nodig bestaande uit vijf schakels die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn:

- **Bronmaatregelen:** Het Rijk speelt een sleutelrol voor de generieke maatregelen voor de verlaging stikstofdepositie. Daarnaast kunnen bedrijven ook zelf initiatief nemen om hun emissie terug te dringen.
- **Natuurversterking:** In en nabij Natura 2000-gebieden werken we samen met gebiedspartners aan maatregelen om kwetsbare natuur te herstellen en versterken. De maatregelen zijn noodzakelijk om de natuur robuust te maken en tegelijkertijd ruimte te creëren voor nieuwe activiteiten. Het is dan ook van groot belang om de gebiedsprocessen voort te zetten.
- **Gebiedsgerichte aanpak:** Maatwerk is cruciaal. Samen met sectoren zoeken we oplossingen met effect op korte en lange termijn. Daarbij proberen we de maatschappelijke opgaven slim te combineren. We inventariseren de grootste knelpunten en de grootste behoefte per gebied. In 2020 is meer duidelijk over de gebiedsgerichte aanpak.
- **Vergunningverlening, toezicht en handhaving:** De overheid hanteert één lijn voor alle sectoren, die juridisch houdbaar is. Duidelijke beleidsregels voor alle sectoren zorgen dat projecten weer op gang komen. Deze zijn op 13 december in werking getreden.
- **Verdeling stikstofruimte:** Ruimte voor nieuwe initiatieven is schaars. Als provincie hebben we een belangrijke rol bij het verdelen van die ruimte waarbij we rekening houden met landelijke, regionale en lokale belangen.

In 2020 worden nog vervolgstappen genomen. Zo volgt onder meer nog een besluit over beweiden en bemesten, meer duidelijkheid over de gebiedsgerichte aanpak en een wijziging van de mestwetgeving. Medio 2020 zal de adviescommissie Remkes adviseren over de lange termijn maatregelen.

Kijk voor de laatste stand van zaken op www.overijssel.nl/stikstof.

Maatregelen per gebied

De (herstel)maatregelen bestaande natuur, ook wel interne maatregelen genoemd, zijn inrichtingsmaatregelen binnen de natuur gericht op herstel van de habitattypen. Naarmate de omstandigheden voor de habitattypen binnen het Natura 2000-gebied beter op orde zijn, wordt er minder ingegrepen in het natuurgebied. Dat betekent dat grondeigenaren buiten de natuurgebieden mogelijk minder effect ervaren.

Externe maatregelen

De externe maatregelen zijn (herstel)maatregelen buiten het natuurgebied. Deze zijn veelal gericht op vernatting van de omliggende gronden van het Natura 2000-gebied, het beperken van de bemestingseffecten of een combinatie ervan. Per gebied zal worden nagegaan of het al dan niet mogelijk is de noodzakelijke externe maatregelen te combineren met (aangepast) landbouwkundig gebruik. Samen met ondernemers en eigenaren in het gebied wordt gezocht naar passende oplossingen. Als (aangepast) landbouwkundig gebruik niet meer mogelijk is (te nat en/of geen bemesting meer mogelijk) dan krijgt het gebied een andere functie, bijvoorbeeld een natuurfunctie.

Natuurbeheerplan

Op 27 september 2016 hebben Gedeputeerde Staten het Natuurbeheerplan herzien. Het Natuurbeheerplan geeft aan voor welke gebieden ambities zijn vastgesteld en voor welke gebieden subsidies kunnen worden aangevraagd. Hierdoor is het mogelijk om subsidies te verstrekken voor de afronding van het NNN én de uitvoering van de (herstel)maatregelen in de Natura 2000-gebieden. Wij hanteren voor de externe maatregelen onze eigen subsidieregeling, paragraaf 9.1 uit ons Uitvoeringsbesluit Subsidies (2016: paragraaf 9.24). De Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur- en Landschapsbeheer (SKNL) biedt het kader voor het verstrekken van subsidies voor de functieverandering van landbouwgrond naar natuur en voor het inrichten en verbeteren van natuur. Deze regeling zal door TBO's worden gebruikt. Het Natuurbeheerplan is tevens het toetsingskader voor de Subsidieregeling Natuur en Landschapsbeheer (SNL) waarmee het beheer in de gebieden wordt gefinancierd.

Onderzoeken

Het programma heeft een kleine 120 onderzoeksopgaven in beeld. Door middel van deze onderzoeksopgaven kunnen de beste maatregelen voor herstel van de gebieden worden bepaald. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de onderzoeken is, afhankelijk van de aard van de onderzoeksmaatregelen, door het programma belegd bij de gebiedstrekkers, de terreinbeheerders en de provincie. Het programma ziet toe op de voortgang van de onderzoeken en op de kwaliteit ervan. Specifiek onderzoek is verricht naar mogelijke effectieve bemestingsmaatregelen. Dit heeft geleid tot een Handreiking Bemesting die de gebiedsprocessen ondersteuning biedt bij het formuleren van de noodzakelijke maatregelen.

Omwisselbesluiten

De doelen van Natura 2000 zijn leidend. De maatregelen die daaruit voortvloeien, zijn opgenomen in de gebiedsanalyses die ook worden opgenomen in de beheerplannen die Gedeputeerde Staten vaststellen. De wet natuurbescherming, biedt Gedeputeerde Staten echter de mogelijkheid om afzonderlijke (herstel)maatregelen 'om te wisselen' voor andere maatregelen. Aan zo'n 'omwisselbesluit' is een aantal randvoorwaarden verbonden. Belangrijke randvoorwaarden:

- De doelen van Natura 2000 worden niet ter discussie gesteld.
- De alternatieve maatregel heeft per saldo een vergelijkbaar of beter effect op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen.
- De alternatieve maatregel leidt niet tot minder ontwikkelingsruimte.
- De alternatieve maatregel is in het kader van 'haalbaar en betaalbaar' in tijd en geld uitgedrukt minimaal even effectief en efficiënt als de oorspronkelijk voorgenomen maatregel uit de PAS-gebiedsanalyse.

Definitietabel

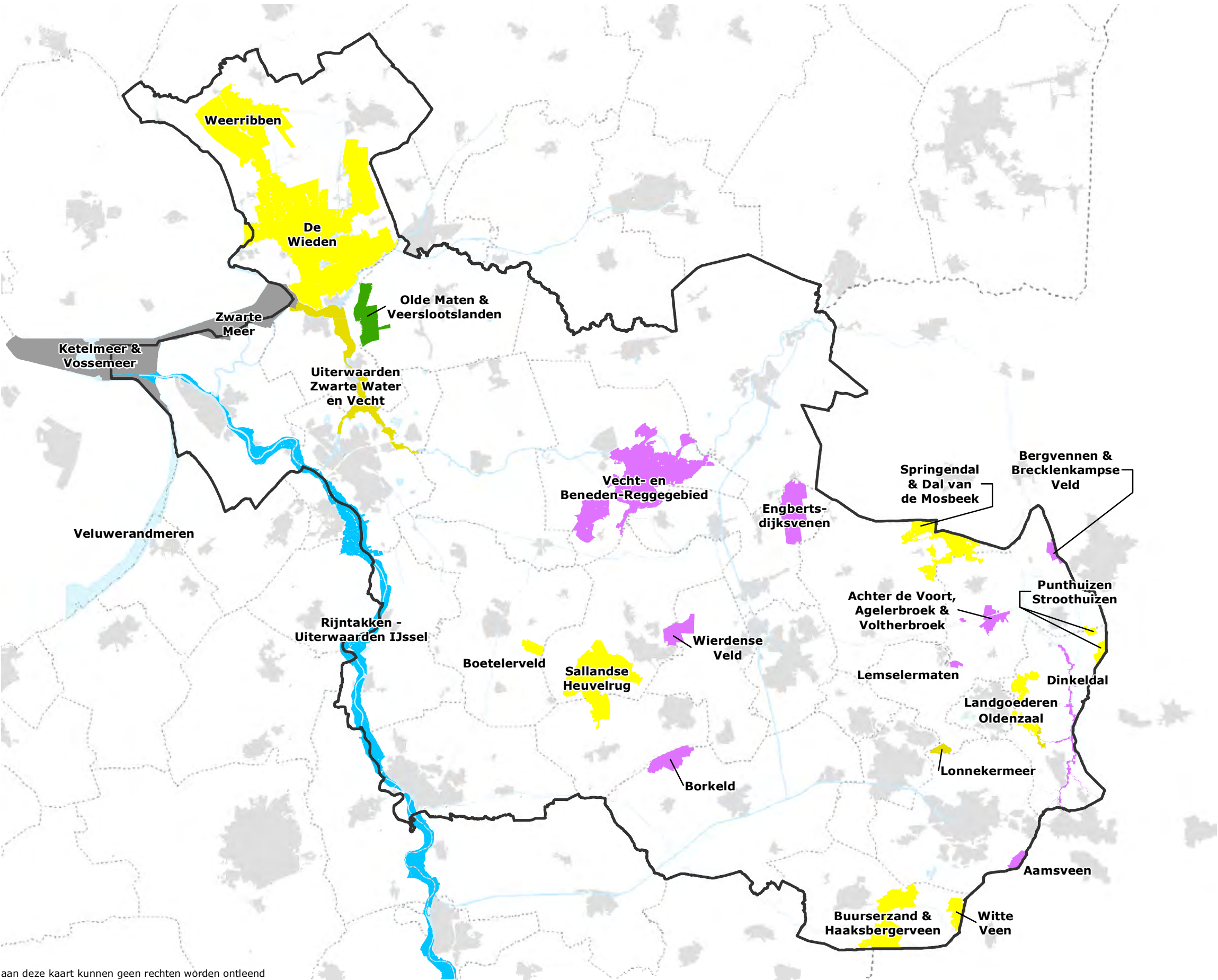
In de hierna volgende beschrijvingen per gebied komen een aantal begrippen voor. Deze worden hieronder toegelicht:

Definitietabel	
Begrip	Definitie
Interne maatregelen	Maatregelen die worden genomen binnen bestaande natuurgebieden.
Externe maatregelen	Maatregelen die worden genomen buiten bestaande natuurgebieden.
TBO	Terreinbeherende organisatie.
Bestaande natuurgebieden	Delen van Natura 2000-gebieden die al natuur zijn. Vaak eigendom van TBO's.
Grond beschikbaar	Percelen die beschikbaar zijn voor het realiseren van de uit te voeren maatregelen. Kan zijn via verwerving, kan zijn via overeenkomst. Op basis van de borgingsovereenkomst wordt er vanuit gegaan dat gronden in bezit van de TBO's in bestaande natuurgebieden beschikbaar zijn.
Ingericht/Uitgevoerd	Oppervlakte waarop maatregelen zijn uitgevoerd.
Eindgebruik geregeld	Oppervlakte waarop het eindbeheer is geregeld/ niet meer geregeld hoeft te worden.

Natura 2000-gebieden

Voortgang ontwikkelopgave

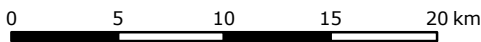
Fase gebiedsproces

Legenda

- fase gebiedsproces**
- gereed
 - realisatie fase II: uitvoering
 - realisatie fase I: voorbereiding
 - planuitwerking
 - voorbereiding planuitwerking
 - niet gestart
 - bevoegd gezag Rijkswaterstaat

Beleidsinformatie, nr. 180209_5

Datum: 10-09-2019

aan deze kaart kunnen geen rechten worden ontleend

Gemeente Dinkelland

De gemeente Dinkelland is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek, Bergvennen en Brecklenkampse Veld en Lemselermaten.

“Met veel menskracht en vanuit verschillende perspectieven zetten de gebiedspartners zich in voor de uitwerking van de benodigde maatregelen waarmee we de natuurdoelen willen realiseren. We kunnen de doelen helaas niet realiseren zonder effect op de omgeving. Daar gaan we in alle drie gebieden zo zorgvuldig mogelijk mee om. Samen zetten we ons in om juist deze mensen perspectief te bieden. Al met al een zeer dynamisch proces.

Inmiddels is duidelijk dat we als gemeente ook in de uitvoeringsfase bestuurlijk trekker zijn voor deze Natura 2000-gebieden. Daarmee kunnen we de kennis die is opgedaan in de planuitwerking borgen. Ook in de uitvoeringsfase stellen we graag de belangen van onze bewoners voorop.”

Benno Brand,
wethouder gemeente Dinkelland

Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek

Peildatum 01.01.2020

Fase: Planuitwerking: gemeente Dinkelland

Verkenning

Planuitwerking

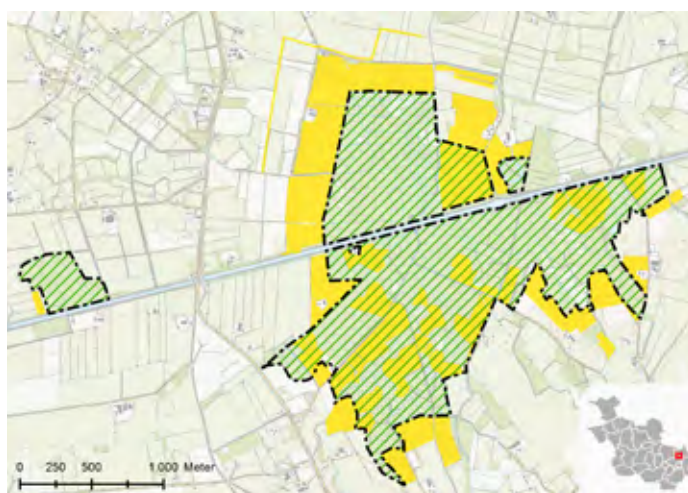
Realisatie

Beheer

Gemeente Dinkelland

Oppervlakte: Natura 2000: 323 ha

Uitwerkingsgebied: 181 ha

Het Natura 2000-gebied Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek (AVAV) ligt tussen de stuwwal van Ootmarsum en de stuwwal van Oldenzaal. Het kanaal Almelo-Nordhorn doorkruist het natuurgebied. Het gebied AVAV behoort tot een van de grootste aaneengesloten broekbossen van Nederland. Door de plaatselijke aanwezigheid van het kalkrijke leem in de ondergrond en door de waterhuishouding zijn dit vanouds zeer soortenrijke gebieden.

De habitattypen die in dit gebied beschermd moeten worden zijn vochtige alluviale bossen, eikenhaagbeukenbossen, blauwgrasland en zwakgebufferde vennen. Daarnaast worden maatregelen getroffen ten behoeve van de zeggekorfslak en de kamsalamander. De belangrijkste knelpunten in AVAV zijn een gebrek aan een goede doorstroming van regen- en kwelwater in het natuurgebied en de invloed van stikstof, fosfaat en sulfaat.

Belangrijkste maatregelen hebben vooral betrekking op de Tilligterbeek en het Vree. Deze beken hebben namelijk een verdrogende werking op het Agelerbroek en het Voltherbroek. Door deze beken te verleggen, verondiepen en verbreden, kunnen we de invloed van de kweldruk verbeteren. Verder dempen en verondiepen we kleinere watergangen en verbinden we de natuurgebieden Voltherbroek en Agelerbroek met elkaar.

Op de locaties waar het mogelijk is om blauwgraslanden uit te breiden, verwijderen we opgaande beplanting en gaan we plaggen. In het Voltherbroek leggen we tevens diverse poelen aan om het leefgebied van de kamsalamander te vergroten en waar mogelijk herstellen we vochtige heide.

Daarnaast worden nieuwe watergangen gegraven en verbinden we het natuurlijke watersysteem van Voltherbroek met Agelerbroek. Het Almelo-Nordhornkanaal leiden we onder de beek door. Met deze maatregelen bereiken we de natuurdoelen en zorgen we dat we zo min mogelijk effect hebben op de omliggende (landbouw)gronden.

Aan de hand van een bemestingsmaatregelenwijzer is in kaart gebracht wat de invloed is van beweiden en bemesten en welke aanpassingen in de bemesting nodig zijn om de Natura 2000-doelen te kunnen realiseren. De beperking van beweiding en bemesting is van toepassing op diverse locaties nabij AVAV.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Laatste inhoudelijke zaken uitgezocht

In 2019 is aan de hand van een bemestingsmaatregelenwijzer in kaart gebracht wat de invloed is van bemesting en welke aanpassingen in de bemesting nodig zijn om de Natura 2000-doelen te kunnen realiseren. De beperking van bemesting is van toepassing op diverse locaties nabij AVAV. Tevens zijn de laatste hydrologische maatregelen doorgerekend en de profielen voor de watergangen bepaald.

Inloopbijeenkomst

Tijdens de inloopavond op 11 juli 2019 zijn de maatregelen met bijbehorende consequenties gepresenteerd voor grondeigenaren. Tijdens de avond was een film te zien over de veranderingen in het landschap door de Natura 2000-opave.

September 2019: Inbreng keukentafelgesprekken leidt tot aanscherping maatregelenpakket

In april 2019 hebben keukentafelgesprekken plaatsgevonden over de maatregelenpakketten, waarin ook de bemestingsmaatregelenwijzer was verwerkt. Op basis hiervan en de uitkomsten van de laatste inhoudelijke doorrekeningen is het Inrichtingsplan vastgesteld. Deze wijzigingen zijn in najaar 2019 doorgesproken met de grondeigenaren en vervolgens is de maatregelenkaart vastgesteld. In deze ronde zijn ook gesprekken gevoerd met particuliere boseigenaren, met gronden binnen de N2000-begrenzing.

December 2019: Concept inrichtingsplan Agelerbroek en Voltherbroek

In 2018 is een concept inrichtingsplan opgesteld voor Achter de Voort. In 2019 is het maatregelenpakket voor Agelerbroek en Voltherbroek uitgewerkt en vastgelegd in een concept inrichtingsplan. Eind 2019 is dit plan afgestemd met de partners. Begin 2020 volgt de vaststelling.

Bergvennen en Brecklenkampse Veld

Peildatum 01.01.2020

Fase: Planuitwerking: gemeente Dinkelland

Verkenning

Planuitwerking

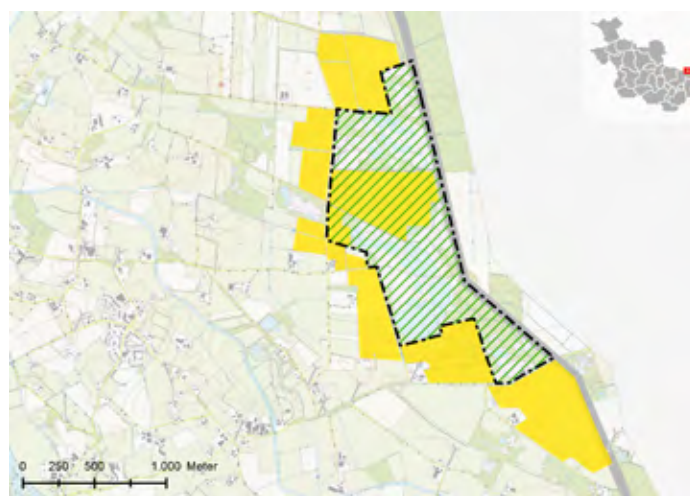
Realisatie

Beheer

Gemeente Dinkelland

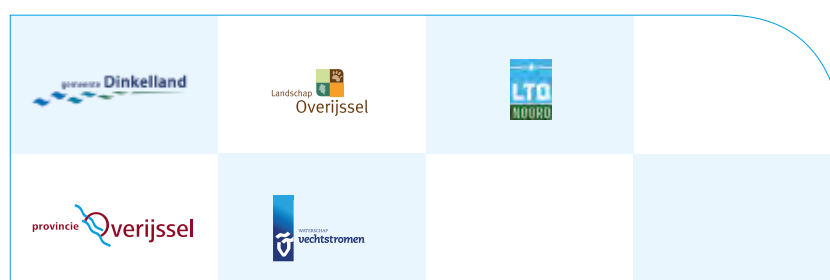
Oppervlakte: Natura 2000: 133 ha

Uitwerkingsgebied: 138 ha

Het Natura 2000-gebied Bergvennen en Brecklenkampse Veld ligt tegen de Duitse grens en heeft een oppervlakte van 133 hectare. Tussen de twee deelgebieden ligt een landbouwenclave, die ook binnen de begrenzing van dit Natura 2000-gebied valt. De Bergvennen is een heidegebied op dekzandruggen met daarin een aantal grote, zwakgebufferde vennen. Langs de vennen liggen smalle gordels met overgangen van natte naar droge heide. Langs één van de vennen groeit gagelstruweel. Het Brecklenkampse Veld ligt direct ten noorden van de Bergvennen en betreft een glooiend landschap met dekzandruggen. Ook komen hier vochtige eikenberkenbossen voor. Op de flanken van de ruggen ligt heischraal grasland en blauwgrasland.

De externe maatregelen bestaan vooral uit het verondiepen en dempen van watergangen. In het gebied ten zuiden van het Natura 2000-gebied wordt een slenk aangelegd en deels afgegraven met als doel het herstel van de zeer zwak gebufferde zuidelijke vennen. Ook de landbouwenclave, die binnen de Natura 2000-begrenzing ligt, wordt voor een belangrijk deel afgegraven.

Dit landbouwgebied is als gevolg van sterke vernatting en bemestingsbeperkingen verminderd geschikt voor landbouwkundige doeleinden, terwijl in het gebied kansen liggen voor het realiseren van uitbreidingsdoelstellingen. Tevens kan met het realiseren van uitbreidingsdoelstellingen in dit gebied een robuustere verbinding worden gerealiseerd tussen enerzijds de Bergvennen en anderzijds het Brecklenkampse Veld. Met deze sterkere verbinding wordt ook de biodiversiteit bevorderd. Daarnaast wordt een enkele nieuwe watergang gegraven, zodat het water afkomstig van de landbouw kan worden gescheiden van het natuurlijke kwelwater.

De interne maatregelen zijn vooral gericht op het herstel van de vennen en de waterhuishouding in het Brecklenkampse Veld. De vennen willen we herstellen om met name de condities voor de waterlobelia te verbeteren. Dat doen we door het kwel te verbeteren en door de onderlinge verbinding tussen de vennen weer te herstellen, zodat de noodzakelijke doorstroming weer kan plaatsvinden. Daarnaast moet een belangrijk deel van de ontstane opslag van dennen en berken die zich in de loop der tijd ontwikkelen, worden verwijderd.

Een belangrijke aandachtspunt bij dit Natura 2000-gebied is de afstemming met Duitsland. Uit het hydrologisch onderzoek is duidelijk gebleken dat maatregelen aan de Duitse zijde van de grens significant bijdragen aan het herstel van zowel de Bergvennen als het Brecklenkampse Veld. Deze maatregelen betreffen het sterk verondiepen van enkele watergangen en het omvormen van en wijzigen van de afwatering in een bosgebied. Met betrokken actoren zijn diverse gesprekken gevoerd en deze zijn via nieuwsbrieven en inloopavonden meegenomen in het gebiedsproces. Uit de gesprekken met de betrokkenen is gebleken dat realisatie van noodzakelijke maatregelen vooralsnog slechts via minnelijke weg kan plaatsvinden.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Laatste inhoudelijke zaken uitgezocht

In 2019 is aan de hand van een bemestingsmaatregelenwijzer in kaart gebracht wat de invloed is van bemesting en welke aanpassingen in de bemesting nodig zijn om de Natura 2000-doelen te kunnen realiseren. Ook is nader onderzoek gedaan naar de haalbaarheid en effectiviteit van maatregelen ten behoeve van het herstel van de verzuurde zuidelijke vennen. Daarnaast is het afgelopen jaar onderzoek gedaan naar de toekomst van de landbouwenclave. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden naar aanleiding van de sterke vernatting als gevolg van de maatregelen die nodig zijn om de doelen te halen, de bemestingsbeperkingen die de bruikbaarheid van het gebied voor agrarische doeleinden sterk verminderen en de kansen om voor dit Natura 2000-gebied beschreven uitbreidingsdoelstellingen te realiseren.

Netwerk peilbuizen

In 2019 is het netwerk van peilbuizen voor het monitoringsplan gerealiseerd. Dit netwerk is verfijnd om bij enkele woningen de ontwikkeling van het grondwaterpeil nauwkeuriger te kunnen volgen. Ook is medewerking verkregen van enkele Duitse grondeigenaren om peilbuizen te plaatsen in Duitsland.

Inloopbijeenkomst

Tijdens de inloopavond op 29 mei 2019 zijn de maatregelen met bijbehorende consequenties gepresenteerd voor Nederlandse en Duitse grondeigenaren. Tijdens de avond was een film te zien over de veranderingen in het landschap door de Natura 2000-opave.

September 2019: Inbreng keukentafelgesprekken leidt tot aanscherping maatregelenpakket

In maart 2019 hebben keukentafelgesprekken plaatsgevonden over de maatregelenpakketten, waarin ook de bemestingsmaatregelenwijzer was verwerkt.

December 2019: Concept inrichtingsplan Bergvennen en Brecklenkampse Veld

In 2019 is het maatregelenpakket voor Bergvennen en Brecklenkampse Veld uitgewerkt en vastgelegd in een inrichtingsplan. Eind 2019 is dit plan afgestemd met de partners. Begin 2020 volgt de vaststelling van het inrichtingsplan, voorontwerp PIP en de MER

Duitsland

In het maatregelenpakket behoren ook maatregelen aan Duitse zijde, die in belangrijke mate bijdragen aan het behalen van de doelstellingen in zowel de Bergvennen, als in het Brecklenkampse Veld. Hierover heeft in 2019 overleg plaatsgevonden met de diverse Duitse gebiedspartners.

Lemselermaten

Peildatum 01.01.2020

Fase: Planuitwerking: gemeente Dinkelland

Verkenning

Planuitwerking

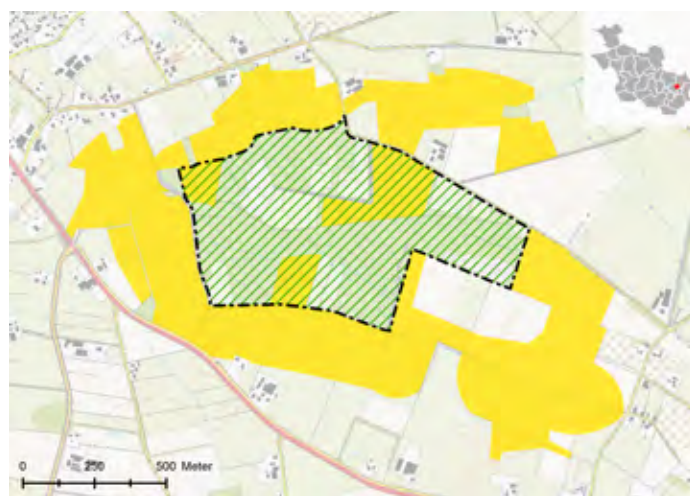
Realisatie

Beheer

Gemeente Dinkelland

Oppervlakte: Natura 2000: 55 ha

Uitwerkingsgebied: 100 ha

Lemselermaten ligt ten zuidoosten van Weerselo, tussen de Weerselerbeek en Dollandbeek. Het gebied Lemselermaten is bijzonder vanwege zijn kalkmoerassen en overgangs- en trilvenen. Maatregelen die zich richten op versterking c.q. uitbreiding van deze habitattypen mogen echter niet leiden tot een achteruitgang van de leefomgeving van de zeldzame zeggekorfslak.

De opgave in het Natura-gebied Lemselermaten bestaat uit het herstel van met name heischrale graslanden en vochtige beekbegeleidende bossen. Daarnaast wordt in dit gebied gewerkt aan vochtige heiden, blauwgraslanden, pioniers vegetaties met snavelbiezen en kalkmoerassen. Met deze maatregelen bereiken we de natuurdoelen en zorgen we dat we zo min mogelijk effect hebben op de omliggende (landbouw)gronden.

De interne en externe maatregelen om de kwetsbare natuur te herstellen, zijn op elkaar afgestemd. De maatregelen bestaan vooral uit het verondiepen en dempen van watergangen en het kappen van bomen (opslag). In en nabij het Natura 2000-gebied geldt een beperking van bemesting, zodat er geen schadelijke stoffen van mest vanaf de omliggende percelen in het natuurgebied stromen. Daarnaast worden nieuwe watergangen gegraven, zodat het water afkomstig van de landbouw kan worden gescheiden van het natuurlijke kwelwater. Door de maatregelen is het mogelijk om de verdroging van de natuur tegen te gaan. Het natuurgebied kan het water langer vasthouden en het grondwaterpeil in het natuurgebied zal stijgen.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Laatste inhoudelijke zaken uitgezocht

In 2019 is aan de hand van een bemestingsmaatregelenwijzer in kaart gebracht wat de invloed is van bemesting en welke aanpassingen in de bemesting nodig zijn om de Natura 2000-doelen te kunnen realiseren. De beperking van bemesting is vooral van toepassing op de locaties waar herstel nodig is van vochtige heide, heischraalgraslanden, kalkmoerassen, blauwgraslanden en vochtige alluviale bos.

Werkbezoek gedeputeerde Maij

Op 7 februari 2019 bezocht gedeputeerde Hester Maij, samen met de partners van Samen werkt beter, het Natura 2000-gebied Lemselermaten. Met name de toelichting van de ondernemers in het gebied hebben grote indruk gemaakt op de bestuurders.

Inloopbijeenkomst

Tijdens de inloopavond op 16 juli 2019 zijn de maatregelen met bijbehorende consequenties gepresenteerd voor grondeigenaren. Tijdens de avond was een film te zien over de veranderingen in het landschap door de Natura 2000-opave.

September 2019: Inbreng keukentafelgesprekken leidt tot aanscherping maatregelenpakket

In april 2019 hebben keukentafelgesprekken plaatsgevonden over de maatregelenpakketten, waarin ook de bemestingsmaatregelenwijzer was verwerkt.

Inrichtingsplan Lemselermaten

Begin 2020 wordt het maatregelenpakket voor Lemselermaten definitief uitgewerkt en vastgelegd in een inrichtingsplan en een PIP.

Gemeente Haaksbergen

De gemeente Haaksbergen is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Buurserzand en Haaksbergerveen en Witte Veen.

“Wij gingen en gaan voor een goede balans tussen natuur en landbouw. Beiden zijn nodig voor een vitaal en toekomstbestendig platteland.”

Jan Herman Scholten,
wethouder gemeente Haaksbergen

Buurserzand en Haaksbergerveen

Peildatum 01.01.2020

Fase: Planuitwerking: gemeente Haaksbergen

Verkenning

Planuitwerking

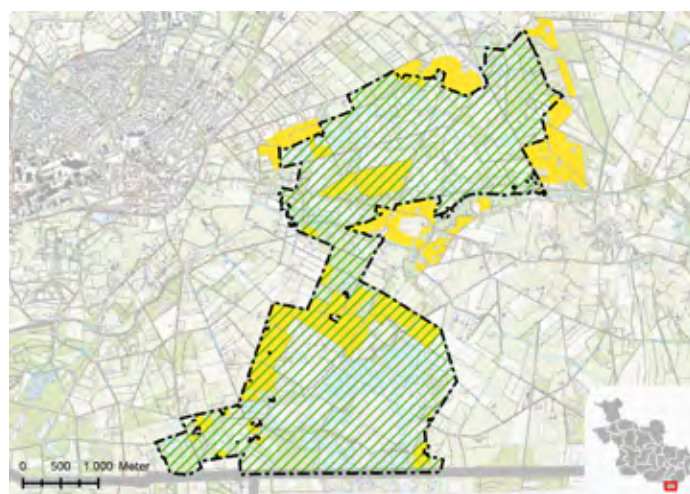
Realisatie

Beheer

Gemeente Haaksbergen

Oppervlakte: Natura 2000: 1.243 ha

Uitwerkingsgebied: 324 ha

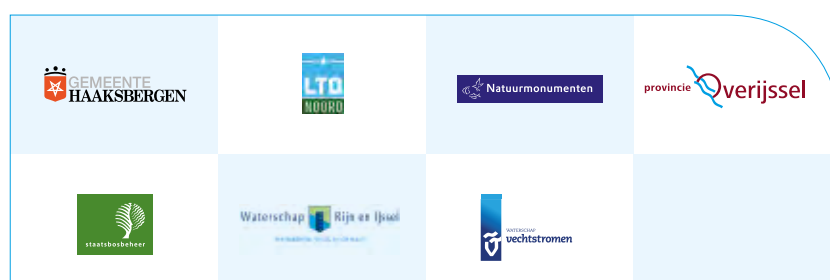

Het Natura 2000-gebied Buurserzand-Haaksbergerveen ligt in de gemeente Haaksbergen. Het gebied bestaat uit twee deelgebieden.

Het Haaksbergerveen in het zuiden is een veenputtencomplex met goed ontwikkelde overgangen naar het omliggende zand- en (basenrijk) leemlandschap. Door vernattingsmaatregelen in het verleden zijn de nog aanwezige, met hoogveenvegetatie begroeide veenpakketten veranderd in drijftillen, die qua vegetatie sterk lijken op moerasheiden. Er is een afwisseling van veenputten en dijkes.

Het Buurserzand in het noorden is een heidegebied op voormalig stuifzand. Er komen hier op uitgebreide schaal natte heidebegroeiingen voor met her en der zwakgebufferde vennen, afgewisseld met droge heide met jeneverbesstruweel.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Ruilgrond voor natuurherstel in Haaksbergen aangekocht

De provincie Overijssel heeft in de afgelopen jaren landbouwgrond aangekocht in de gemeente Haaksbergen. De aangekochte grond is bedoeld voor eigenaren van grond waarop natuurherstelmaatregelen worden uitgevoerd. Voor de gemeente Haaksbergen is beschikbare ruilgrond waardevol om boeren een reëel alternatief te bieden. Met de verwerving van deze ruilgrond is realisatie van de natuuropgave in de gemeente Haaksbergen een belangrijke stap dichterbij gekomen.

Inrichtingsplan Buurserzand

In samenwerking met diverse gebiedspartijen en in overleg met de grondeigenaren zijn de maatregelen binnen de uitwerkingsgebieden Buurserzand/Horster-veen (noordzijde Haaksbergerveen) nader uitgewerkt. Tijdens de planfase zijn diverse onderzoeken uitgevoerd. Het gaat met name om grondwater-modellen, systeem-analyses en bodemonderzoeken. Deze onderzoeken zijn samen met de reeds beschikbare informatie input geweest voor het deskundigenteam om tot een uitwerking op perceelsniveau te kunnen komen van de herstelmaatregelen. Het resultaat is een inrichtingsplan voor het Buurserzand/Horster-veen. De maatregelen zijn planologisch vastgelegd in een voorontwerp-Provinciaal Inpassingsplan (PIP). Daarnaast wordt een Milieu Effect Rapportage (MER) opgesteld. Komend jaar wordt voor Buurserzand-Horsterveen het vastgestelde inrichtingsplan verder uitgewerkt tot een gedetailleerd ontwerp en wordt de uitvoering verder voorbereidt en ruimtelijke procedures doorlopen.

Uitwerking Haaksbergerveen

In 2018 is een ecohydrologische systeemanalyse uitgevoerd. Deze studie geeft inzicht in het functioneren van het natuurgebied. In 2019 is een start gemaakt om een grondwatermodel op te stellen. Komend jaar wordt nader onderzoek gedaan naar de maatregelen en effecten voor het Haaksbergerveen met als resultaat een inrichtingsplan.

Witte Veen

Peildatum 01.01.2020

Fase: Planuitwerking: gemeente Haaksbergen

Verkenning

Planuitwerking

Realisatie

Beheer

Gemeente Haaksbergen

Oppervlakte: Natura 2000: 290 ha

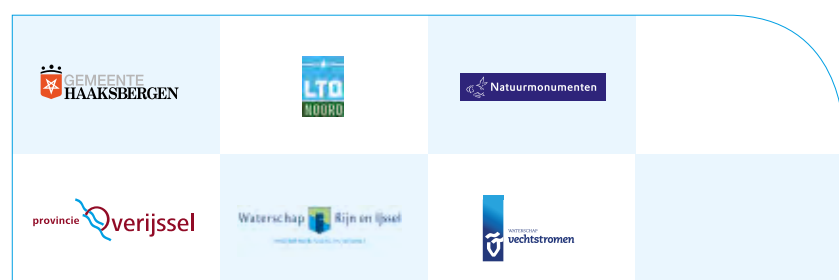
Uitwerkingsgebied: 22 ha

Het Witte Veen ligt in de gemeente Haaksbergen. Het Witte Veen met het Duitse Witte Venn is een vrij klein en ondiep voormalig hoogveen (komveen) dat vooral van belang is vanwege een hoogveenrestant met vochtige heide en enkele vennen. Een groot deel van het gebied is in de 20ste eeuw ontgonnen; in het niet ontgonnen deel is veel bos opgeslagen. Door inrichtingsmaatregelen wordt geprobeerd de kwaliteit van het gebied te vergroten en uiteindelijk ook herstel van het hoogveen te bereiken.

Het Witte Veen bestaat uit verschillende soorten natuur, zoals vochtige heide, natte heide, (herstellend) hoogveen en hoogveenbossen. Deze natuursoorten wisselen elkaar af en vormen samen een karakteristiek natuurgebied.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Uitwerking maatregelen

In 2018 is door het deskundigenteam veldonderzoek uitgevoerd. Voor de uitwerking van de maatregelen aan de Hegebeek is een aantal onderzoeken uitgevoerd, waarbij wordt samengewerkt met de Duitse partners.

In 2019 is een inrichtingsplan voor Witte Veen opgesteld. De maatregelen zijn planologisch vastgelegd in een voorontwerp-Provinciaal Inpassingsplan (PIP). Komend jaar wordt voor Witte Veen het vastgestelde inrichtingsplan verder uitgewerkt tot een gedetailleerd ontwerp, wordt de uitvoering verder voorbereid en worden ruimtelijke procedures doorlopen.

Gemeente Raalte

De gemeente Raalte is bestuurlijk trekker van het Natura 2000-gebied Boetelerveld.

“De vaststelling van het Provinciaal Inpassingsplan is een resultaat waar ik trots op ben. Nu met de meeste grondeigenaren overeenkomsten zijn gesloten, is de basis gelegd om in 2020 te kunnen starten met de uitvoering.”

Wout Wagenmans
wethouder gemeente Raalte

Boetelerveld

Peildatum 01.01.2020

Fase: Planuitwerking: gemeente Raalte

Verkenning

Planuitwerking

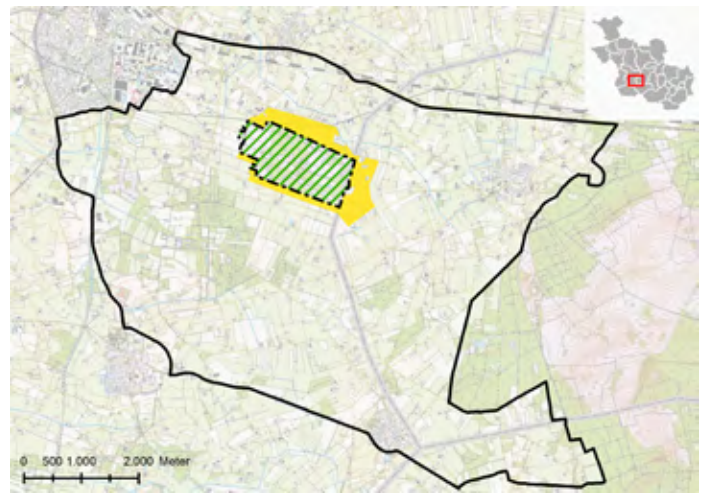
Realisatie

Beheer

Gemeente Raalte

Oppervlakte: Natura 2000: 171 ha

Uitwerkingsgebied: 118 ha

De natuur van dit uitgestrekte natte heideterrein in Salland is afhankelijk van langdurig natte omstandigheden. Enkele bijzondere natuurtypen, zoals blauw-graslanden, heischrale graslanden, jeneverbesstruwelen en kamsalamanders houden echter van basenrijke omstandigheden (lage zuurgraad) en voedselarme omstandigheden.

Boetelerveld heeft een omvang van 171 hectare. Om de natte heiden en schrale graslanden te behouden, moeten maatregelen worden genomen in het gebied, maar ook in de bufferzone eromheen. Deze bufferzone is ongeveer 120 hectare groot.

De hoeveelheid stikstof in het gebied moet omlaag. Hoge grondwaterstanden en vermindering van inspoeling van meststoffen zijn daarom voor Boetelerveld van belang. Om dit te bereiken moeten er maatregelen worden genomen in en rond het gebied.

Aan de oostzijde wordt de uitspoeling van nutriënten beperkt door het verminderen van de bemesting. Aan de noord- en zuidzijde worden vernattingsmaatregelen getroffen in de vorm van het verwijderen van ontwatering, het dempen en verondiepen van bermsloten en het herstel van een oude slenkenstructuur.

De maatregelen hebben directe gevolgen voor 24 particuliere grondeigenaren. Met hen is nauw contact vanuit het gebiedsproces. Deskundigen bepalen met de eigenaren de effecten van de maatregelen voor hun percelen, zodat een ieder goed wordt gecompenseerd.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Inrichtingsplan en Provinciaal Inpassingsplan

De maatregelen voor het Boetelerveld zijn uitgewerkt in een inrichtingsplan. De maatregelen zijn hierin zo uitgewerkt dat het effect op het Boetelerveld maximaal is, maar het effect op de omliggende gronden minimaal. Het inrichtingsplan is onderdeel van het ontwerp Provinciaal Inpassingsplan (PIP). Op 16 oktober 2019 hebben GS dit PIP vastgesteld.

Grondverwerving en kavelruil

Rond het Boetelerveld speelt een kavelruil. Het doel hiervan is gronden vrij te ruilen als compensatiegrond voor de gevolgen van de maatregelen. Met bijna alle eigenaren is een mondelinge of schriftelijke overeenkomst over hun grond, zodat dit de start van de uitvoering niet meer in de weg hoeft te staan.

Aanbesteding en uitvoering

De aanbesteding voor de uitvoering van de werkzaamheden wordt voorbereid. De ontwerptekeningen zijn goedgekeurd. Uitvoering moet dit voorjaar starten.

Landschap Overijssel

Landschap Overijssel is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Aamsveen en Lonnekermeer en verantwoordelijk voor het uitvoeren van de herstelmaatregelen bestaande natuur in de Natura 2000-gebieden Bergvennen en Brecklenkampse Veld, Boetelerveld, Springendal en Dal van de Mosbeek, Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht, Vecht Beneden Regge en Wierdense Veld.

“Afgelopen jaar was een bewogen jaar met het verdwijnen van de PAS en de komst van PFAS, Stikstof en CO2-discussies. Het maatschappelijke debat wordt breed gevoerd en ook natuurorganisaties blijven niet buiten schot. Samenwerking met alle gebiedspartners, hoe complex dit soms ook is, is in deze tijd van groot belang. Helder is dat de oplossingsrichting gezocht moet worden in hoogwaardige natuur!”

Rick Staudt,
terreinbeheerder Dal van de Mosbeek en Natura
2000-gebied Springendal – Dal van de Mosbeek

Aamsveen

Peildatum 01.01.2020

Fase: Geen verkenning

Verkenning

Planuitwerking

Realisatie

Beheer

Oppervlakte: Natura 2000: 144 ha

Uitwerkingsgebied: 9 ha

Het Natura 2000-gebied Aamsveen ligt in de gemeente Enschede. Dit hoogveengebied maakte ooit deel uit van een veel groter hoogveencomplex, dat zich ook over de grens heen uitstrekt. Het gebied ligt ten zuidoosten van Enschede en heeft een oppervlakte van 144 hectare. Het grenst aan de in Duitsland gelegen natuurgebieden Amtsvenn en Hündfelder Moor.

Het Aamsveen omvat de overgang van hoogveen, via een kwelzone naar het beekdal van de Glanerbeek tot op de flank van de stuwwal van Enschede. Deze overgang wordt gekenmerkt door een grote variatie in vegetatietypen met een duidelijke gradiënt in voedselrijkdom. Dit zorgt voor een gevarieerd landschap met een afwisseling van (deels afgegraven) hoogveen, natte broekbossen, heidevegetaties, gagelstruwelen, natte schraalgraslanden en rond de Glanerbeek beekbegeleidend bos. Tot in de jaren '60 van de vorige eeuw werd in het hoogveen gebied turf gewonnen. Er komen zowel vergraven als onvergraven delen voor. In de hierbij ontstane plassen ontstond vrijwel direct weer veengroei.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Voor het Aamsveen is gezien de Natura 2000-opgave geen gebiedsproces nodig. De start van de uitvoering van de maatregelen in de LAGG-zone wordt in 2020 voorzien. Voor het realiseren van de hydrologische herstelmaatregelen in de hoogveenkern is samen met Duitse partners in 2019 een traject in gang gezet om in de openstelling van 2020 een LIFE-subsidie aan te kunnen vragen. Indien het lukt om LIFE-subsidie te verkrijgen, worden de hydrologische herstelmaatregelen in de hoogveenkern grensoverschrijdend uitgevoerd in zowel het Aamsveen als in het Amtsvonn-Hündfelder Moor. Landschap Overijssel is aangewezen als bestuurlijk trekker.

Lonnekermeer

Peildatum 01.01.2020

Fase: Realisatie: Landschap Overijssel

Verkenning

Planuitwerking

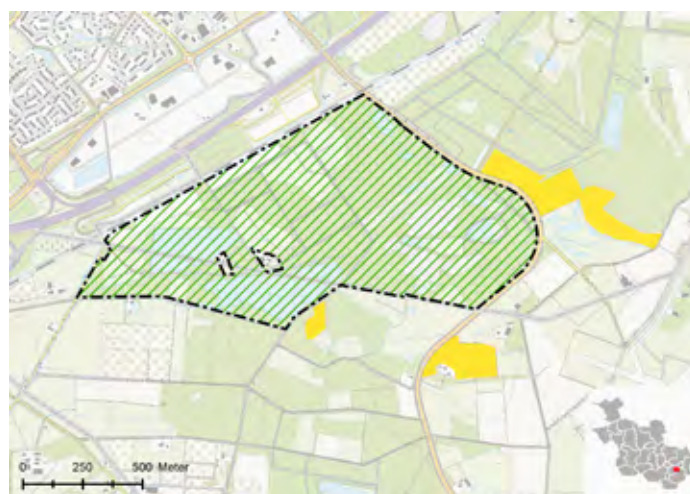
Realisatie

Beheer

Landschap Overijssel

Oppervlakte: Natura 2000: 105 ha

Uitwerkingsgebied: 12 ha

Lonnekermeer is een relatief jong natuurgebied dat van belang is vanwege twee waterplassen met zeldzame pionierbegroeiingen en die tevens de grootste populatie van de gevlekte witsnuitlibel in ons land herbergt. Naast het landgoed omhelst het gebied het Hartjesbos, een kleinschalig beekdallandschap met natte en droge heide op landgoed De Wildernis.

De belangrijkste maatregelen die in het gebied moeten worden uitgevoerd om de natuurwaarden te behouden en te herstellen gaan over het herstel van de waterhuishouding. Hiervoor worden een aantal door het gebied lopende beken en waterlopen verondiept. Daarnaast wordt het heidegebied vergroot door het kappen van bos dat vaak in de loop van de 20e eeuw op de heidevelden is aangeplant.

Gelijk met de uitvoering van de (herstel)maatregelen bestaande natuur wordt ook een ecologische verbindingszone aangelegd die de natuur op de heringerichte voormalige vliegveld Twente verbindt met het Natura 2000-gebied.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Realisatiefase en uitvoering

Landschap Overijssel is de trekker van de planuitwerking en de planuitvoering die voor dit gebied is gemaakt. De vergunningen voor de uitvoering van de werkzaamheden zijn gecoördineerd aangevraagd en hierop zijn 3 beroepen ingediend. De Raad van State heeft in haar uitspraak aangegeven dat de effecten van de verondieping van de Hesbeek beter moeten worden onderbouwd. Op dit moment vindt overleg met de grondeigenaar plaats over aanvullend onderzoek en uitvoering van de maatregel.

Half juli 2018 is aannemer Gerwers gestart met de uitvoering van de werkzaamheden. Door de droge zomer konden de werkzaamheden probleemloos worden uitgevoerd en is geen schade aan omliggende natuur ontstaan. Met uitzondering van de verondieping van de Hesbeek zijn alle werkzaamheden uitgevoerd. Het groot Lonnekermeer en het Gibraltarven zijn gebaggerd, evenals het Klein Lonnekermeer. Er zijn enkele graslandpercelen geplagd en stukken bos gekapt waarbij de strooisellaag is verwijderd.

Deze zomer is aanleg van de faunapassage van de Blankenbellingsbeek met de wegreconstructie N737 uitgevoerd door de provincie. De aannemer onderhoudt de ingerichte terreinen tot juli 2021, waarna het onderhoud aan de (nieuwe) eigenaar wordt overgedragen.

De oplevering van fase 1 heeft plaatsgevonden in maart 2019. De standaard beheerwerkzaamheden zijn nu overgedragen aan Landschap Overijssel en Waterschap Vechtstromen. Het gebied is vanaf 1 maart ook weer opengesteld voor het publiek.

Grondverwerving

De grondverwerving die nodig was om het plan uit te kunnen voeren is inmiddels afgerond. Een aantal percelen is aangekocht en met een aantal particulieren is overeenstemming over zelfrealisatie.

Monitoring

De provincie monitort de herstelmaatregelen. Een groot deel van de inrichtingswerkzaamheden betreft het aanpassen van de waterhuishouding. Om de effecten van deze maatregelen te kunnen volgen zijn er naast de 9 bestaande peilbuizen nog 7 nieuwe peilbuizen geplaatst.

LTO Noord

LTO Noord is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Engbertsdijkerven en Springendal en Dal van de Mosbeek.

“Begin 2019 lag er een principebesluit voor de maatregelen rondom het natuurgebied Engbertsdijkerven. In 2019 is deze variant aangescherpt met de resultaten uit de hydrologische toetsing van de voorgestelde maatregelen. Die toetsing heeft veel inzichten gegeven en er liggen nu een aantal varianten. Deze zullen verder doorgerekend worden en uiteraard vindt er dan nog een ecologische toetsing plaats. Een proces dat we zorgvuldig willen oppakken. En dat heeft tot gevolg dat het meer tijd kost dan gedacht. We verwachten dat we in 2020 met een breed gedragen inrichtingsplan naar Gedeputeerde Staten kunnen.”

Klaas de Lange,
LTO Noord

Engbertsdijkerven

Peildatum 01.01.2020

Fase: Planuitwerking: LTO Noord

Verkenning

Planuitwerking

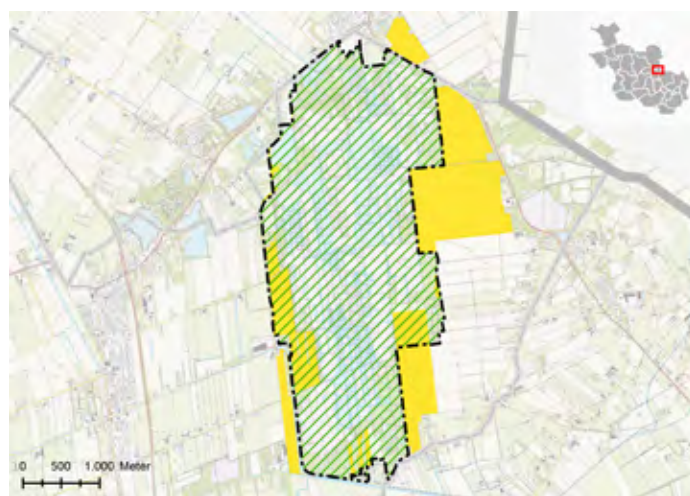
Realisatie

Beheer

LTO Noord

Oppervlakte: Natura 2000: 998 ha

Uitwerkingsgebied: 339 ha

Het natuurreervaat Engbertsdijkerven in Noordwest Twente is een van de laatste hoogveengebieden in Nederland. In de kern van het reservaat bevindt zich een restant levend hoogveen. De belangrijkste Natura 2000-opgave in het gebied waarvoor Nederland zich heeft geplaatst is het initiëren van hoogveenvorming. De voorwaarde daarvoor is dat het grondwater jaarrond de veenbasis van het hoogveen bereikt. Om dit te bereiken is een ingrijpende verandering van de hydrologie in en rond het gebied noodzakelijk.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Onderzoeken

De afgelopen jaren heeft het kernteam zich verdiept in het gebied. Hierbij heeft het alle zorgen en kansen van omwonenden in beeld gebracht. Verder is de huidige situatie in en rond het natuurgebied verkend in twee schouwen: de ecologische hydrologische schouw in het gebied en de agro hydrologische schouw buiten het gebied. Om ongerustheid weg te nemen is samen met de bewoners en ondernemers een monitoringsplan opgesteld waarmee de komende jaren het grondwaterpeil gemeten kan worden. Naast aanvullende onderzoeken is er een grondwatermodel opgesteld.

Uitwerken varianten

In december 2018 heeft de Bestuurlijke Adviescommissie een principebesluit genomen over de inrichting in en rondom Engbertsdijksvenen. In 2019 heeft er een nadere uitwerking van dit principebesluit plaatsgevonden. Hieruit zijn een aantal opties naar voren gekomen die zijn doorgerekend met het grondwatermodel. Door het kernteam wordt een toetsing uitgevoerd op een aantal toetsingscriteria. Komend jaar wordt het maatregelenpakket bepaald en uitgewerkt in een inrichtingsplan.

Springendal en Dal van de Mosbeek

Peildatum 01.01.2020

Fase: Planuitwerking: LTO Noord

Verkenning

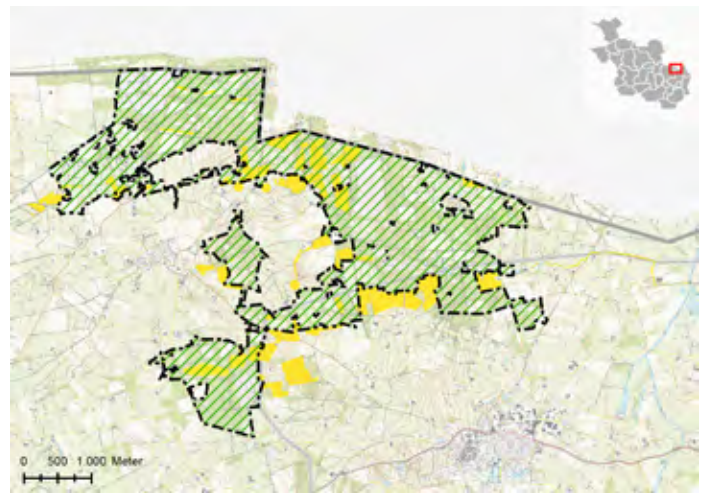
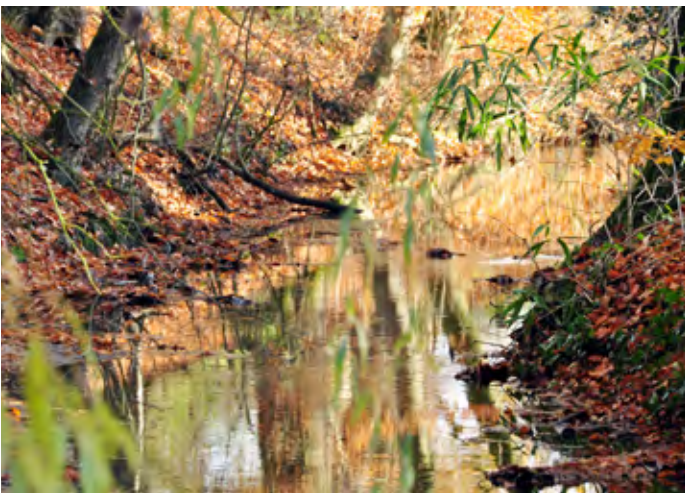
Planuitwerking

Realisatie

Beheer

LTO Noord

Oppervlakte: Natura 2000: 1.245 ha
Uitwerkingsgebied: 209 ha

Het Natura 2000-gebied Springendal en Dal van de Mosbeek ligt in de gemeenten Dinkelland en Tubbergen op de stuwwal van Ootmarsum. Het gebied dankt zijn grote verscheidenheid voor een groot deel aan het aanwezige reliëf met opgestuwde heuvelruggen, waarin een aantal erosiedalen is uitgeschuurd. In de dalen is het oude kleinschalige cultuurlandschap met een afwisseling van bos, heide en beekjes herkenbaar. Keileem afzettingen en glauconiethoudende kleien in de ondergrond maken het gebied zeer gevarieerd en rijk aan bronnen. In het Springendal, het Dal van de Mosbeek en Hazelbekke vinden we natte schraalgraslanden (waaronder kalkmoeras en trilveenvegetaties), bronnetjesbos, jeneverbesstruweel, droge en vochtige heiden en heischrale graslanden. De graslanden en heiden worden afgewisseld met bos, struweel en houtwallen.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Interne maatregelen

Staatsbosbeheer heeft haar interne maatregelen uitgevoerd. Landschap Overijssel was in eerdere jaren al met de uitvoering begonnen en heeft nu groen licht om met de bomenkap op de Manderheide aan de slag te gaan. Dit gebeurt gefaseerd. Particuliere eigenaren zijn bezocht door Overijssels Particulier Grondbezit om te spreken over de eventuele interne maatregelen die op particuliere gronden genomen moeten worden.

Vaststelling inrichtingsplan en voorontwerp PIP

In april is er na jaren van onderzoek, afstemming en discussie een besluit genomen over het inrichtingsplan voor de externe maatregelen bij Springendal - Dal van de Mosbeek. In mei hebben GS het voorontwerp PIP vastgesteld met als onderdeel daarvan het inrichtingsplan. Daarmee is voor veel eigenaren een stuk duidelijkheid gekomen over de impact van de maatregelen op hun grond. In juni is er een informatiebijeenkomst in het gebied geweest. Deze bijeenkomst is goed bezocht en prettig verlopen. Het voorontwerp PIP heeft in juli ter inzage gelegen. Gedurende deze periode zijn er een tiental reacties ingediend.

Roezebeek

Het vastgestelde inrichtingsplan bevat nog niet de uitwerking van de Roezebeek. De uitwerking van dit gebied is deze zomer opgepakt. Komend voorjaar wordt een besluit verwacht en ligt er een nieuw inrichtingsplan. Voor de zomer ligt er een ontwerp-PIP.

Grondzaken

Nu de plannen voor een groot deel van het gebied klaar zijn, zijn de betreffende grondeigenaren na de zomer bezocht door de rentmeesters van de provincie Overijssel. De rentmeesters inventariseren de wensen van grondeigenaren voor verkoop, ruilingen of zelfrealisatie. Een tweetal bedrijven heeft op basis van de vastgestelde maatregelen gekozen voor verplaatsing uit het gebied.

Natuurmonumenten

Natuurmonumenten is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de herstelmaatregelen bestaande natuur in de Natura 2000-gebieden Buurserzand-Haaksbergerveen, De Wieden, Landgoederen Oldenzaal, Sallandse Heuvelrug, Vecht Beneden Regge en Witte Veen.

"Herstelmaatregelen alleen zijn niet voldoende."

Marjet Korf,
Natuurmonumenten

Natuur en Milieu Overijssel

Natuur en Milieu Overijssel is bestuurlijk trekker van het Natura 2000-gebied IJsseluiteerwaarden.

“Als we duurzaamheid als vertrekpunt nemen, ontstaan oplossingen die voor natuur én landbouw perspectief bieden.”

Matthijs Nijboer,
Natuur en Milieu Overijssel

Ijsseluiterwaarden

Peildatum 01.01.2020

Fase: Planuitwerking: Natuur en Milieu Overijssel

Verkenning

Planuitwerking

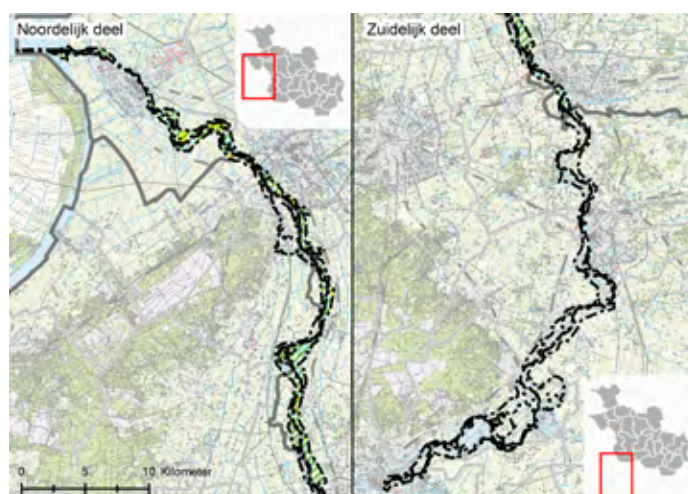
Realisatie

Beheer

Natuur en Milieu Overijssel

Oppervlakte: Natura 2000: 3.121 ha

Uitwerkingsgebied: 209 ha

Het Natura 2000-gebied Ijsseluiterwaarden is het gebied langs de IJssel. De gebieden waar maatregelen moeten worden genomen liggen geografisch ver uiteen. IJssel-uiterwaarden heeft geen eigen gebiedsanalyse of eigen beheerplan. IJsseluiterwaarden is onder de noemer 'Uiterwaarden IJssel' opgenomen in het beheerplan Rijn-takken. De 80 inrichtingsmaatregelen voor de uitbreiding van 228 hectare nieuwe natuur moeten in de tweede en derde periode van elk 6 jaren zijn uitgevoerd. In het begin van de tweede beheerplan periode zal de balans opgemaakt worden in welke mate de doelstellingen gerealiseerd zijn. Hiervan is afhankelijk of, hoe en wanneer de maatregelen in de tweede en derde periode uitgevoerd worden.

Als er nieuwe ontwikkelingen in het gebied zijn, wordt gekeken of de Natura 2000-opgave in samenhang gerealiseerd kan worden. Verkenningen lopen nu rondom Zalkerbosch, Olsterwaarden en Fortmond.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Beheerplan en bestuurlijk trekker

Iedereen heeft een zienswijze in kunnen dienen op het beheerplan dat voor de zomervakantie 2017 ter inzage heeft gelegen. Het beheerplan Rijntakken is begin 2019 vastgesteld. Natuur en Milieu Overijssel is gestart als bestuurlijk trekker voor de externe maatregelen in de IJsseluiterwaarden. De zeer beperkte (interne) PAS-maatregelen worden in de eerste periode door Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten op hun eigendom uitgevoerd.

Overijssels Particulier Grondbezit

Overijssels Particulier Grondbezit is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de herstelmaatregelen bestaande natuur particuliere eigenaren in de Natura 2000-gebieden Buurserzand-Haaksbergervveen, Landgoederen Oldenzaal, Sallandse Heuvelrug, Springendal en Dal van de Mosbeek en Vecht Beneden Regge.

“De stikstofcrisis laat ons als voorbeeld zien hoe belangrijk samenwerking is én blijft.”

Jan Reint de Vos van Steenwijk,
Overijssels Particulier Grondbezit

Provincie Overijssel

Provincie Overijssel is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Landgoederen Oldenzaal, Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht, Wieden Weerribben en Wierdense Veld.

“De stikstofproblematiek en de maatschappelijke gevolgen ervan maakten 2019 tot een bewogen jaar voor de Ontwikkelopgave. We nemen nu maatregelen die de stikstofuitstoot omlaag brengen en zorgen voor een balans tussen een sterke natuur en een vitale economie. En met alle Samen werkt beter-partners werken we ook in 2020 verder aan onze plannen voor de N-2000-gebieden.”

Gert Harm ten Bolscher,
gedeputeerde provincie Overijssel

Landgoederen Oldenzaal

Peildatum 01.01.2020

Fase:

Realisatie: provincie Overijssel

Verkenning

Planuitwerking

Realisatie

Beheer

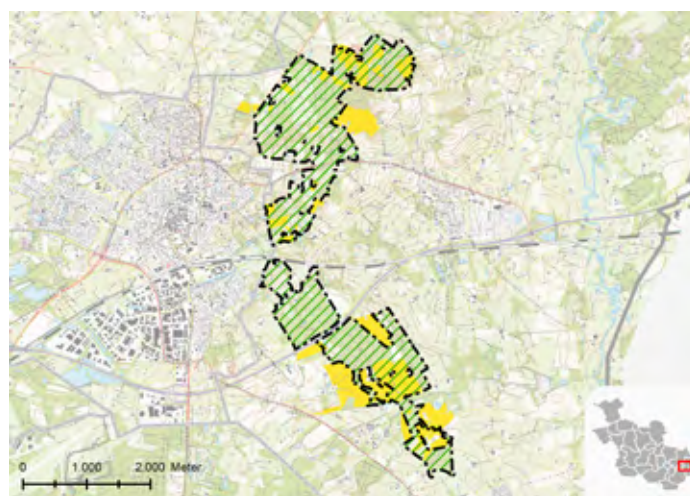
Provincie Overijssel

Oppervlakte: Natura 2000:

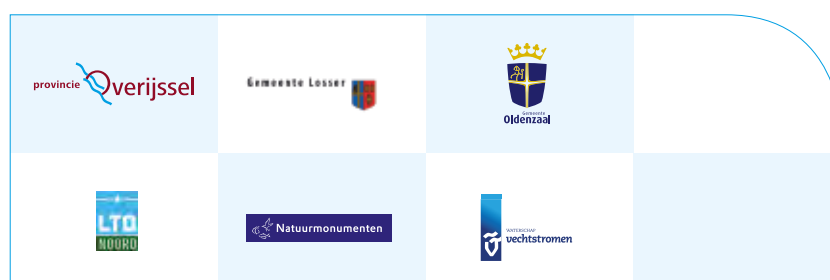
578 ha

Uitwerkingsgebied:

234 ha

De Stuwwal tussen Oldenzaal en De Lutte behoort tot de mooiste landschappen van Twente. Het gebied ligt grotendeels in de gemeente Losser en een heel klein deel in de gemeente Oldenzaal. Kenmerkend voor dit gebied zijn de vele beken, hoogteverschillen, houtwallen en bossen. Langs de beken bevinden zich beekbegeleidende bossen, de vochtige alluviale bossen. De beuken-eikenbossen met hulst en eiken-haagbeukenbossen zijn ook typische bossen in dit landschap. Landgoederen Oldenzaal is, gezien de hoeveelheid poelen, een succesvolle leefomgeving voor de kamsalamander. Dit betreft vooral het noordelijke deel. Aanleg van poelen in het zuidelijke deel is van groot belang om de instandhouding van de kamsalamander te waarborgen.

Gebiedsanalyse en opgave

Voor het instandhouden van de bossen zijn maatregelen beschreven in de gebiedsanalyse. Verdroging is het belangrijkste knelpunt waarbij zowel de eiken-haagbeukenbossen als de vochtige alluviale bossen een dalende trend laten zien. Herstel van de hydrologie is daarom noodzakelijk om verdere verslechtering te voorkomen. De te hoge stikstofdepositie is een aanvullend knelpunt waarvoor passende maatregelen getroffen moeten worden. Een onderzoeksopgave geldt voor de kamsalamander en uitbreiding van de eiken-haagbeukenbossen. Uitgangspunt in de gebiedsanalyse is dat in de eerste periode (herstel)maatregelen voor de bossen worden gerealiseerd. In de tweede en derde periode wordt oppervlakte-uitbreiding van de eiken-haagbeukenbossen en kwaliteitsverbetering gerealiseerd.

Aanpak planuitwerkingsfase

De grondeigenaren, waarvoor maatregelen zijn beschreven in de gebiedsanalyse, zijn bezocht door een specialistenteam (hydroloog, ecooloog en landbouwdeskundige). Informatie van de eigenaren, veldonderzoek en deskundigheid hebben geleid tot gerichte hydrologische maatregelen. Ook voor de 'minder mest' maatregel uit de gebiedsanalyse zijn gerichte maatregelen opgesteld. De maatregelen worden in een vervolgesprek toegelicht aan de eigenaar. Een rentmeester neemt ook deel aan dit vervolgesprek waarna hij/zij de financiële afhandeling voor zijn rekening neemt.

Grondeigenaren

Kenmerkend voor dit gebied zijn de landgoedeigenaren. Ook wonen hier veel particulieren. Landbouwbedrijven zijn in mindere mate aanwezig, totaal vijftien bedrijven. Zij hebben vooral grond in de Rossumerbeek en de Snoeyinksbeek.

Het uitwerkingsgebied dat invloed heeft op de te beschermen habitattypen omvat 234 ha. Het specialistenteam heeft geconstateerd dat niet alle percelen die invloed hebben op de habitattypen zijn begrensd als uitwerkingsgebied. Deze zijn nu toegevoegd aan het uitwerkingsgebied. Daarnaast zijn er ook percelen die wel begrensd zijn als uitwerkingsgebied maar geen invloed blijken te hebben op de habitattypen. In totaal zijn er circa 70 eigenaren met gronden in het uitwerkingsgebied.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Onderzoeken planfase

Gedurende de planfase zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd voor de onderbouwing van de maatregelen. Dit was nodig omdat er weinig onderzoeksgegevens bekend zijn van dit gebied. Een hydrologisch model ontbrak evenals een Landschapsecologische Systeemanalyse (LESA). Onderzoeken naar de bodemopbouw, de fosfaat- en nitraatgehaltes in de bodem en water en oppervlakte- en grondwaterstromen hebben plaatsgevonden. Deze onderzoeken hebben veel tijd gekost.

Onderzoeken realisatiefase

In de winter 2017 en het voorjaar van 2018 zijn peilbuizen geslagen langs beken, op landbouwpercelen en bij erven. De kwaliteit in de beken en de natuur, maar ook de kwaliteit van het grondwater worden gemeten. Ook de mate van vernatting in de toekomst wordt gemeten.

Snoeyinksbeek-benedenloop

De Snoeyinksbeek-benedenloop is toegevoegd aan het Natura 2000-gebied Landgoederen Oldenzaal. Officieel hoort dit deelgebied bij het Natura 2000-gebied Dinkelland. Dit deel heeft een duidelijke samenhang met het gehele beekdal.

Vrijwillige kavelruil

Nu de maatregelen helder zijn, is gestart met de vrijwillige kavelruil. In groeps-gesprekken met de eigenaren worden de eerste ruilschetsen opgeleverd. Dit onder leiding van het Coördinatiepunt Kavelruil Overijssel (CKO). Met de provincie vindt regelmatig afstemming plaats.

Ontwerp Provinciaal Inpassingsplan (PIP)

Het ontwerp Provinciaal Inpassingsplan is in de periode van 18 december 2018 tot en met 28 januari 2019 ter inzage gelegd.

Vaststellen PIP door Provinciale Staten

Op 10 juli 2019 hebben Provinciale Staten het PIP vastgesteld. Hierop volgend heeft het PIP van 6 augustus tot 16 september 2019 ter inzage gelegen. Bij de Raad van State zijn 7 beroepen ingediend. De Raad van State zal in de loop van 2020 uitspraak doen.

Voorbereiding uitvoering

Na vaststelling van de plannen door PS is begonnen met de uitwerking tot bestek gereede documenten. De planning is dat de uitvoering van de inrichtingsmaatregelen in de zomer van 2020 kan starten.

Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

Peildatum 01.01.2020

Fase:

Realisatie: provincie Overijssel

Verkenning

Planuitwerking

Realisatie

Beheer

Provincie Overijssel

Oppervlakte: Natura 2000:

1.464 ha

Uitwerkingsgebied:

169 ha

Het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht ligt in de gemeenten Zwartewaterland en Zwolle. Het gebied betreft het geheel aan uiterwaarden ten noorden van Zwolle, waar de Overijsselse Vecht samenstroomt met het Zwarte Water. De uiterwaarden bestaan uit buitendijkse graslanden, waarin strangen, kolken, rivierduinen en hakhoutbosjes voorkomen. Bijzonder in het gebied zijn de glanshaverhooilanden met onder andere de unieke kievitsbloem als vlaggendrager. Naast flora is het gebied ook belangrijk voor bijzondere diersoorten, waaronder de schuwe kwartelkoning, de roerdomp en de zwarte stern. Langs het Zwarte Water komen nattere graslanden voor. Dit gebied herbergt veel kievitsbloemhooilanden. Daarnaast liggen er in het gebied een aantal hardhoutoibosjes.

Het uitwerkingsgebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht heeft een omvang van ongeveer 170 hectare. Ten behoeve van het behoud en de ontwikkeling van kievitsbloemhooilanden, moeten inrichtings- en beheermaatregelen worden genomen in het gebied. Inrichting betreft vooral de aanleg van regelbare duikers om daarmee de juiste winterinundatie te krijgen. Bij de ontwikkeling van diverse hooi- en graslanden gaat het om het juiste maaibeheer en het niet meer bemesten van de gronden. Daarnaast worden diverse maatregelen genomen ter verbetering van de leefomgeving van diverse soorten vogels (o.a. kwartelkoning, roerdomp en grote karekiet) en vissen.

De maatregelen in het gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht richten zich op het inrichten van landbouwgrond voor natuurdoelstellingen door de verbetering van de waterhuishouding en het stoppen met bemesting. Deze maatregelen hebben directe gevolgen voor 33 particuliere grondeigenaren. In de eerste beheerplanperiode (voor 1 juli 2021) gaat het om minimaal 50% van de totale opgave.

Doelstelling is om herinrichtingmaatregelen zo veel mogelijk gepaard te laten gaan met agrarische structuurversterking. Voor de herinrichting wordt ook een aantal hydrologisch onderzoeksmaatregelen uitgevoerd. Ook richt het project zich op ontstening van de oever langs de Vecht. Rijkswaterstaat heeft een Kaderrichtlijn Water-opgave langs het Zwarte Water. De uitvoering van de maatregelen binnen de bestaande natuur wordt door de desbetreffende terreinbeheerder uitgevoerd. Eventuele aanvullende maatregelen buiten de opdracht, op verzoek van partners, kunnen worden mee gekoppeld. Financiering hiervan valt niet binnen de opdracht en wordt afzonderlijk geregeld.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Planuitwerking afgerond

De planuitwerkingsfase is in 2018 afgerond met het onherroepelijk worden van het PIP.

Vorbereiding uitvoering

In de eerste helft van 2019 is het bestek voorbereid en de aanbesteding gestart. Parallel hieraan zijn alle benodigde vergunningen aangevraagd en verleend. De planning was om begin september 2019 te starten in de Molenwaard bij Hasselt, maar door veranderde milieuwetgeving is uitvoering in 2019 niet mogelijk. Hetzelfde geldt voor de andere deelgebieden die voor dit jaar op de planning stonden: Genne Zuid bij Haerst en Genne Overwater bij Hasselt. Voor het toepassen van grond is sinds juli 2019 een nieuw toetsingskader van kracht. Vrijkomende grond moet nu ook getoetst worden op zogenaamde PFAS-stoffen. In het milieuonderzoek dat is uitgevoerd voor dit project is niet getoetst op deze stoffen. De provincie is momenteel druk bezig de bestaande onderzoeken aan te vullen met PFAS-onderzoek. Daarvoor zijn in oktober en november opnieuw bodemonsters in de uiterwaarden genomen. De start van de uitvoering schuift als gevolg hiervan door naar augustus 2020.

Kavelruil Mastenbroek

Staatsbosbeheer en de provincie hebben de handen ineengeslagen om de gronden van Jutjesriet in te zetten voor de Natura 2000-opgave in de uiterwaarden en voor landbouwversterking. De huidige pachters in het Jutjesriet is gevraagd of zij belangstelling hebben voor aankoop of uitruil van delen van het Jutjesriet. Daarnaast zijn agrarische ondernemers uit de omgeving gevraagd deel te nemen aan deze kavelruil Mastenbroek. Partijen die bereid zijn een weidevogelpakket af te sluiten krijgen voorrang. Op deze manier wordt met de kavelruil Mastenbroek bijgedragen aan Natura 2000 doelen langs het Zwarte Water, weidevogelbeheer en landbouwstructuurversterking in de polder Mastenbroek. De ruil- en koopovereenkomsten worden door een notaris samengevoegd tot één notariële akte die voor de kerst van 2019 zal passeren. Nieuwe eigenaren kunnen voor het groeiseizoen van 2020 hun nieuwe kavels inrichten. Overgebleven percelen in het Jutjesriet worden na het passeren van de akte op de markt gebracht door Staatsbosbeheer.

Peilbuizen

In het voorjaar van 2018 zijn op meerdere plekken in het projectgebied (zowel buiten- als binnendijs) peilbuizen geplaatst om de uitgangssituatie van de grondwaterstand vast te leggen. De grondwaterstanden worden sindsdien gemeten.

Realisatieovereenkomst met Rijkswaterstaat

Met Rijkswaterstaat is een samenwerkingsovereenkomst over de uitvoering van enkele maatregelen. Rijkswaterstaat heeft een Kaderrichtlijn Water-opgave in het deelgebied Genne Overwater bij Hasselt, welke is gecombineerd met de Natura 2000-opgave.

Beleving van het gebied

In het najaar van 2018 is het uitvoeringsprogramma “Beleving Zwarte Water en Vecht” afgerond. Hierin staan 16 voorstellen die bijdragen aan de beleving van het prachtige gebied. Het afgelopen jaar zijn deze voorstellen verder uitgewerkt en getoetst op haalbaarheid. Op dit moment werken we samen met gebiedspartners aan bijvoorbeeld het vervangen van informatieborden en het aanleggen van wandelpaden en kanosteigers.

Interne maatregelen

Door Staatsbosbeheer en Landschap Overijssel worden natuurherstelmaatregelen op hun eigen gronden voorbereid en uitgevoerd.

Wieden en Weerribben

Peildatum 01.01.2020

Fase: Planuitwerking: provincie Overijssel

Verkenning

Planuitwerking

Realisatie

Beheer

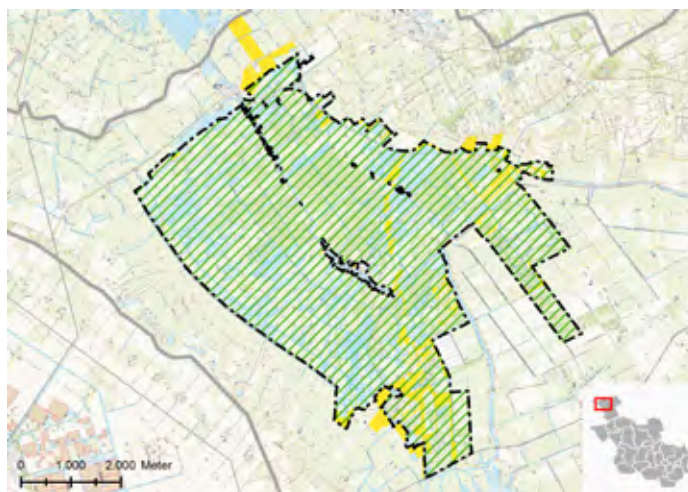
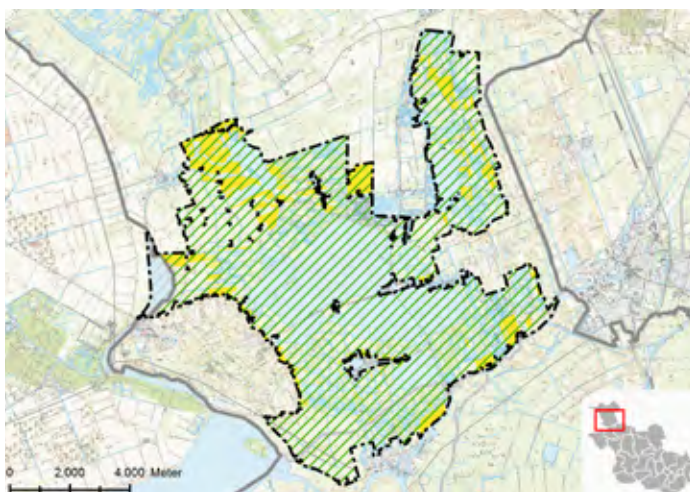
Provincie Overijssel

Wieden

Oppervlakte: Natura 2000: 8.885 ha
Uitwerkingsgebied: 891 ha

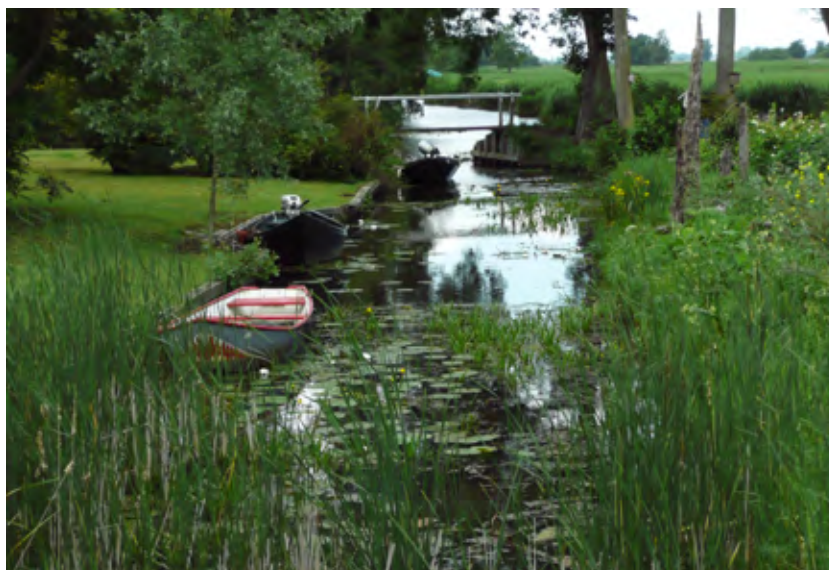
Weerribben

Oppervlakte: Natura 2000: 3.329 ha
Uitwerkingsgebied: 262 ha

De opgave in Wieden en Weerribben buiten de bestaande natuurgebieden (zogenoemde externe maatregelen) betreft in totaal ca. 1004 hectare en is verdeeld over 18 deelgebieden die in de komende 18 jaar gerealiseerd moet worden, waarvan het grootste deel in de eerste zes jaar. Binnen deze deelgebieden is de netto opgave voor inrichting of het wijzigen van het beheer 946 ha. Daarnaast wordt in de opgave voor de externe maatregelen in het deelgebied Noordmanen ook 185 hectare bestaand natuurgebied bij de opdracht betrokken (bestaande herstelmaatregelen) met daarin een netto opgave voor de ontwikkelopgave van 116 ha. De reden hiervoor is dat de opgave voor de externe maatregelen en de interne maatregelen hier sterk verweven zijn.

Het gaat in eerste instantie om het opstellen van inrichtingsplannen voor de realisatie van de leefomgeving voor diverse moerasbroedvogels zoals de roerdomp, de purperreiger, de bruine kiekendief en de grote vuurvliinder, die uniek is in de wereld. Daarnaast worden plannen voor blauwgraslanden opgesteld. Het gaat in een deel van de gebieden om het creëren van moerasgebieden en in andere deelgebieden om het wijzigen van het beheer.

Na de planuitwerking volgt de realisatiefase. De provincie heeft de leiding over het project en er wordt daarbij nauw samengewerkt met de partnerorganisaties, waterschap Drents Overijsselse Delta, gemeenten Steenwijkerland en Zwartewaterland, LTO, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. Zij zijn vertegenwoordigd in werkgroepen voor het opstellen van plannen, in een ambtelijke adviesgroep waar alle producten voor advies worden voorgelegd en in een bestuurlijke adviesgroep voor bestuurlijke adviezen.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Inrichtingsplan, ontwerp Provinciaal Inpassingsplan (O-PIP) en MER voor De Wieden

Vorig jaar zijn op 25 september het VO-PIP, een plan-MER en inrichtingsschetsen voor 5 deelgebieden in De Wieden en Weerribben door GS vastgesteld. Vervolgens is er een terinzagelegging geweest en is in nauwe samenwerking met de gebiedspartners gewerkt aan de opstelling van een inrichtingsplan, ontwerp-PIP en een plan/project-MER. Voor 3 deelgebieden in De Wieden zijn deze producten gereed en heeft de Bestuurlijke Adviesgroep op 30 oktober 2019 hiermee ingestemd en op 9 december de gedeputeerde Ten Bolscher. Op 17 december volgt behandeling in GS.

Uitvoering Dwarsgracht-Jonen

Er is in een gedeelte van het gebied (Dwarsgracht-Jonen) een deel van de opgave vervoegd uitgevoerd. Het betreft de realisatie van in totaal 10 km oeverlengte voor de grote vuurvliinder. Dit heeft plaats gevonden op gronden van Natuurmonumenten en op gronden van 4 particulieren (op vrijwillige basis).

Waterkwaliteitsonderzoek

Nadat het onderzoek in april 2018 is gestart zijn conform planning in april dit jaar de eerste resultaten aan de bestuurders gepresenteerd. Het onderzoek duurt ca. 3 jaar waarna uiterlijk juni 2021 besluitvorming over eventueel te nemen maatregelen moet plaatsvinden.

Wijziging beheer

Het Agrarisch Collectief Noordwest Overijssel voerde ook dit jaar weer persoonlijke gesprekken met de eigenaren van grasland met name in Belt Schutsloot over ver- schalingsbeheer door particulieren. Inmiddels zijn er in het totale projectgebied diverse beheerovereenkomsten met grondeigenaren gesloten waarvan 50 hectare in de Weerribben en 17 hectare in De Wieden.

Gemeenteraad

In mei 2019 is de gemeenteraad van Steenwijkerland opnieuw bijgepraat tijdens een werkvergadering over het project en de te nemen maatregelen. Daarbij was veel aandacht voor de processtappen en de rol van de gemeente in het besluitvormingsproces.

Natuurherstel in de natuurgebieden

Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer zijn de beheerders in de Wieden-Weerribben en moeten natuurherstelmaatregelen op hun eigen gronden uitvoeren. Een deel van deze interne maatregelen wordt voor de 1e beheerplanperiode door Natuurmonumenten in de Wieden uitgevoerd. Na publieksvoorlichting en aanbesteding is in 2019 een begin gemaakt met het kappen van bossen, het graven van greppels en het schrappen van verruigde percelen. Staatsbosbeheer is gestart met twee noodzakelijke hydrologische onderzoeken.

In het Natura 2000-beheerplan voor de gebieden De Wieden en Weerribben (2017) is beschreven dat het graven van petgaten noodzakelijk is om de verlandingsreeks met de daarbij behorende habitattypen weer op gang te brengen. Hierdoor wordt de behoudsdoelstellingen voor met name trilvenen en veenmosrietlanden behaald. Voor deze natuurherstelmaatregel is een Innovatieonderzoek afgerond. Geconcludeerd wordt dat met de huidige werk-methodieken en afzetmogelijkheden de realisatie niet haalbaar is binnen budget en planning. Oorzaken hiervan zijn de omvang van de maatregelen met veel grondverzet gecombineerd met de aard en fysiek moeilijke terreinomstandigheden van het laagveengebied.

Daarnaast is een analyse uitgevoerd naar de noodzaak van het graven van petgaten. Op basis van deze analyse is geconcludeerd dat een pakket van herstelmaatregelen met daarin minimaal 90 hectare petgaten in 3 beheerplanperioden, in combinatie met diverse andere maatregelen toereikend is voor het bereiken van de behoudsdoelstellingen.

In nauwe samenwerking met de terreinbeheerders is in 2019 een pakket herstelmaatregelen voor de eerste beheerplanperiode uitgewerkt. Het betreft een reeks aan maatregelen over aanzienlijke oppervlakten waarbij petgaten worden gegraven, rietvelden worden geschraapt, bossen worden gekapt en greppels worden aangelegd. De uitvoering hiervan zal in het najaar van 2020 beginnen.

Ook heeft Natuurmonumenten een Interreg subsidie (klimaatgelden) ontvangen om circa 10 ha petgaten te realiseren.

Wierdense Veld

Peildatum 01.01.2020

Fase: Planuitwerking: gebiedsproces gepauzeerd

Verkenning

Planuitwerking

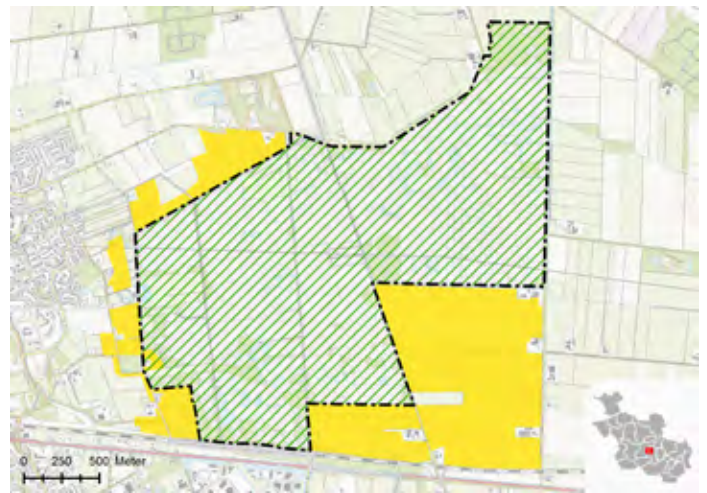
Realisatie

Beheer

gebiedsproces gepauzeerd

Oppervlakte: Natura 2000: 420 ha

Uitwerkingsgebied: 170 ha

Het Wierdense Veld is een restant van een ooit uitgestrekt veenlandschap in Twente. Het gebied is grotendeels afgegraven voor de turf. Het is begroeid met vochtige heide en enkele berkenbosjes. Binnen het hoogveen is het dekzandrelief plaatselijk zo sterk en uitgesproken dat op dekzandruggen droge heide voorkomt. Op de lage delen zijn enkele met water gevulde veenputten.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Start planvormingsfase

Door de late aanwijzing van dit gebied (pas op 25 november 2016 is het Wierdense Veld definitief aangewezen door het Ministerie van Economische Zaken als Natura 2000-gebied), is pas in 2017 begonnen met een verkenning (fase 1) gecombineerd met het opstellen van een plan van aanpak. Dit is gedaan door LTO in nauwe samenwerking met Landschap Overijssel. Het plan van aanpak is eind 2017 afgerond.

Onderzoeken

2018 was vooral gericht op het hydrologisch onderzoek en hydrologische modellering voor het te maken inrichtingsplan. De eerste helft van 2019 is besteed aan het uitwerken van een aantal scenario's (van maatregelen). Vervolgens zijn deze scenario's doorgerekend met behulp van een grondwatermodel. Daaruit kwam een voorkeursscenario naar voren, waarmee de natuurdoelen behaald kunnen worden en de impact op de agrarische percelen zo klein mogelijk blijft. De projectgroep gaf daar echter bij aan dat als de drinkwaterwinningen Wierden en Hoge Hexel op de maximaal vergunde capaciteit water winnen, het behalen van de natuurdoelen niet gegarandeerd kan worden. Omdat de provincie verantwoordelijk is voor zowel de drinkwaterwinning als de Natura 2000-doelen, is zij ook de aangewezen instantie om hier een afweging in te maken. Daarom heeft de provincie Overijssel besloten de planvorming van het project tijdelijk op te schorten en nader onderzoek te doen naar de relatie tussen de drinkwaterwinning en de Natura 2000-doelen. Na de uitkomsten van het onderzoek beslist de provincie over de vervolgstappen. Naar verwachting is dit rond de zomer van 2020.

Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Punthuizen-Stroothuizen, Olde Maten en Veerslootslanden (beheer) en Sallandse Heuvelrug oostflank. Daarnaast is Staatsbosbeheer verantwoordelijk voor het uitvoeren van de herstelmaatregelen bestaande natuur in de Natura 2000-gebieden Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek, Buurserzand-Haaksbergerveen, Borkeld (bestuurlijk trekker), Dinkelland, Engbertsdijkvenen, Lemselermaten, Sallandse Heuvelrug, Springendal en Dal van de Mosbeek, Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht, Vecht Beneden Regge, IJsseluiterwaarden en Weerribben.

“Samen uit, samen thuis. Dat motto blijf ik omarmen. Ondanks de soms spannende uitdagingen om ons heen, hebben we een paar mooie mijlpalen weten te bereiken. We hebben afgelopen jaar flink kunnen investeren in de natuurgebieden het Springendal, Sallandse Heuvelrug en Engbertsdijkvenen. Een ander mooi resultaat is de toekenning van een LIFE subsidie uit Europa voor het hoogveengebied Engbertsdijkvenen. Stuk voor stuk voorbeelden van samenwerkingen met onze partners en -inwoners. Ik wil hierbij iedereen dan ook erg bedanken voor zijn of haar bijdrage daaraan. Ik kijk uit naar een nieuw jaar van samenwerking.”

Herman Brink,
Staatsbosbeheer

Borkeld

Peildatum 01.01.2020

Fase:

Realisatie: Staatsbosbeheer

Verkenning

Planuitwerking

Realisatie

Beheer

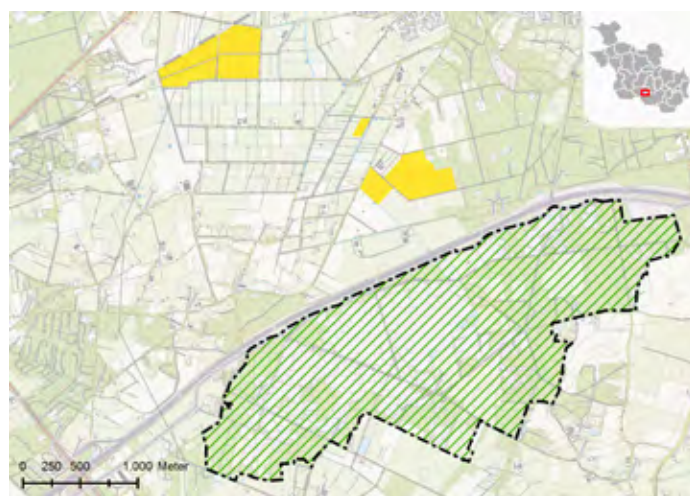
Staatsbosbeheer

Oppervlakte: Natura 2000:

493 ha

Uitwerkingsgebied:

51 ha

De Borkeld is onderdeel van een eindmorene tussen Hellendoorn en Lochem. Het gebied is gevarieerd door hoogteverschillen en tussen zandige, ijzerhoudende lemige en venige bodem. De vegetatie in het gebied bestaat aan de randen uit heide, jeneverbesstruweel en bos. In het centrale deel van het gebied ligt een voormalig hoogveen dat nu vergrast en enigszins verbost is. Ten westen hiervan komt een strook met vergraste natte heide voor die over gaat in een groter droog heidegebied. Het leemkuilengebied is deels vergraven en deels onvergraven. Als gevolg hiervan bestaat het uit een kleinschalig patroon van heischrale graslanden en natte heide, omgeven door bos.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Voor de Borkeld is geen gebiedsproces nodig. De opgave wordt gerealiseerd door (herstel)maatregelen uit te voeren in de bestaande natuur. Staatsbosbeheer is terreinbeheerder en verantwoordelijk voor de uitvoering van deze interne maatregelen. Als maatregel wordt de heide door schapen begraasd en zijn de leemkuilen vrijgemaakt van opslag. Het afgraven van het Elzenerveen wordt door Staatsbosbeheer voorbereid.

Dinkelland: Punthuizen-Stroothuizen

Peildatum 01.01.2020

Fase: Realisatie: Staatsbosbeheer

Verkenning

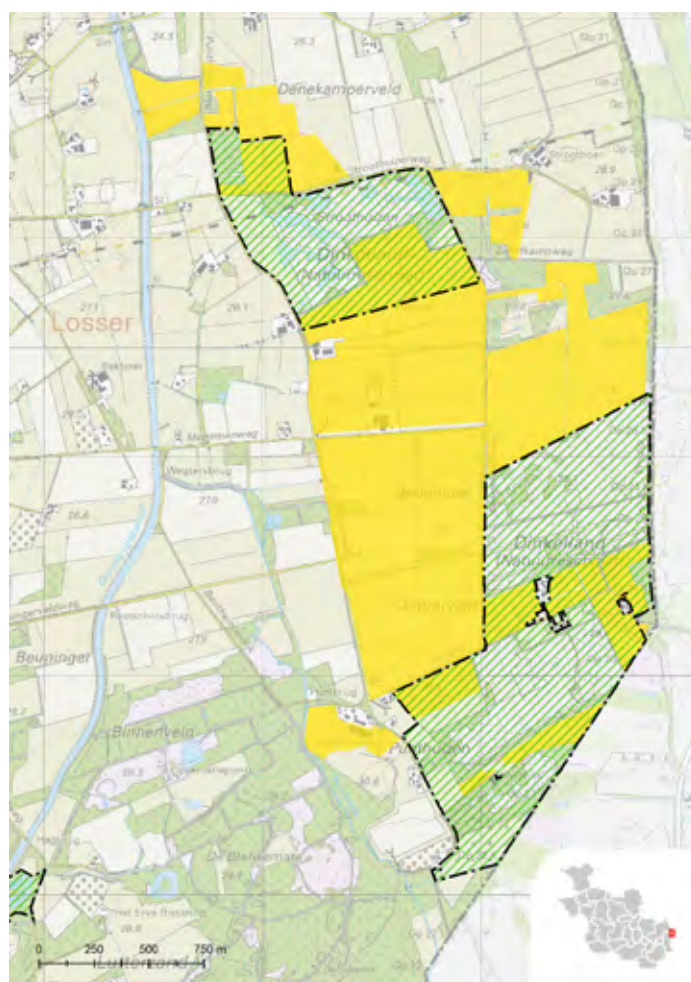
Planuitwerking

Realisatie

Beheer

Staatsbosbeheer

Oppervlakte: Natura 2000-gebied Dinkelland: 532 ha
Oorspronkelijk uitwerkingsgebied
Punthuizen-Stroothuizen: 246 ha

De natuurgebieden Punthuizen-Stroothuizen en Beuninger Achterveld maken deel uit van het Natura 2000-gebied Dinkelland. Het deelgebied Stroothuizen is circa 60 hectare groot en een restant van het vroegere omvangrijke heidelandschap in Oost-Twente. Het bestaat uit droge en natte heide en een aantal natte slenkvormige laagtes met vennen en schraalland. Het deelgebied Punthuizen is 135 hectare groot (inclusief Beuninger Achterveld) en bestaat voor een belangrijk deel uit heide en laagten met diverse goed ontwikkelde schraalland- en venvegetaties. Delen van het reservaat zijn kortstondig ontgonnen geweest, maar worden ondertussen 25 à 30 jaar verschraald. Ook het tussengelegen deelgebied Beuninger Achterveld is een restant van het vroegere omvangrijke heidelandschap in Oost-Twente (Denekamperveld).

Het waterpeil van de natuurgebieden en de omgeving is gedaald. Door de verdroging is de natuurwaarde van het gebied achteruitgegaan.

Door gebiedsgericht (samen) te werken ontstaat er niet alleen een beeld van eventuele economische schade die optreedt, maar wordt ook duidelijk waar slimme combinaties te maken zijn. Onder leiding van Staatsbosbeheer, als bestuurlijk trekker van dit gebiedsproces, is een Ontwerp Provinciaal Inpassingsplan opgesteld. Op 10 juli hebben Provinciale Staten het PIP vastgesteld. Op dit plan zijn 7 beroepen ingesteld, waarvan 2 voorlopige voorzieningen. De Raad van State heeft de voorlopige voorzieningen inmiddels afgewezen.

Met het inrichtingsplan moeten de volgende doelen worden gerealiseerd:

- Realisatie van de gebiedsspecifieke maatregelen;
- Versterken van de landbouwstructuur;
- Zorgen voor een goede samenhang tussen natuur, water, landbouw, recreatie en leefbaarheid.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Om Provinciale Staten goed te informeren, met name over de ruimtelijke planvorming, is er op 5 september 2018 een PS werkbezoek geweest.

PS stellen Provinciaal Inpassingsplan vast

Op 10 juli hebben Provinciale Staten het Provinciaal Inpassingsplan en de MER voor Punthuizen en Stroothuizen vastgesteld.

Olde Maten en Veerslootslanden

Peildatum 01.01.2020

Fase: Beheer: Staatsbosbeheer

Verkenning

Planuitwerking

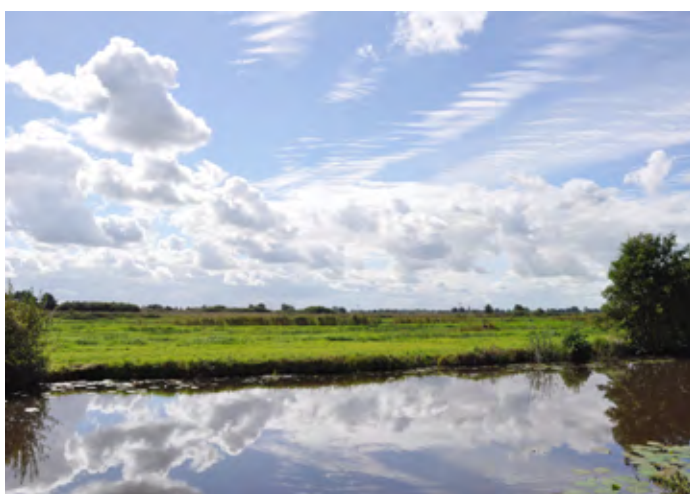
Realisatie

Beheer

Staatsbosbeheer

Oppervlakte: Natura 2000: 795 ha

Uitwerkingsgebied: 0 ha

Het Natura 2000-gebied Olde Maten en Veerslootslanden ligt in de gemeente Staphorst. De Olde Maten en Veerslootslanden omvatten één van de laatst bewaard gebleven restanten van onbemeste blauwgraslanden in het Nederlandse laagveen-gebied. De bodemkundige en hydrologische situatie zijn gunstig voor herstel waar de kwaliteit achteruit gegaan is. Het uitgebreide slotenpatroon in het gebied is een van de belangrijkste leefomgeving van de grote modderkruiper in ons land.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

De benodigde maatregelen vanuit de Ontwikkelopgave Natura 2000 zijn gerealiseerd.

Sallandse Heuvelrug

Peildatum 01.01.2020

Fase: Planuitwerking: Staatsbosbeheer

Verkenning

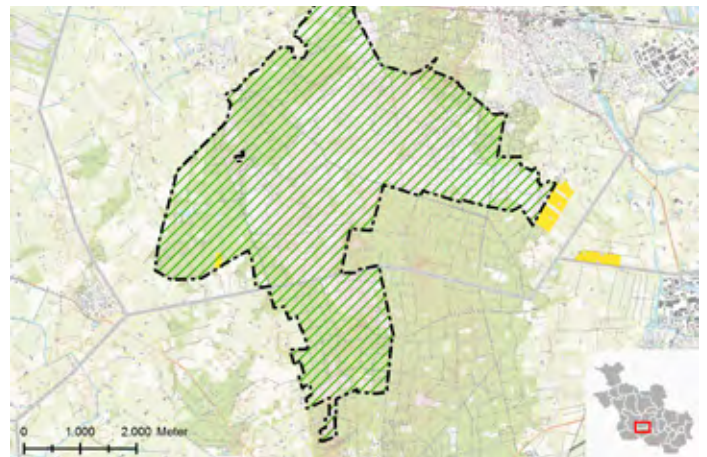
Planuitwerking

Realisatie

Beheer

Staatsbosbeheer

Oppervlakte: Natura 2000: 2.217 ha
Oorspronkelijk uitwerkingsgebied: 40 ha

De Sallandse Heuvelrug wordt gevormd door een glaciële zandrug die een totale lengte heeft van veertien en een variabele breedte van ongeveer één tot zes kilometer. In het sterk geaccidenteerde terrein bevatten de heuveltoppen (gemiddelde hoogte tussen de 45 en 70 meter boven NAP) grote aaneengesloten struikheidebegroeiingen, met enkele jeneverbesstruwelen en zure vennen. In de lagere delen en op de flanken van de heuvelrug komt een vochtiger heide type voor, waaronder ook een hellingveentje. De flanken van de stuwwal zijn grotendeels begroeid met naaldbos, loofbos en gemengd bos van verschillende leeftijden. Dit gevarieerde heidelandschap vormt de leefomgeving voor soorten als de nachtzwaluw, de roodborsttapuit en het korhoen.

De Sallandse Heuvelrug heeft een omvang van 2.217 hectare. Door verdroging en teveel stikstof staan de vochtige Heide en hellingveentjes onder druk, terwijl juist deze nattere vegetatie nodig is voor het habitat van het korhoen. Insecten in deze nattere delen zijn noodzakelijk voedsel voor korhoenkuikens. Behalve maatregelen op de heuvelrug zelf om de heide te herstellen, zoals het dempen van greppels en het kappen van bomen, wordt daarom aan de oostzijde een natter gebied geschikt gemaakt als foerageergebied voor het korhoen. Op en rond de Zunasche Heide wordt daarom minder bemest, worden hekken verwijderd en verkeersbeperkende maatregelen genomen om een aaneengesloten foerageergebied, aansluitend aan de heuvelrug te creëren. Predatie wordt tegengegaan door het gebied meer open te maken.

De maatregelen rond de Zunasche Heide hebben direct gevolgen voor 15 eigenaren. In overleg met hen wordt naar passende oplossingen gezocht.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Nationaal Park

Behalve een Natura 2000-gebied is de Sallandse Heuvelrug ook een Nationaal Park. In dit kader is er een uitvoeringsagenda en wordt er periodiek een nieuwsbrief verstuurd. De informatievoorziening over de maatregelen op de Heuvelrug en op de Zunasche Heide verloopt ook via deze nieuwsbrief.

Vaststelling ontwerp Provinciaal Inpassingsplan en inrichtingsplannen

Gedeputeerde Staten hebben op 17 april 2018 ingestemd met het ontwerp Provinciaal Inpassingsplan Sallandse Heuvelrug, en de daarbij behorende inrichtingsplannen, de milieueffectrapportage en de Nota van Antwoord op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

Vorbereiding start uitvoering Zunasche Heide

In 2019 is de start van de uitvoering verder voorbereid. Het inrichtingsplan is nader gedetailleerd, er is een bestek opgesteld, en de aanbestedingsdocumenten voor het werk zijn gereed gemaakt. De daadwerkelijke uitvoering start in begin 2020.

Landinrichting Rijssen

De Zunasche Heide, ten oosten van de Sallandse Heuvelrug, is recent ingericht door de landinrichtingscommissie in het kader van de landinrichting Rijssen. Enkele grondeigenaren en particulieren hebben zorgen geuit over vernatting. Gekeken wordt naar maatwerkoplossingen om (de zorg over) natschade zoveel mogelijk weg te nemen.

Waterschap Vechtstromen

Waterschap Vechtstromen is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Dinkeldal en Vecht Beneden Regge: Reggedal en Benoorden de Vecht.

"Langs de Vecht, Regge en Dinkel hebben we weer mooie stappen gezet in de opgaven die we hebben voor Natura 2000-gebieden. We zijn trots op wat we samen met partners en andere betrokkenen bereiken. Samen komen we verder!"

Nettie Aarnink en Wim Stegeman,
waterschap Vechtstromen

Dinkelland: Dinkeldal

Peildatum 01.01.2020

Fase: Planuitwerking: waterschap Vechtstromen

Verkenning

Planuitwerking

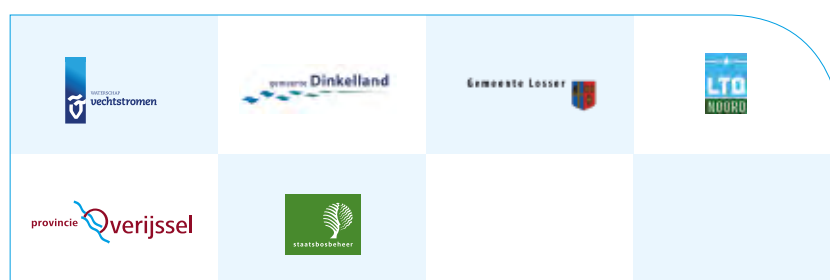
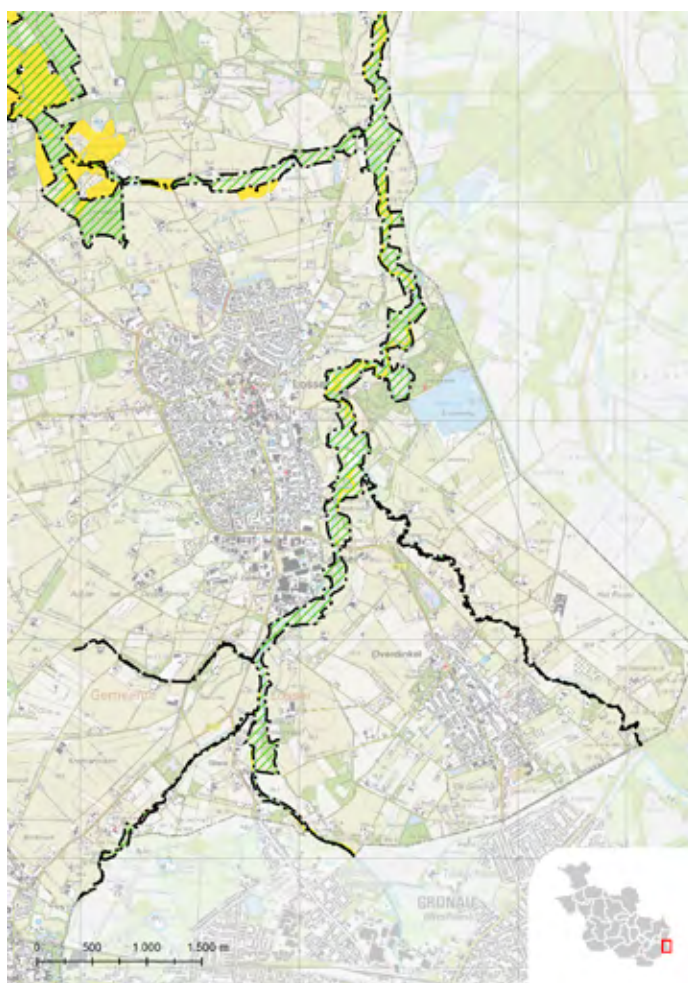
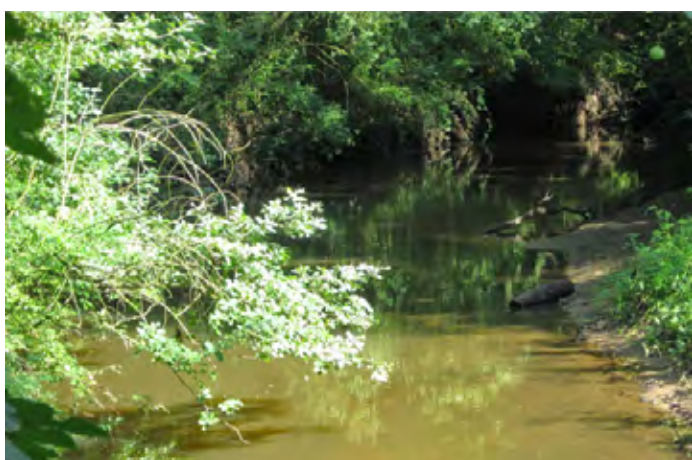
Realisatie

Beheer

Waterschap Vechtstromen

Oppervlakte: Natura 2000-gebied Dinkelland: 532 ha

Uitwerkingsgebied Dinkeldal: 53 ha

Het Dinkeldal maakt deel uit van het Natura 2000-gebied Dinkelland. De Dinkel is een kleine laaglandrivier. Bovenstrooms van de aftakking van het Omleidingskanaal heeft de Dinkel een vrij natuurlijke hydrodynamiek. Benedenstrooms van deze aftakking is de hydrodynamiek sterk gereguleerd. Landschappelijk is het een gaaf beekdal, gekenmerkt door hoogteverschillen, houtwallen, bossen en vochtige en schrale graslanden en heideterreinen.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Dinkeldal-Zuid

Voor de Dinkel tussen de Duitse grens en de Ellermansbrug bij Losser is het ontwerp-PIP gereed. In dit plan is behalve de uitwerking van het Natura 2000-gebied ook verlegging en verlenging van het bestaande fietspad opgenomen. Voor dit gebied zijn alle benodigde gronden verworven. Afstemming met Duitsland heeft tot enige vertraging geleid, omdat moet kunnen worden gegarandeerd dat Gronau door dit gebiedsproces geen last krijgt van wateroverlast.

Kralenbenadering Dinkeldal-Noord

Voor het gebied ten noorden van de Ellermansbrug tot het Omleidingskanaal wordt gewerkt met zogenaamde “kralen”. Binnen deze kralen wordt gekeken wat de beste plekken zijn voor het realiseren van de natuurdoelen op vrijwillige basis. Het plan van aanpak is in 2019 goedgekeurd. In 2020 worden de inrichtingsplannen gemaakt voor kralen waarbij overeenstemming met de eigenaar is bereikt. De kraal De Kunne is grotendeels uitgevoerd.

Belanghebbenden die willen meewerken aan de opgave, door bijvoorbeeld zelf-realisatie of het ruilen of verkopen tot gronden, konden zich melden tot 1 juli 2019. Een aantal belanghebbenden heeft zich gemeld; met hen heeft de grondregisseur van de provincie momenteel gesprekken.

Vecht Beneden Regge

Peildatum 01.01.2020

Fase: Planuitwerking: waterschap Vechtstromen

Verkenning

Planuitwerking

Realisatie

Beheer

Waterschap Vechtstromen

Oppervlakte: Natura 2000 4.122 ha

Uitwerkingsgebied: 397 ha

Deelgebied Reggedal

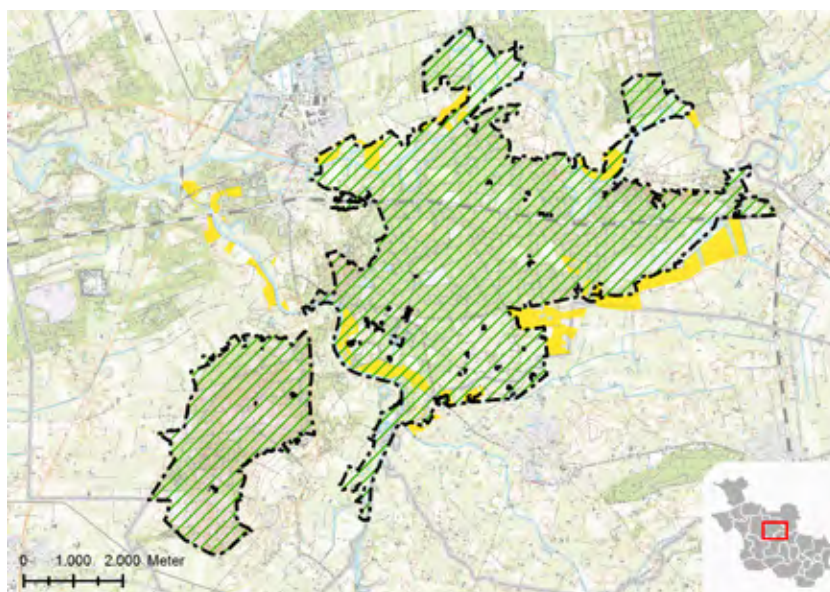

Deelgebied Benoorden de Vecht

Het Vecht Beneden Reggegebied ligt in de gemeenten Hardenberg, Ommen en Twenterand. Het Natura 2000-gebied ligt in twee zeer verschillende landschappen: in het rivierengebied (uiterwaarden van de Vecht en de Beneden-Regge) en in de hogere zandgronden (Boswachterij Ommen, Beerze, het landgoed Eerde en de Archemer- en Lemelerberg).

De bodem van de hogere zandgronden is van oorsprong zuur en voedselarm, langs Vecht en Regge komen voedselrijkere bodemtypes voor. De Overijsselse Vecht is een kleine rivier waarin veel transport van zand plaatsvindt door erosie en sedimentatie.

De rivier is hier niet bedijkt en er zijn reliëfrijke rivierduinen, hoge oeverwallen en oude meanders. De rivier is, onder andere bij de koelanden van Junne en Arriën, rechtgetrokken, er zijn stuwen in aangebracht en het zomerbed is verbreed. Inundaties met rivierwater zijn daardoor afgenomen evenals nieuwe zandafzettingen.

De Regge is een kleine laaglandrivier in het oostelijk zandgebied. Langs de Vecht bevinden zich oude meanders in verschillende stadia van verlanding, rivierduinen, natte en droge schraalgraslanden (waaronder stroomdalgraslanden), ruigten, struwelen gedomineerd door sleedoorn, heiderestanten met jeneverbesstruweel en loofbos. In de ongestoorde kronkelwaarden is een grote verscheidenheid aan milieuomstandigheden die wordt bepaald door hoogteligging, vochtigheid, voedselrijkdom, kalkgehalte, expositie en microklimaat. Het dekzandgebied is een groot complex van naald- en loofbossen, heiden, stuifzanden en vennen. Het grootste deel van de heiden bestaat uit droge struikheibegroeiingen. In laagten komen natte heiden met dophei en soms veenmossen voor. Plaatselijk komen vochtige, schrale graslanden voor waarin klokjesgentiaan en borstelgras kenmerkend zijn.

In Beerze liggen daarnaast een mooi kamduin en uitgebreide veenputtencomplexen. Op de hogere gronden ten oosten van de Regge komen goede voorbeelden van zure vennen voor. Landgoed Eerde bestaat uit oud kampenlandschap en jongere heideontginningen met heiderestanten en jeneverbessen. De Archemer- en Lemelerberg bestaan uit gestuwde rivierzanden en dekzanden. Hier komt droge heide, jeneverbesstruweel, een hellingveentje en stuifzand voor.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Regge

De inrichtingsplannen voor de deelgebieden Giethmen en Eerderhooilanden zijn in 2018 afgerond. In 2019 zijn ze vertaald in ruimtelijke plannen. Daarnaast is met verschillende eigenaren gesproken over de maatregelen en het beschikbaar krijgen van de gronden. Voor Eerderhooilanden geldt dat met alle eigenaren inmiddels overeenstemming is bereikt. Dit deelgebied wordt daarom begin 2020 in procedure gebracht. Voor Giethmen vindt nog een kavelruil plaats.

Benoorden de Vecht

Vaststelling Natura 2000 deelgebied Karshoek-Stegeren

In 2007 is het programma Ruimte voor de Vecht gestart. Onder dit programma wordt het Vechtdal ingericht tot een veilige, beleefbare en half natuurlijke rivier. In het tracé Hardenberg – Junne liggen de deelgebieden Rheezermaten en Karshoek-Stegeren. Het deelgebied Rheezermaten ligt in de gemeente Hardenberg. In dit deelgebied worden meanders in de Vecht aangebracht, worden landbouwgronden omgezet tot natuur en worden natuurvriendelijke oevers aangebracht. In het deelgebied Karshoek-Stegeren, eveneens Natura 2000-gebied, wordt ook een meander aangebracht, een nevengeul gegraven en natuurvriendelijke oevers aangelegd.

Ten behoeve van Karshoek-Stegeren hebben in 2019 de volgende (ontwerp) besluiten ter inzage gelegen: bestemmingsplan (Ommen), ontgrondingenvergunning (Overijssel) en projectplan Waterwet (Vechtstromen). Na 5 PIP's is dit het eerste bestemmingsplan voor een Natura 2000-gebied dat is vastgesteld. In mei en oktober hebben, evenals in 2018, verschillende informatiebijeenkomsten plaatsgevonden.

Werkbezoeken gedeputeerde Ten Bolscher aan Vecht Beneden Regge

Op 17 juli is gedeputeerde ten Bolscher aangesloten bij een PAS veldbezoek om kennis te maken met het gebied. Aan ieder N2000-gebied worden jaarlijks bezoeken ter monitoring gebracht door de gebiedsecologen en andere experts van onder andere de TBO's. Tijdens deze dag zijn het Eerder Achterbroek, Junnervlier en de Lemelerberg bekeken.

Daarnaast heeft de portefeuillehouder op 6 december 2019, gezamenlijk met de bestuurlijke adviesgroep een bezoek gebracht aan de Vecht. Tijdens dit werkbezoek was aandacht voor het deelgebied Karshoek-Stegeren.

Rijkswaterstaat

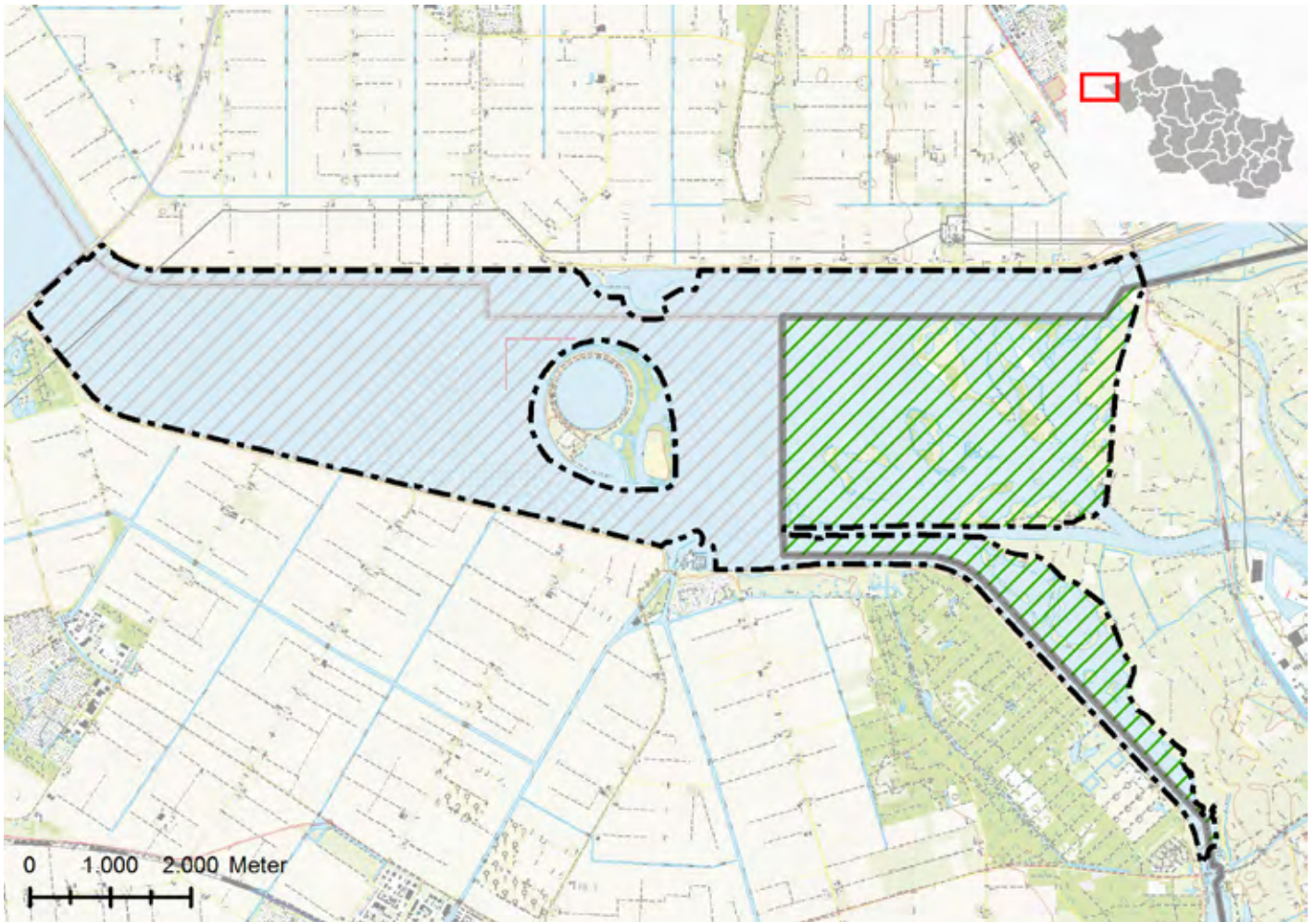
Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen bij Ketelmeer en Vossemeer, Veluwerandmeren en het Zwarte Meer.

Ketelmeer en Vossemeer

Peildatum 01.01.2020

Oppervlakte: Natura 2000	1.381 ha
Uitwerkingsgebied:	0 ha

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen bij Ketelmeer en Vossemeer.

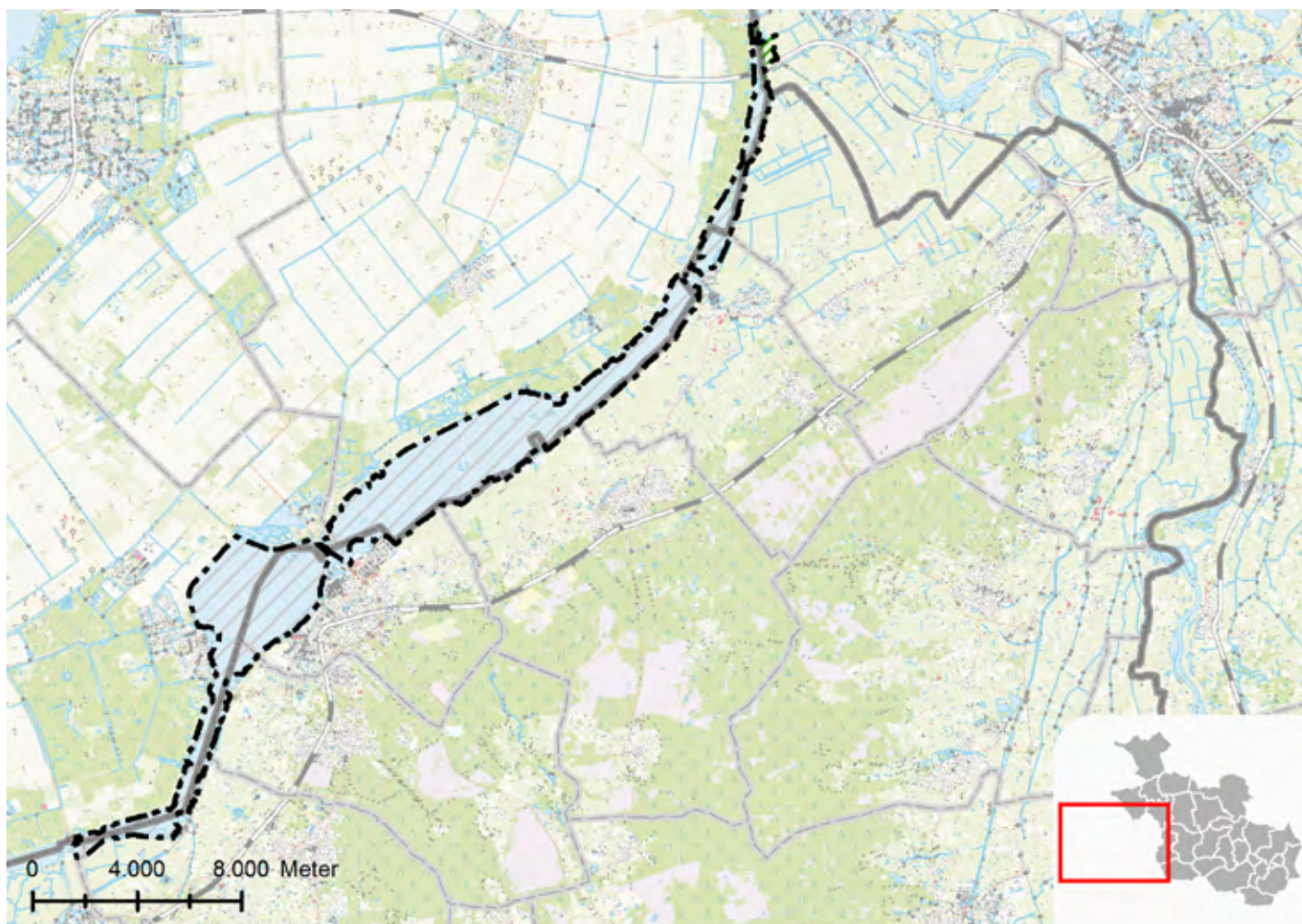

Veluwerandmeren

Peildatum 01.01.2020

Oppervlakte: Natura 2000	73 ha
Uitwerkingsgebied:	0 ha

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen bij de Veluwerandmeren.

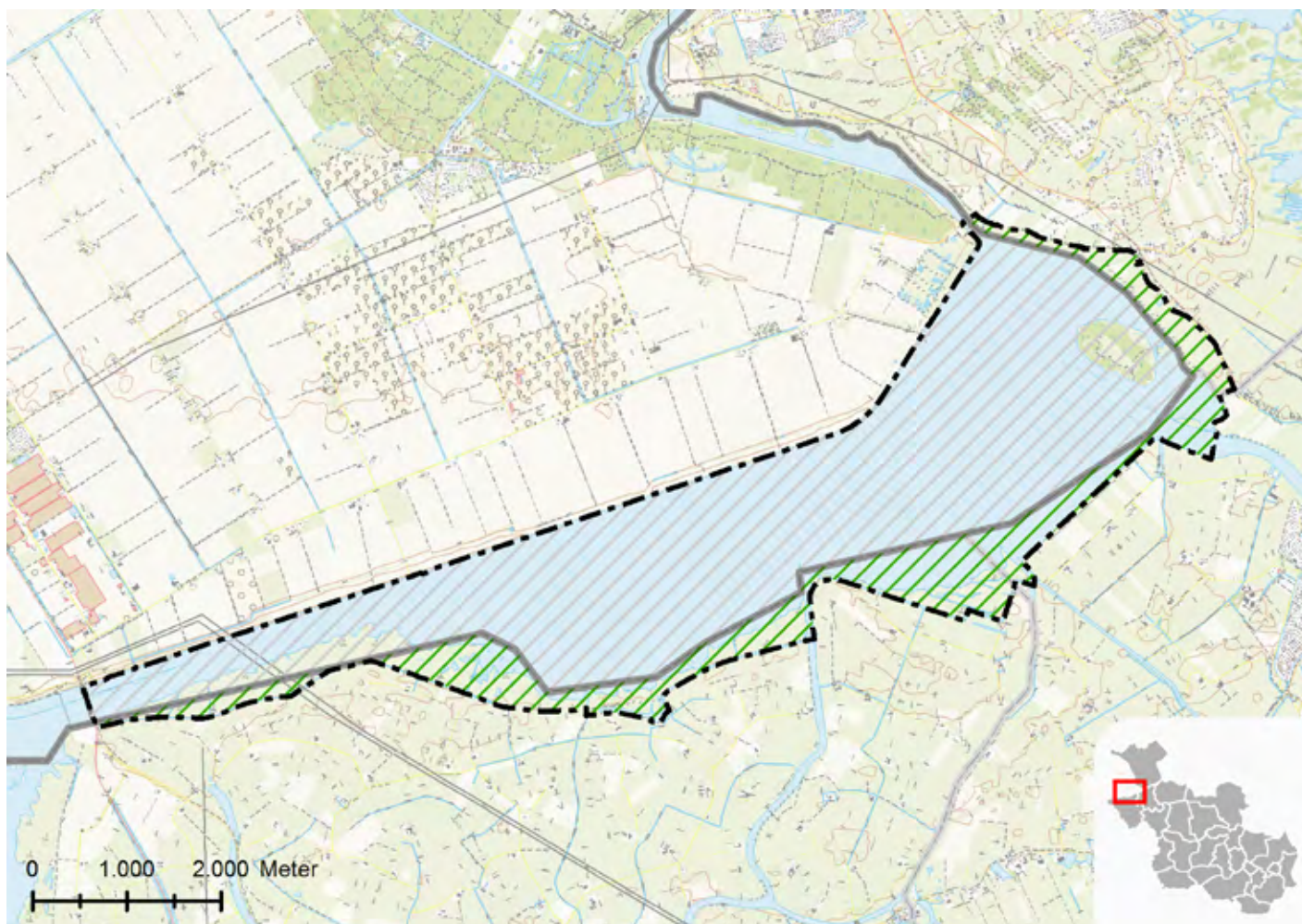

Zwarte Meer

Peildatum 01.01.2020

Oppervlakte: Natura 2000	507 ha
Uitwerkingsgebied:	0 ha

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen bij het Zwarte Meer.

Resultaten per verbetervoorstel

De verbetervoorstellen Natuurnetwerk Nederland hebben een andere status dan de Ontwikkelopgave zelf. Er is geen sprake van juridische afdwingbaarheid van de te realiseren natuur. Er is een verkenning gedaan en er zijn procesafspraken gemaakt met de partners die de verbetervoorstellen hebben ingediend en ook trekken.

Op basis van een analyse van de begrenzing van het vastgestelde NNN en gesprekken met de Samen werkt beter-partners blijkt bij onderstaande verbetervoorstellen nog een opgave te zijn.

Opgave per verbetervoorstel	
Deelgebied	Hectare
Barsbekerbinnenpolder Ga naar de pagina over dit gebied »	44
Beneden-Dinkel en Ottershagen (incl. Wiemsel) Ga naar de pagina over dit gebied »	110
Cellemuiden (= afgerond) Ga naar de pagina over dit gebied »	6
Deldenerbroek (= afgerond) Ga naar de pagina over dit gebied »	79
De Ruiten Ga naar de pagina over dit gebied »	41
Ijsseluitwaarden Fabrieksweg Ga naar de pagina over dit gebied »	17
Kuiperberg Ga naar de pagina over dit gebied »	7
Landgoed Het Lankheet (= afgerond) Ga naar de pagina over dit gebied »	2
Landgoed Schultenwolde (= afgerond) Ga naar de pagina over dit gebied »	2
Reestdal, Vledder en Leijerhooilanden Ga naar de pagina over dit gebied »	82
Regge Ga naar de pagina over dit gebied »	119
Reutum Ga naar de pagina over dit gebied »	12
Stuwwal Oldenzaal Ga naar de pagina over dit gebied »	100

Barsbekerbinnenpolder

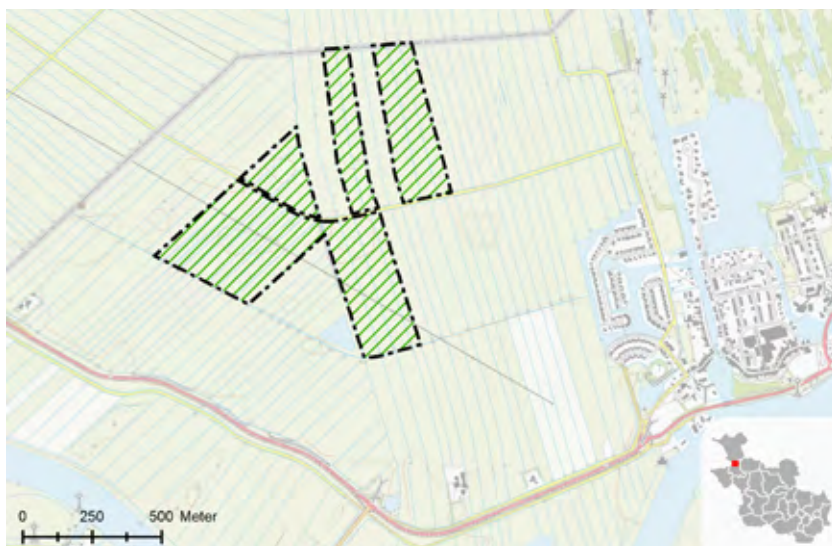
44 hectare

Barsbekerbinnenpolder is een oude veenpolder die van grote betekenis is als broedgebied voor weidevogels en foerageergebied voor ganzen. De binnenpolder is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Hier broeden onder andere grutto's, tureluurs, Kieviten, slobeenden en zomertalingen.

De afgelopen jaren is de weidevogelstand hier sterk achteruitgegaan door te intensief agrarisch gebruik, de lage grondwaterstanden en predatie door onder andere vossen. Natuurmonumenten is samen met agrarische ondernemers bezig om de weidevogelstand te verbeteren. Het is de bedoeling dat de komende jaren in het gebied een kern ontstaat waar het waterpeil wordt verhoogd, zodat het gebied geschikter wordt als broedgebied.

Bijzonderheden

De natuurkern wordt gerealiseerd via de landinrichting Blokzijl-Vollenhove. Via het ruilplan worden de eigendommen van Natuurmonumenten bij elkaar geruild. Het ontwerp-ruilplan heeft vanaf eind mei tot begin juli 2019 ter inzage gelegen.

Er zijn 75 zienswijzen ingediend. In het ontwerp-ruilplan heeft de uitvoeringscommissie ruimte vrijgemaakt voor nieuwe natuur in de Barsbekerbinnenpolder. De afhandeling van alle zienswijzen en eventuele beroepen bij de rechtbank duurt tot eind 2021. De kavelovergang (ingebruikname van de nieuwe toedeling) en aktepassering staan gepland voor de 1e helft van 2022. Mogelijk realiseert Natuurmonumenten na de toedeling nog 28 ha extra natuur ten behoeve van weidevogels. Hiervoor worden ca. 28 ha gebruikt die in Ottershaven vrijkwamen na een herziening van de plannen aldaar.

Beneden-Dinkel en Ottershagen (inclusief Wiemsel)

110 hectare

Ottershagen is het vroegere overstromingsgebied van de Dinkel. Door kanalisatie van de Dinkel en de Hollandergraven komen overstromingen nu nog maar zelden voor. Het gebied is van regionale betekenis als broedgebied voor weidevogels (hier broedt de grootste populatie grutto's van Twente) en als overwinteringsgebied voor veel watervogels. Het gebied is ook belangrijk voor de zeldzame boomkikker.

Het streven is om de betekenis van dit gebied voor weidevogels en boomkikkers te versterken in combinatie met de functie van waterberging.

Bijzonderheden

De verkenning is niet afgerond. De verschillende partners zijn het eens geworden over de begrenzing van dit zoekgebied. Het zal deels worden ingericht als natuur voor weidevogels en deels wordt geprobeerd via agrarisch natuurbeheer de doelstellingen te halen. In 2018 is onderzoek gestart om te bepalen of KRW- en NNN-opgave worden gerealiseerd via de Wiemselbeek of de Tilligterbeek. Dit onderzoek is nog niet afgerond. Zodra er meer duidelijkheid is over de uitwerking van de KRW-opgave wordt het gebiedsproces om te komen tot de uitvoering van het verbetervoorstel weer opgepakt.

Cellemuiden

6 hectare

Cellemuiden is een Natura 2000-vogelrichtlijngebied. Het heeft vooral betekenis voor ganzen en is een broedgebied voor weidevogels. Lokaal komt hier nog de beschermde kievitsbloem voor.

Het was in dit gebied de bedoeling om de bestaande, versnipperde eigendommen van Staatsbosbeheer bij elkaar te ruilen tot goed beheerbare eenheden.

Bijzonderheden

Inmiddels is gebleken dat het ruilen van deze percelen op grote praktische bezwaren stuit. Zo komen in deze percelen al bijzondere natuurwaarden voor (o.a. kievitsbloemen). Er is daarom door Staatsbosbeheer besloten om af te zien van ruiling. De eigendommen blijven liggen en het verbetervoorstel is hiermee afgerond.

Deldenerbroek

79 hectare

Deldenerbroek is een voormalig heideontginningslandschap met veel variatie in terreintypen. Een afwisseling van kleinschalig agrarisch cultuurlandschap met houtwallen en bosjes. Het laagstgelegen centrale deel van het gebied (Demmersblok) is rijk aan kalkrijke kwel. Hier stroomt de Hagmolenbeek. In het kader van de landinrichting Enter is dit gebied ingericht als nat beekdallandschap.

Bijzonderheden

Het verbetervoorstel is gerealiseerd via de landinrichting Enter en is in 2017 afgerond.

De Ruiten

41 hectare

Kenmerkend voor dit open weidegebied is de aanwezigheid van schoon kwelwater dat afkomstig is vanuit het Drents plateau. Het betreft het laagste deel van de polder Haerst-Genne. Door het kwelwater zijn de sloten en slootkanten rijk aan bijzondere plantensoorten zoals de dotterbloem, de grote pimpernel en de blauwe zegge. In het natuurgebied van Staatsbosbeheer, dat enkele jaren geleden is ingericht, ontwikkeld zich een soortenrijke schraalgrasland vegetatie.

In dit gebied is het de bedoeling om de versnipperd gelegen eigendommen van Staatsbosbeheer via een kavelruil bij elkaar te ruilen, zodat er een meer aaneengesloten hooilandreservaat kan ontstaan.

Bijzonderheden

In 2017 is een concept ruilplan gemaakt. Deze vrijwillige kavelruil is in 2018 verder uitgewerkt met Staatsbosbeheer, provincie en enkele particuliere eigenaren. De aktepassering van de kavelruil heeft plaats gevonden in februari 2019. Daarna kunnen de gronden van Staatsbosbeheer ingericht worden en kan het verbetervoorstel worden afgerond.

Ijsseluitewaarden Fabrieksweg

17 hectare

Het is de bedoeling dat de natuurkwaliteit van een aantal percelen van Staatsbosbeheer wordt verhoogd.

Bijzonderheden

Inrichting van enkele percelen van Staatsbosbeheer. Deze percelen worden nu nog verpacht en landbouwkundig gebruikt. Staatsbosbeheer is in overleg met de pachter om de pacht te wijzigen in natuurlandbouw of de pacht af te kopen. Planning van dit verbetervoorstel is gereed voor 2021.

Kuiperberg

7 hectare

Aan de rand van Ootmarsum liggen een aantal bronbeken die hier ontspringen. Deze beken en beekdalen hebben kenmerkende flora van natte schraalgraslanden en bronbossen met o.a. goudveil en bittere veldkers. Een aantal beken wordt hersteld en natuurlijk ingericht. Hierbij wordt vrijwel steeds een combinatie gezocht met een wandelpad. Ook de toeristische betekenis van Ootmarsum wordt hiermee vergroot.

Bijzonderheden

In 2017 is de begrenzing van het verbetervoorstel gewijzigd in overleg met de gemeente. Er vindt overleg plaats met de eigenaren. Planning van dit verbetervoorstel is gereed in 2022.

Landgoed Het Lankheet

2 hectare

Landgoed Het Lankheet heeft een afwisseling van bossen, heideterreinen en landbouwgronden. Op deze landgoederen kunnen enkele percelen cultuurgrond worden omgevormd tot natuurgebied, waardoor de natuur en landschapswaarden hier worden vergroot.

Bijzonderheden

Het verbetervoorstel is afgerond in 2016 via SKNL.

Landgoed Schultenwolde

2 hectare

Net als landgoed Lankheet heeft dit landgoed een afwisseling van bossen, heide-terreinen en landbouwgronden. Op deze landgoederen kunnen enkele percelen cultuurgrond worden omgevormd tot natuurgebied, waardoor de natuur en landschapswaarden worden vergroot.

Bijzonderheden

Het verbetervoorstel is afgerond in 2016 via SKNL.

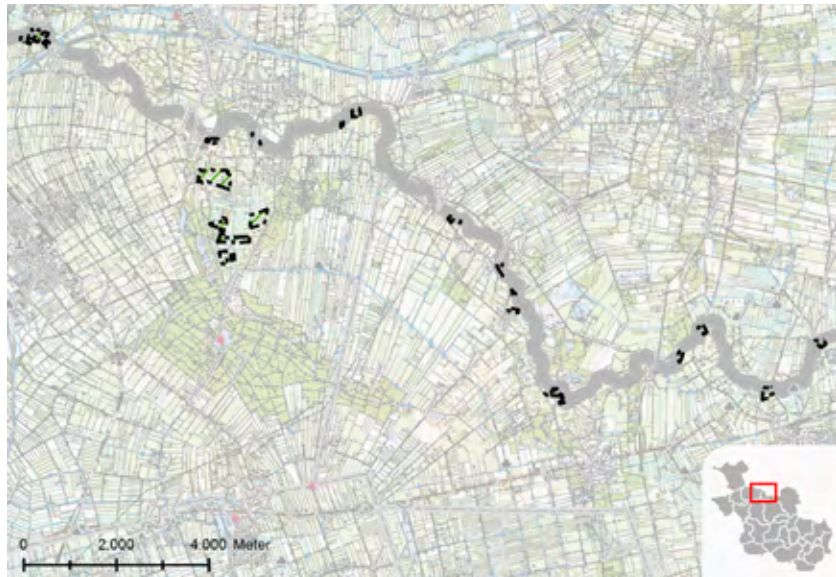
Reestdal Vledder en Leijerhooilanden

82 hectare

Reestdal is één van de gaafste niet ontgonnen beekdallandschappen van Nederland gelegen op de grens van Drenthe en Overijssel. De van oorsprong natte hooilanden in het beekdal hebben veel last van te lage grondwaterstanden. Daarom is het waterschap bezig om het waterpeil van de Reest te verhogen. Hierdoor wordt de natuurkwaliteit van deze hooilanden verhoogd.

Bijzonderheden

Het grootste deel van dit project wordt gerealiseerd via de landinrichting Staphorst. Het plan van toedeling waarmee de meeste gronden beschikbaar komen voor natuurrealisatie is vastgesteld. Voorbereiding van de inrichting vindt al plaats. De inrichting kan worden gerealiseerd na de kavelovergang die gepland is op 1 januari 2021.

Regge

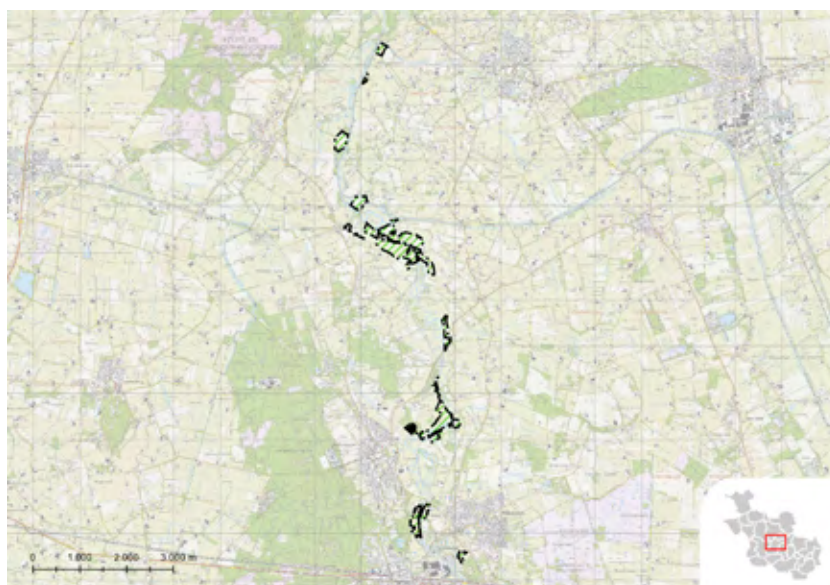
119 hectare

De Regge is eind 19de eeuw gekanaliseerd en bekaad ten behoeve van de scheepvaart en de landbouw. De afgelopen jaren heeft het waterschap grote delen van de Regge weer natuurlijk heringericht. De kaden zijn verdwenen en er ligt weer een natuurlijk meanderend riviertje. Hierdoor is zowel de betekenis voor de natuur als die voor de recreatie en het waterbeheer sterk toegenomen. De komende jaren worden de nog ontbrekende schakels in dit rivierherstelproject uitgevoerd.

Bijzonderheden

In dit gebied moet verwerving en functiewijziging plaatsvinden. Het verbetervoorstel loopt mee in het gebiedsproces voor het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden Regge. De voorbereidingen zijn bezig en de planning is dat dit verbetervoorstel (opgedeeld in locaties) gereed is in 2019/2020.

Op dit moment lopen er ruilingen waarbij de doelstelling wordt gerealiseerd. Waterschap, gemeente en provincie zijn hierbij betrokken. Inmiddels is 35 hectare gerealiseerd.

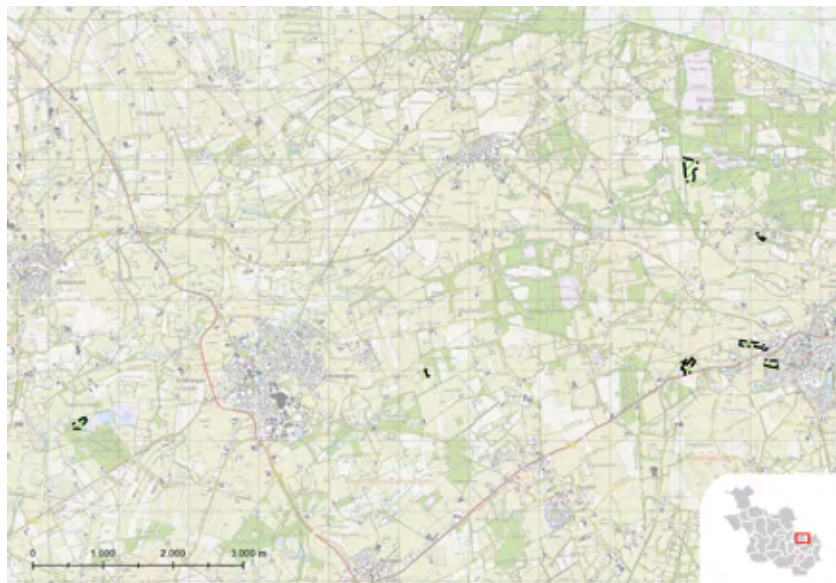
Reutum

12 hectare

Met de percelen die onder dit verbetervoorstel vallen en die eigendom zijn van de provincie, wordt de waterhuishouding van het natuurgebied 'de Reutumerweuste' van Staatsbosbeheer verbeterd. Hierdoor nemen de natuurwaarden van dit gebied toe.

Bijzonderheden

Er loopt in dit gebied een vrijwillige kavelruil. In 2017 is een concept ruilplan door het Kadaster in opdracht van het CKO opgesteld. Naar verwachting kan dit in 2019/2020 worden afgerond.

Stuwwal Oldenzaal

100 hectare

Het verbetervoorstel Stuwwal Oldenzaal betreft een aantal verspreid liggende percelen die omgevormd zullen worden van landbouw naar natuur. Hiermee wordt de kwaliteit en samenhang van het natuurnetwerk verbeterd.

Bijzonderheden

Er is 27 hectare gerealiseerd en circa 40 ha in voorbereiding. In dit gebied vinden vrij veel verschuivingen van hectares plaats. Het gebied is hierdoor erg arbeidsintensief door alle bijbehorende overleggen.

Bestuurlijke en juridische verplichtingen

Dit jaarverslag richt zich primair op de realisatie van de Ontwikkelopgave Natura 2000. Om een volledig overzicht te bieden van de voortgang met betrekking tot de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland zijn in dit hoofdstuk de resultaten van de bestuurlijke en juridische verplichtingen opgenomen. De opgave voor de bestuurlijke en juridische verplichtingen zijn in oktober 2014 voor het laatst vastgesteld door Provinciale Staten (PS/2014/702).

Majeure projecten

Als onderdeel van de gebiedsontwikkeling IJsseldelta-Zuid wordt ruim 350 hectare nieuwe NNN-deltanatuur gerealiseerd. De eerste 8 hectare rietmoeras hiervan is al in 2014 aangelegd. Dit deel is in 2017 “ecologisch functioneel” geworden. Hier heeft in 2017 ook voor het eerst een roerdomp gebroed. De overige natuur is volop in ontwikkeling. De bedoeling is om de nieuwe natuur begin 2019 op te leveren aan de eindbeheerder.

Als onderdeel van de gebiedsontwikkeling IJsseldelta-Zuid is ruim 350 hectare nieuwe NNN-deltanatuur gerealiseerd. Een deel ervan (ca. 43 ha. rietmoeras) is toegevoegd aan het bestaande Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. De eerste 8 hectare rietmoeras hiervan is al in 2014 aangelegd. Dit deel is in 2018 “ecologisch functioneel” geworden. Het tweede deel van het rietmoeras is in 2016 gerealiseerd en is mede tot stand gekomen dankzij een Europese LIFE-subsidie. Sinds 2017 broedt de roerdomp in het rietmoeras en het afgelopen jaar (2019) heeft de grote karekiet er naar alle waarschijnlijkheid ook voor het eerst gebroed. De overige natuur is volop in ontwikkeling. Talloze bijzondere vogelsoorten hebben het gebied al ontdekt als broed- en/of verblijfplaats, waaronder krooneend, waterral, baardmannetje, zeearend en zwarte ibis. De nieuwe natuur is begin 2019 opgeleverd en overgedragen aan de eindbeheerder, Staatsbosbeheer.

De inrichting van de nieuwe natuur (NNN) op het voormalige militaire luchthaven terrein is afgerond met de bouw van een uitzichttoren (2018) nabij Deventerpoort en een informatieplatform bij de voormalige Gefechtsstand (2019). In 2019 zijn twee gebouwen verwijderd vanwege vernielingen en onderhoudskosten. Het beheer van de NNN is op jaarbasis gegund aan Donkergroen. Voor de inzet van een BOA zijn afspraken gemaakt met Landschap Overijssel. Deze constructie wordt in 2020 voortgezet, een meer structurele oplossing voor beheer is gewenst.

Veel mensen maken gebruik van de website www.vliegbasistwenthe.info om vragen te stellen over historie, excursies en gebruik van het gebied. Zo is toestemming gegeven voor diverse activiteiten. Voor excursies wordt o.a. verwezen naar de gidsen van Landschap Overijssel.

Meer informatie

Kijk op www.overijssel.nl/nnn voor meer informatie over de maatregelen, regelingen en achtergronden. Hier vindt u ook de koppeling naar de PAS-gebiedsanalyses.

Het NNN is op perceelsniveau begrensd en zichtbaar in de Atlas van Overijssel > Landelijk gebied > Natuur en landschap > Begrenzing EHS & zone ONW. Op de kaart is bestaande natuur, gerealiseerde nieuwe natuur en nog te realiseren nieuwe natuur te zien.

Colofon

Maart 2020

Realisatie:

Provincie Overijssel, Programma
Ontwikkelopgave Natura 2000

Beeld

Gezamenlijke beeldbank
Provincie Overijssel en
Ontwikkelopgave Natura 2000

Digitaal beschikbaar via

[http://www.overijssel.nl/thema's/
natuur-en-landschap/ontwikkelopgave »](http://www.overijssel.nl/thema's/natuur-en-landschap/ontwikkelopgave)

Adresgegevens

Provincie Overijssel
Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
038 499 88 99
Natura2000@overijssel.nl
[www.overijssel.nl/nnn »](http://www.overijssel.nl/nnn)